

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

1930
H. 7

+

VESTBIRK HØJSKOLE

AARSSKRIFT

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

19

30

Statens pædagogiske Selskabsforlag
København V.

VESTBIRK HØJSKOLE

AARSSKRIFT

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

19

30

TROELS TRIER: VESTBIRK HØJSKOLE. SET FRA MARKERNE OVERFOR.

TROELS TRIER: UDSYN FRA TORP OVER DALSTRØGET IND MOD HORSENS.

Drømme.

Det var i året 1870, at Bjørnstjerne Bjørnson i den norske studenterverden åbnede en kamp, som fik vidtrækkende og glædelige følger. Studenterne i Oslo sad den gang og

„— tog sig en liden pust,
man sov, hvad heller holdt måltid just.“

Den skare unge, som strømmede ind til universitetet, modtog ikke nogen sand norsk dannelse. De måtte terpe i fremmede sprog, og man mærkede ikke noget til, at tidens store tanker var kommen dem nær. De læste for at få eksamen, og så sad de i „Studentersamfundet“ og snakkede så kønt om at holde ideens fane højt og om, at de var „herrer i åndernes rige“. Til et glas toddy endte de aftenen med at synge:

„Når så vor gyldne drøm er gået i stykker,
og vi har fået rynker og parykker.“

Da sagde Bjørnson til dem: „Hvor er det dog trist at høre Eder synge om, at Eders gyldne ungdomsdrøm skal gå i stykker. Ynglingens drøm skal netop blive til virkelighed i den modne mands og kvindes liv. Hvor er det sandt, hvad den fromme Ingemann synger der nede ved Sorø sø:

„Giv tid, og hvad Du drømte skønt,
Du skal i sandhed skue.“

Det er jo ikke vore natlige drømme, mens vi sover, som Bjørnson her tænkte på, og som Ingemann synger så smukt om. Den slags bryder digterne sig i reglen ikke så meget om, dem overlader de til videnskabsmændene, og disse har travlt på dette område i vor tid som igen sinde før; de påstår, at igennem

drømmene åbenbarer det menneskelige sjæleliv sine dunkleste sider, og nogle føjer til, at drømmene er årsag til alle religioner i Verden. Men, selv hvis dette var tilfældet, er vi jo kommen lige vidt, thi hvis jeg f. e. spørger en forfatter af denne type: Hvor stammer så drømmene fra? da bliver han mig svar skyldig.

Men det er nu ikke blot videnskabsmændene, der mener at kunne lære noget af vore nattedrømme. Også jævne lægmænd har tidt igennem disse ment bedre at kende både sig selv og andre. Det var vist af den grund, at min udmærkede lærer i barndommens dage sommetider vilde have os børn til at fortælle, hvad vi havde drømt den sidste nat. Dette blev tidt en morsom time.

Det er dog ikke søvnnattens drømme, som mine tanker her kredser om, men vore vågne drømme, dagdrømmene, som f. e. fødes, når en ung kvinde eller mand sidder på højskolebænken og lader tankerne bevæge sig som de vil på fantasiens vinger ind i fremtiden til et hjem, en livsgerning eller så meget andet.

Alt, hvad der findes i sådanne vågne drømme, som virkelig er skønt og vokset op af kærlighedens jordbund, det lover Ingemann os skal gå i opfyldelse. Og jeg kan ikke, når jeg ærligt ransager min egen erfaring, se andet, end at digteren her har ret. Hvad f. e. mit slægtled drømte i barndommens og ungdommens dage, da mange af os hørte kanonbulderet og så granatilden der nede syd på, er jo gået i opfyldelse.

Men opfyldelsen får tidt en anden form end drømmen. I barnedagene og de første ungdomsår stod det som noget stort og skønt for Rasmus Kristian Rask at rejse til Ny Zeeland for der at stifte en evropæisk koloni, hvis herredømme snart vilde brede sig over Avstralien. Under denne form opfyldtes jo drømmen aldrig; men da Rask efter mange års forløb havde gennemrejst landene, så var for ham drømmen alligevel gået i opfyldelse. Og i sandhed, han stiftede ikke blot en koloni, men han blev en verdensberømt konge i sit rige.

Den syndige verden, hvori vi endnu lever, er ikke venlig stemt over for drømmere. Josefs brødre kastede ham ned i en vandgrav, solgte ham som slave og sagde: „Nu vil vi se, hvad

der kommer ud af hans drømme!“ De kunde ikke lide, at han drømte om en ny tingenes tilstand, hvor de havde at bøje sig og vise agtelse for noget, som de ingen sinde før havde respekteret. —

Profeten Jesaja drømte om en ny verden og en frelser. Han malede med levende farver den herlige fremtid, som Herren gennem trængslerne vilde føre folkets troende til; men han måtte lide en grufuld martyrdød.

Jesus stod frem og drømte en herlig drøm om mænd og kvinder, som omvendte sig fra det onde til det gode, om tabte sønner, der vendte hjem til Gud, og om Guds riges komme i verden. Menneskene sammensvor sig imod ham og naglede ham til et kors. Men Josefs og Jesajas drømme gik i opfyldelse, og den drøm, som Jesus fra Nazaret døde for, opfyldes der noget af i verden hver eneste dag, og den tid kommer, da den bliver virkeliggjort i hele sin fylde.

Vi lever forøvrigt i en tid, hvor mange drømme opfyldes. For tyve—tredive år siden drømte menneskene om at flyve, og adskillige mænd og kvinder døde for deres drøm. Nu flyver man fra land til land, fra Evropa til Amerika. Lige så langt tilbage i tiden drømte man om at telegrafere uden tråd, og nu sidder vi i vore hjem og hører sang og musik ovre i London. Disse ting er skete, fordi der først var nogen, som drømte om dem. De fleste mennesker lo ad drømmerne; men drømmene gik i opfyldelse. Enhver stor opfindelse i verden var en gang en drøm. Tænk, hvad verden skylder sine drømmere! Jeg mener ikke alene opfinderne eller de, hvis drømme har skænket os herlig poesi, udødelige bøger, billeder og toner; men også de, som drømte om en bedre verden her nede. Bondepigen Jeanne d'Arc drømte en nobel drøm om frihed for sit land og gav sit liv hen for at gøre Frankrig fri. I én af Dundees fabrikker drømte Mary Slessor om at tjene Gud som missionær, og hvilken lykke har denne drøm ikke skabt for tusender i Vest Afrika! Livingstone sad drømmende på sin væverstol i Blantyre, og store menneskeskarer har indtil dagen i dag haft grund til at velsigne hans drøm.

Sådan kunde jeg blive ved time efter time. —

Nu står der i et digt: „Udfør ædel dåd og gå ikke som drømmer dagen lang.“ Nej, ikke altid drømme, dette er rigtigt nok; men hver eneste ædel dåd var dog én gang en drøm, der lød som et smukt forspil, et præludium til handlingen.

Jeg synes altid, at de unge på højskolen ser så godt ud, når de sidder på bænken, vandrer i haven eller alene ude i den smukke, kraftige natur, som omgiver os, mens fremtidsdrømmene, som de ikke ret tit deler med nogen, fødes i deres indre, for det er dog drømmene, som har hjulpet os ældre til at blive, hvad vi nu er. Førend vi lå som børn i vor moders arme, var vi en elskelig drøm i hendes hjerte. Vi er — som Shakespeare sagde — det stof, som drømmene er skabte af. Vågen og i drømme var den drøm i moderens sind, som så blev sønnen eller datteren, og altid drømte hun om den mand eller kvinde, som hun håbede, at hendes barn vilde blive, og det var en smuk og ædel drøm, som hjalp barnet, skønt dette ofte ikke vidste noget derom eller tænkte derpå.

Der er også en anden, som drømmer om os. Det er vor Gud. Allerede før vi blev en tanke i moders eller faders sind, var vi en herlig drøm i Guds hjerte, og hans drømme er altid fuldkommen ædle og skønne — ikke som vore plettet af syndige tanker og egenkærligt begær. Derfor kan en oprigtig kristen blive så sikker på den evige verden, hvor vor glæde skal blive fuldkommen og aldrig visne. Det er stadig hans ønske, at hans drøm om os må gå i opfyldelse. Han ønsker, at vi skal nå, hvad han mente, at vi skulde være. Det arbejder han for; men ak: tit forhindrer vi det i stedet for at arbejde på det også.

Når vi har været på højskole, så må vi også kunne drømme om et lykkeligt fædreland og om en verden, hvor der aldrig mere skal være krig, men alle folkeslag føle sig som brødre og søstre. En verden, hvor Jesus Kristus, den bedste regent, får lov til at råde. Gennem arbejde og bøn må vi hjælpe ham at virkeliggøre alle de ædle drømme.

Så må jeg vist helst slutte disse linjer med et vers af Fiskerkonens sang i „Hroars saga“, denne perle i den Øhlenschlägerske digtnings krone, hvor et menneskeliv males i de jævreste ord:

„Jeg kender vel de rustne søm,
 som holde bænkenes planker,
 dér havde jeg min ungdomsdrøm
 og mine første tanker.“

Hvis vi læser det dejlige digt i sammenhæng, så skal vi nok komme til at holde af denne fiskerkone. Hun repræsenterer det, som er målet for højskolens lærlinge, nemlig at komme i et inderligt forhold til de såkaldte småting i den verden, hvori vi lever. Der er slægtskab imellem denne fiskerkone og så f. e. en gammel højskoleelev, der stævner til sommermøde her den sidste Søndag i Juni måned. I begges sindsstemning findes en undertone af vemod og et væld af taknemlig glæde.

Det var ingen skade til, om en højskole kunde være det samme for de unge, som bænken var for fiskerkonen, et sted, hvorom de kunde sige: Ja, her drømte vi skønt om fremtiden. Her fødtes mange tanker i vort sind; men det er lidt vemodigt ved et elevmøde at sammenligne den nøgne virkelighed med drømmenes morgenfriske stemning. Hvor svær er dog ikke kampen for at virkeliggøre sine skønneste drømme og længsler fra højskolens bænke. Hvor strænge er ikke ofte livets vilkår for os! Ja, alene dette, at årene ruller så hurtigt, at livet er så kort, stemmer i alt fald vi ældres sind vemodigt. Men jeg tror, at det er en frugtbar vemod, der stadfæster sandheden i det gamle ord, at

„Mindet lader som ingen ting,
 er dog et lønligt kildespring.“

Et godt elevmøde virker så forfriskende til begge sider. Det styrker de enkelte, som møder frem, i den såre forskelligartede, men for alle ret alvorlige kamp, og det opmuntrer og styrker i høj grad skolens hjemlige besætning. Dette skriver min nogle og fyrretyveårige erfaring under på til vitterlighed. Og det er vi taknemlige for. —

Hvad der gennemstrømmer os i elevmødedagene: gamle minder, glæde over at træffe venner, lyse håb — alt tilsammen takker vi Gud for og beder ham samtidig om at holde sin bevarende og velsignende hånd over os fra dag til dag i vore hjem og i vort arbejde.

Grønvald Nielsen.

Jeg tror — hjælp min Vantro.

(Marcus 9, 19—29.)

Jeg tror, hjælp min Vantro! Det lyder mærkeligt, ja som en Selvmodsigtelse: Kan man på én Gang være både troende og vantro? Ja, det *kan* man ikke blot være, men det *er* man vist næsten altid. Man kan naturligvis også være helt vantro, uden Tro i religiøs Forstand. Men de fleste Mennesker har vel nok alligevel en Slags religiøs Tro, som måske kan udtrykkes omtrent sådan: Man tror nok, der er en Gud til, et mægtigt Væsen, større end Mennesker, for hvordan skulde ellers denne underfulde Verden, hvori vi lever, være bleven til, For ikke at tale om den endnu mere underfulde Verden, vi ser lyse over vore Hoveder. Men en sådan Tro er der ingen praktisk Værdi i, det *er* egentlig ikke Tro i levende Forstand — *levende* Tro er det: at have Tillid til, fortrøste sig til og hengive sig til den, man således tror på. — Nej, det at tro, *at* der vel nok må være en Gud til, det er ikke andet end *en Mening*, der ikke har noget at gøre med ens virkelige, daglige, praktiske Liv, thi Spørgsmålet om, hvordan Verden egentlig er blevet til, er jo ikke noget, man går og spekulerer over hver Dag. Derimod er *det* et dagligdags Spørgsmål, hvordan man skal leve sit Liv i den Verden, som nu en Gang *er*, og som man selv er sat ind i. Eller måske rettere: Hvordan forholder det sig med den Verden, som er min? Har Gud noget med den at gøre? Mon han bryder sig om mig og mine Sager? Og kan jeg ønske det?

Det kan vist være meget forskelligt for Mennesker med den „Tro“, at der vel nok er en Gud til. Når man er rask og har det godt — eller da nogenlunde godt, om der end er meget, man beklager sig over og er utilfreds med — når alt føjer sig *rimeligt* for én, for én selv, ens nærmeste og ens Sager, hele den

Verden, et almindeligt, jævnt Menneske kalder for sin, så har et sådant Menneske med den nævnte „Tro“ næppe nogen stærk Trang til eller noget udtalt Ønske om, at Gud skal ind i hans Liv og hans Verden. Han har måske en Følelse af, at der kunde være ét og andet af det, han er stærkt optaget af og interesserer sig for, der ikke just er af den Art, at Gud kan være med i det; han har en Følelse af, at det, der mest optager *hans* Tanker, ikke netop kan være *Guds* Tanker om, hvad der er Meningen med et Menneskeliv. Så kan man synes, det er godt nok, at Gud ikke er alt for nær, og at han vel sagtens — da han har den *store* Verden at tage Vare på — ikke kan tage det så nøje med alle os små Mennesker, vor lille Verden og vore små Ting!

Så kan der imidlertid komme noget i Vejen med éns lille Verden, med mig selv eller nogen af dem eller noget af det, der hører med dertil, noget ondt, strengt, farligt eller angstfuldt, som forstyrrer min Ro og min Fred — noget, jeg ikke selv kan magte, og som de, jeg ellers søger sammen med, heller ikke kan — eller måske ikke engang *vil* — hjælpe mig med. Ja, så kommer man jo i Tanker om Gud eller „Vorherre“. Så synes man, det var alligevel godt, om han *nu* kunde og vilde komme ind til én, ind i éns Verden, som man før ikke ønskede eller bad om at have ham med i. *Nu* synes man nemlig slet ikke mere, at den lille Verden, som er éns egen, er for lille og ubetydelig til, at Gud kunde have med den at gøre. Jo, for nu gælder det måske Livet for én selv eller éns Kære, éns Barn f. Eks. Der kan så let blive noget i Vejen med Børnene: der kan komme Sygdom, men der kan også komme værre Ting, Ting, der er *meget* værre og bitrere end legemlig Sygdom, om end *det* også er slemt, ja forfærdeligt for en Far og Mor at se deres Barn vande sig i Smerte, men de kan intet gøre for at hjælpe det. Så kan det *lille* Spørgsmål, om Barnet skal leve eller dø, blive mere betydningsfuldt for Forældrene end det *store* Spørgsmål om, hvordan Verden er blevet til. „Småt“ og „stort“ er relativt. „Stort“ er *det* for et Menneske, der griber dybt ind i dets egen personlige Verden, dets daglige Liv og hvad der fylder det.

Men se: Mon det ikke er *den Slags* Tro, Vorherre kalder for Vantro — den Tro altså, som ikke bryder sig om at have Gud

med i sit Liv, når der ingen Ting er i Vejen, men nu ønsker og beder om, ja måske ligefrem forlanger som en Betingelse for, at man „*rigtig*“ skal tro på ham, at han skal være til Rede med Hjælp, når man ikke selv kan klare Vanskeligheden eller Nøden, der er kommet over én — er det ikke den Slags Tro, Herren tænker på, når han siger: O, Du vantro Slægt, hvor længe skal jeg være hos Jer, hvor længe skal jeg finde mig i Jer?

Det er da vist også en usømmelig Måde at behandle Herren på. Det er at bære sig ad som et Barn, der aldrig vil være hjemme hos Far og Mor, aldrig leve sammen med dem eller fortælle dem noget eller dele noget med dem af det, *de* er optaget af — et Barn, der — så længe det går godt — ikke vil have Far og Mor med ind i den Verden, hvori det færdes, måske langt borte fra *deres*, fra Hjemmet; et Barn, der ikke ønsker, Forældrene skal vide noget om, hvad det er optaget af, så længe alt går godt, men som så, når der bliver noget alvorligt i Vejen for det, kommer hjem og forlanger, at *nu* skal de være med i alt det, det har rodet sig ind i, for nu trænger man til Hjælp, og hvad er vel „de gamle“ til for — uden for at hjælpe Børnene!

Eller det er at bære sig ad som en Mand, der til daglig aldrig er hjemme, ikke bryder sig om at være dér, ikke har nogen Tro og Kærlighed til sin Hustru, så han deler noget med hende til dagligt af det, han lever i — som en sådan Mand, når han kommer i Vanskeligheder og Nød og svigtes af Vennerne derude, så kommer hjem og forlanger, at nu skal hun hjælpe ham og trøste, for „der er da ingen nærmere til det“!

Ja, dette: *kun* at søge til Gud, når man er i Forlegenhed eller i Nød, men ellers helst vil holde sig og sine Sager uden for ham og hans Øjne — dette: at tro, at Gud kan hjælpe i Nød, men ellers ikke er værd at have med i sit Liv og dets Handler, ja dette: *at tro på Guds Bistand og Hjælp, men egentlig ikke på Gud selv* — dette er både Tro og Vantro. Sådan var det vel hin Fader, Marcus fortæller om, følte, han havde det, og som affødte hans mærkelige Udbrud: Jeg tror, hjælp min Vantro! Men er det ikke også sådan for mange af os, der kalder os Kristne? Hin Mand var dog ærlig overfor Herren, og derfor blev han hjulpet. Det er også det bedste altid at være ærlige

overfor Gud. Selv om vi ikke bryder os om, han skal se, hvad vi til daglig foretager os, så ser han det alligevel. Det er bedst at bekende det, som det er.

Lad *alle* Jeres Ønsker og Begæringer komme frem for Gud i Påkaldelse og Bøn med Taksigelse! siger Paulus. *Alt* ja, selv om det er aldrig så småt og aldrig så galt. For så sker der det, at det altsammen kommer ind i *den rette Belysning* og derfor også kan komme til at stå i *det rette Lys* for os. Og det er en meget vigtig Ting, at just det, vi er *mest* optaget af: det daglige Liv og dets Gøremål, men også det, der hører de glade og festlige Stunder i vort Liv til — at alt dette, som vi *lever*, mer end det, vi *spekulerer* på, kan bringes ind for Guds Ansigt og klares for os derigennem, at Lyset fra ham falder ind over det altsammen. Selv om det så skal blive dømt — Lyset dømmer jo og afslører Mørket og alt det plettede og støvede —, så er det dog godt. Det er altid godt at få det onde, det mørke og lyssky også *det tvivlsomme*, afsløret og dømt som det, det i Virkeligheden er. Det ærlige og redelige Menneske vil Gud vist altid hjælpe, selv om Tro og Vantro er blandet underlig sammen hos det.

Troen på, at Gud kan hjælpe i Nøden, kan man måske kalde Tro på Gud den almægtige. Men *det* er ikke Jesu Kristi Tro. Kristi Tro og derfor den kristne Tro, det er Troen på *Gud Fader, den almægtige*. Ja, også Troen på, at Gud er ej blot Gud, men vil også være en *Fader* for Mennesker, der gerne vil som Børn have ham med ind i *hele* deres Liv. Hvis *den* Tro kan blive levende hos os, så kan det vel blive sådan med os, som det var med lille Valborg, der engang kom ind til mig og på mit Spørgsmål om, hvad hun vilde, svarede: Ingen Ting, Far, jeg vil bare gerne være hos Dig!

Thyge Thygesen.

Fridtjof Nansen.

Tale ved en Gymnastikfest paa Vestbirk Højskole
(Her efter »Flensborg Avis«.)

Ved en Fest som denne, hvor dansk Ungdom samles til sund Idræt, kan der være Grund til at mindes en af Verdens største Idrætsmænd, en af Verdens største Skikkelser, Normanden *Fridtjof Nansen*, der er død i denne Sommer. Han gik fra sund Idræt og god Skoledannelse frem til at øve en af de største Gerninger i sit Folks Tjeneste og derfra videre ud til at øve Stordaad for hele Menneskeheden, i Folkeslagenes Tjeneste.

Om Fridtjof Nansen bogstaveligt er i Slægt med den Fridtjof, som Tegnér fortæller om i sin herlige Saga, véd jeg ikke, men han er som denne af gammel nordisk Rod, og aandeligt er han en meget nær Slægtning af den ridderlige og retlinjede Helt, der er tegnet for os i „Frithjofs Saga“.

Nansen er ogsaa af dansk Rod, idet hans Stamfader er den Hans Nansen, som er født i Flensborg 1598, og som var Københavns stolte Borgmester under Svenskekrigene og under Enevældens Indførelse 1660. Ja, ogsaa gennem Moderen har vi Del i ham, idet hun tilhørte den dansk-norske Slægt Wedel-Jarlsberg.

Om hans Mor fortælles der, at hun som ung forargede Folk ved at løbe paa Ski, noget, Kvinder ellers ikke gav sig af med paa hendes Tid. Men Friluftsblood var noget af hans bedste Arv, og Eggen omkring hans Hjem, den gamle Herregaard Nord for Oslo Fjord, blev hans Tumbleplads i Drengesaarene. Her var Elv og Strand, Fjord og Skov og vilde Bjerge til hans Raadighed, især blev „Nordmarken“, et da ret ukendt Fjeld- og

Skovparti Nord for Oslo, hans Yndlingsplads for Jagt- og Skiture.

I Skolen var det især Naturstudierne, der optog den unge, videbegærlige Mand, og det blev paa det Omraade, han blev Videnskabsmand. Men det skulde ikke blive ved Bogstudier, og saa tog han som ganske ung med en Sælfanger op til Grønlands Kyst. Her frøs Skibet fast i Isen, og der blev god Lejlighed til Jagtture paa Ismasserne.

Saaledes skete det engang, at de saa en stor Bjørn fra Skibet, og Nansen og et Par andre sætter efter den med deres Bøsser: Nansen er saa ivrig, saa han glemmer at se sig for og styrter ned i en Vaage, men han hiver Bøssen op paa Isen paa den anden Side; den glider ned igen, men han dukker ned i det iskolde Vand, faar fat paa den igen og hiver den langt ind paa Isen, finder et Sted, hvor han selv kan komme op, og saa gaar det igen efter Bjørnen. Den sætter snart efter ud i en anden Vaage for der at svømme under Vandet til modsat Side. Men paa denne Vaage er der store Flager af Is, og Nansen sætter i store Spring ud over Flagerne, indtil Bjørnen pludselig staar foran ham paa en af dem; i en Fart faar han Geværet til Kinden og skyder den ned. Den gled i Vandet, men han er hurtig nok til at gribe den i Ørerne, og der holder han den, til de andre kommer og hjælper ham den op paa Isen.

Det var hans første Bjørn, og dens Pels laa under hans Arbejdsbord til hans Dødsdag, saa han kunde i Sandhed sige: „Jeg sidder med Foden paa min Fjendes Nakke“.

I dette Træk ser vi den raske Idrætsmand, der nu staar parat til at tage sin Gerning op.

Den første Del af denne Gerning øvede han som Forsker paa Grønland og under Nordpolen. Da de sad fast i Isen ved Grønlands Kyst, havde han den største Lyst til at komme op paa Indlandsisen for at se, hvordan der saa ud, men Kaptajnen forbød ham det.

Men 6 Aar efter, i Foraaret 1888, havde Nansen sine Planer til en Tur paa Ski og med Kælker tværs over Grønland i Orden; en dansk Mand gav ham 5000 Kr. til det, og sammen med tre andre Nordmænd og to Lapper sejlede han derop igen. Det

blev en møjsommelig Tur for at komme ind i Isen, men det lykkedes. I en Grotte efterlod de Baaden og kom endelig op paa Indlandsisen, og den lange Tur begyndte ind over de uendelige Ismarker. Frygtelige Snestorme tvang dem ofte til at blive i Teltet og lade sig begrave i Sneen, og til Tider frøs det op mod 45 Grader, saa de var ved at omkomme af Kulde, men frem kom de, det sidste Stykke Vej ved Vindens Hjælp, og efter tre Maaneders Forløb naaede de endelig den beboede Vestkyst.

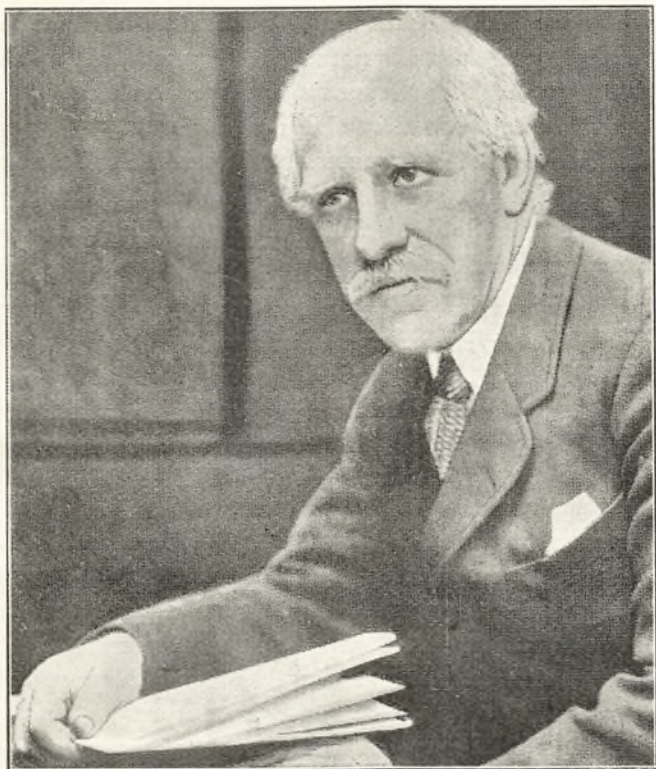
Efter dette blev det en forholdsvis let Sag for Nansen at rejse Kapital til den Tur op gennem Ismasserne omkring Nordpolen, som han længe havde drømt om; baade Stat og private gav Penge, og han kunde bygge sig et særligt Skib, „Fram“. uden Koøjer og med meget skraa Sider, saa det kunde taale Isens Tryk og presses op oven paa Ismasserne.

St. Hans Dag 1893 sejlede han med sine 14 Mand, deriblandt Kaptajn *Sverdrup*, der havde fulgt ham over Grønland, ud af Oslo Fjord, paa den lange Rejse op med Norges Kyst og saa mod Øst langs Finlands, Ruslands og Sibiriens Kyst. Han havde regnet ud, at der gaar en stærk Havstrøm gennem Ismasserne Syd om Nordpolen fra Øst til Vest. Derfor kunde det ikke nytte at sejle stik mod Nord og ind i Isen Nord for Norge eller Spitsbergen, som flere forgæves havde prøvet det. Vi skal ikke *mod*, men *med* Naturmagterne, sagde han, og da de var komne langt nok mod Øst, sejlede de roligt mod Nord, ind i Isen og lod Skibet fryse fast der.

Dermed var de givet Isen i Vold; alle Broer, tilbage som til Siderne, var brudte af, og der var kun Vejen frem. Og det blev en lang og besværlig Tur i de uendelige Ismasser. Skibet gled langsomt frem og tilbage med Isen, men mest frem, og det gik omtrent efter Beregningen, skønt de ikke kom helt til Nordpolen; „Fram“ kom der paa 6 Grader nær — blev for Resten ogsaa siden det Skib, der under Amundsens Førerskab kom Sydpolen nærmest. Men da de efter 1½ Aars Forløb var komne saa vidt, forlod Nansen og en af hans Mænd Skibet for med Hundeslæder at gaa stik i Nord, og den 7. April 1895 var de kun 4 Grader fra Nordpolen, det nærmeste, noget Menneske

endnu havde været der — siden skulde Nansen forøvrigt fra en Flyvemaskine kaste det norske Flag ned over selve Nordpolspunktet.

Længere kunde de ikke komme frem for optaarnet Is, og Tilbageturen blev frygtelig. Deres Hunde maatte de efter-

Fridtjof Nansen.

haanden skyde, og selv fristede de Livet ved møjsommelige Jagtture, men omsider naaede de ned til Frans Josefs Land, hvor de maatte overvintre under de vanskeligste Forhold; i Juni 1896 traf de endelig nogle engelske Videnskabsmænd paa Sydsiden af denne Øgruppe, og med deres Skib landede de den 27. Juli 1896 ved Vardø, atter hjemme i Norge, og en vældig Bunke Telegrammer bragte snart den store Glæde ud over hele

Kloden. Faa Dage efter var Fru Nansen hos sin Mand, og den 20. August kastede „Fram“ Anker ved en anden Havn nær Nordkap efter at have drevet med Isen i omtrent tre Aar og efter Beregningen kommen ud oppe Nordøst for Grønland. En af de største Ekspeditioner, Historien kan opvise, var tilendebragt.

Hvor meget en saadan Tur betyder for Norge eller for Videnskaben, maa andre dømme om, men at det for Nansen ikke gjaldt Sport eller Rekordjageri, men at tjene Land og Folk, det viser det næste, jeg skal drage frem.

Siden Norge i 1814 blev løst fra Danmark, har det jo været i Union med Sverige, som det havde Konge og Udenrigspolitik sammen med; men det blev efterhaanden et umuligt Forhold for Norge, der jo ellers havde sin egen Regering, at det i Udlandet skulde lade sine Sager varetage af svenske Konsuler, og i 1905 var det kommet dertil, at store Dele af det norske Folk krævede Selvstændighed paa dette Omraade.

Men da det blev Alvor, og man mærkede Modstanden i Sverige, turde Regeringen ikke føre Kravet igennem, og mange Blade manede til Forsigtighed, ja selv Bjørnson skrev om, at det var letsindigt at handle mod Sveriges Vilje.

Da var det, at Fridtjof Nansen tog til Orde og ved en Række Artikler i norske og udenlandske Blade slog et Slag for Norges Ære. Han havde nu et kendt og skattet Navn, saavel hjemme i Norge som rundt om i Europa, og man forstod, han havde Ret, naar han hævdede, at man nu ikke kunde blive ved at tale om Frihed og Selvstændighed, nu gjaldt det om at handle, hvis det norske Folk ikke skulde lammes og synke dybt i andre Folks Omdømme.

En saadan Tale vakte mange til Bevidsthed om, hvad det gjaldt, og flere og flere sluttede sig til Kravet om at faa norske Konsuler i Udlandet. Der blev af Chr. Michelsen dannet en ny Regering, som var villig til at føre Kravet igennem eller tage, hvad der maatte følge efter.

Under dette var man kommen frem til Norges store Frihedsdag, 17. Maj 1905, og Nansen blev udset til at holde Hovedtalen ved Festen i Oslo. Han talte om, hvordan alt det, der

samlede dem paa en saadan Dag, kunde rummes i det ene lille Ord Norge, men „i Aar, i Dag klinger dette Ord stærkere, varmere, mere, mere staalsættende end nogen Sinde før!“

Videre sagde han: „Vi er et taalsomt, et fredelskende Folk, og vi har derfor fundet os i meget, men vi lader os ikke trampe ned. Der er Øjeblikke i et Folks Liv, som der er det i en Mands, da man siger: hellere, om galt skal være, falde med Ære end leve med Skam. — Paa vor Ret maa vi nu staa eller falde.“

Han maatte tænke paa den Dag, da han havde sat „Fram“ fast i Nordpolsisen og dermed kastet alle Broer af. „Nu er der bare een Vej, og den bærer frem, frem kanske gennem Vanskeligheder og Trængsler, men frem til os selv, til et frit Norge.“

Med denne Tale samlede han saa at sige hele Norge. Faa Dage efter blev Konsulatsloven vedtaget i den norske Rigsdag, og da Kongen ikke vilde underskrive den, bad Regeringen om sin Afsked, men den vilde Kongen heller ikke give den, da han vidste, at han ingen anden kunde faa til at danne en norsk Regering.

Saa erklærede Stortinget endelig den 7. Juni, at Kongen havde holdt op med at fungere som norsk Konge, og dermed var Unionen opløst og Norge et frit og selvstændigt Land. To Maaneder efter blev Beslutningen sat under Folkeafstemning, og 368,208 stemte for og kun 184 imod; saa enigt gik Norge ind i den nye Tid, og det kan det først og fremmest takke sin store Fører, Nansen, for. Norge blev større ved ham, som det træffende blev sagt.

Et Par Aar var Nansen nu Norges første Minister i London, Men saa tog han igen fat paa sit videnskabelige Arbejde, indtil han atter blev kaldt ud til Stordaad, denne Gang ikke blot for Norge, men for hele Europa.

Det var efter det store Opgør i Aarene 1914—18, og efter at Stormagterne i et Par Aar havde arbejdet for at sende Krigsfanger hjem, men mens der endnu, især i Rusland og Sibirien, sad mange af dem, enkeltvis eller i Fangelejre, at Opgaven blev givet til Nansen, og vi kan takke ham for, at omkring 450,000 af disse ulykkelige og forpinte Mennesker endelig kom hjem til deres eget. Ligesaa tog han sig af en Mængde, især russiske

Flygtninge, der intet Hjemsted havde mere, men flakkede om i Europas Lande. Ved Hjælp af et særligt „Nansen-Pas“ skaffede han dem atter Hjem og Arbejde.

Men det største, denne Mand udrettede i Folkenes eller Menneskehedens Tjeneste blev dog den Hjælp, han ydede de mange Millioner Mennesker, der led under Hungersnøden i Rusland i 1921—22. Efter syv Aars Krig (og Borgerkrig) og en forfærdelig Tørke forudsaa Nansen, at det vilde blive galt, og henvendte sig allerede i 1919, sammen med den nuværende Præsident Hoover, til Stormagternes Førsteministre om Hjælp, men forgæves. Men saa i 1921, da han selv havde været derovre og set Nøden paa nærmeste Hold, var han klar over, at nu var det paa høje Tid, og i September samme Aar stod han da i Genève og talte til Nationerne, som han i 1905 stod i Oslo og talte til det norske Folk:

Jeg tror ikke, at Evropas Folk vil sidde med foldede Hænder igennem Vinterens lange Maaneder og vente paa, at Rusland skal sulte ihjel. Dette er Stillingen: I Kanada er Høsten i Aar saa god, at Landet vil være i Stand til at udføre tre Gange saa meget, som er nødvendigt for at forebygge de frygtelige Følger af Hungersnøden i Rusland. I de Forenede Stater raadner Hveden hos Farmerne, fordi de ikke kan finde Købere til det store Overskud. I Argentina ligger der Majs i en saadan Overflod, at man ikke kan komme af med den, og de er begyndt at fyre under Lokomotiverne med den. Mellem os og Amerika ligger Skibe oplagt. Vi véd ikke, hvad vi skal beskæftige dem med. Og saa er paa den anden Side, i Østen, 30 Millioner Mennesker ved at dø af Sult.“

Hjælpen skulde ydes i Løbet af to Maaneder, inden de russiske Havne frøs til, sagde han, men Stormagterne kunde ikke blive enige, de var bange for, at det blev en Hjælp til Bolshevikkerne.

Saa tog Nansen selv fat; for ham gjaldt det ikke politiske Tovtrækninger, men Hjælp til vore Medmennesker, selv om de var vore Modstandere. Han rejste rundt til Evropas Storsteder, talte varmt og inderligt og viste slaaende Lysbilleder af Nøden, og især ved privat Hjælp skaffede han efterhaanden Føden til

omkring ved 10 Millioner Mennesker, og det endda, efter at Vinteren havde lukket de russiske Havne, men lange Tog førte Varerne ind over Stepperne, og en Skare af Medhjælpere sørgede for Fordelingen; kun een Vognladning gik tabt, og den blev omgaaende godtgjort af Bolshevik-Regeringen, som for øvrigt selv ydede den største Hjælp.

Men har Nansen ved at skaffe Føden til 10 Millioner Mennesker reddet deres Liv, saa vil det sige, at han saa at sige ene Mand har reddet lige saa mange Mennesker, som Stormagterne satte det meste af Verden i Bevægelse for at slaa ned i Løbet af de fire Krigsaar. Saa er der nogen, der har fortjent Nobelpræmien for Fredsarbejde, saa maa det være ham.

Men nu er det forbi. I Forsommeren døde denne Mand, der længe havde været Idealet for norsk Ungdom. Som han som ung gik fra Idræt til den største Gerning for Folk og Videnskab, saadan gik han siden fra Stordaad i sit eget Folks Tjeneste frem til at yde det største for selve Menneskeheden, den sunde, naturlige Vej.

Den 17. Maj, paa Norges Frihedsdag, blev han bisat i Oslo. Allerede i 1905 blev hans Navn knyttet til denne Dag, fra nu af er det uløseligt bundet til den for hele det norske Folk. Midt under den store Glædesfest sænkede man Fanen for ham over det ganske Land, og hele Oslo fulgte ham til Graven. Det var, som det blev skrevet i et af de norske Hovedstadsblade, som om „Fram“ igen sejlede bort med ham, ud af Oslo Fjord og ud over de uendelige Have.

Kristen Nørgaard.

Ved Udarbejdelsen af ovenstaaende Tale er foruden Artikler i danske og norske Blade og Tidsskrifter især benyttet en god Bog af Højskoleforstander Jens M. Jensen, som meget anbefales. Og vil man læse noget af Nansen selv, henvises især til „Paa ski over Grønland“ og „Fram over polhavet“, men han har skrevet mange andre gode Bøger.

K. N.

William Ewart Gladstone.

Da han var ung.

Kun Spiren frisk og grøn i tidlig Vaar,
og Blomsterfloret i den varme Sommer,
da Modenhed i Møde Planten gaar
og fryder med sin Frugt, naar Høsten kommer.

(Grundtvig.)

Vi ser undertiden Træer, som har faaet en saa harmonisk Udvikling, en saa fri og rank Vækst, at deres Kroner hvælver sig fuld og rund, høj og bred og staar saadan i Landskabet og op mod Himlens Blaa, at vi maa staa stille og glædes, for vi Mennesker holder alligevel meget af det, som peger mod det fuldkomne. Ser vi nøjere efter, vil vi opdage, at ogsaa dér var der Huller i Bladene, at ogsaa saadanne Træer var mærket af det forgængelige, men alt i alt var de dog et godt Stykke paa Vej mod Idealet.

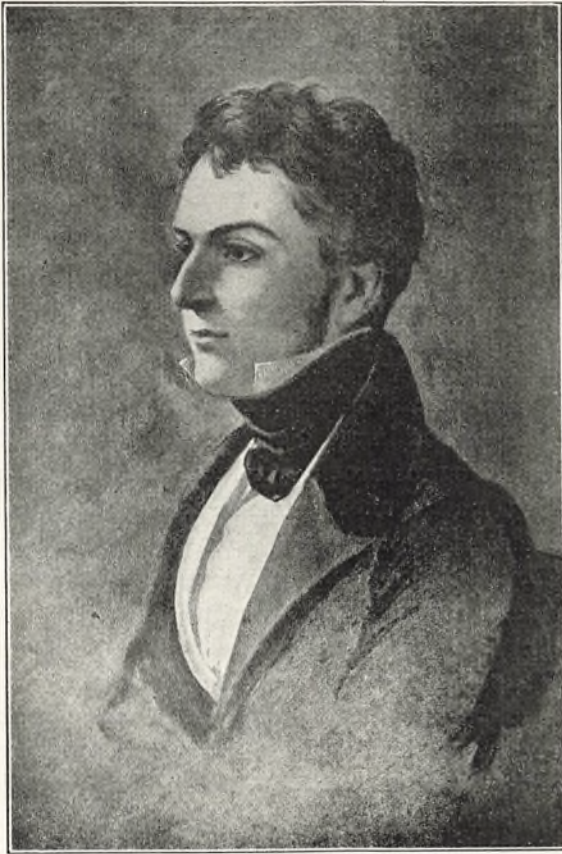
Saadan er det ogsaa med Mennesker. Det smukkeste, vi kan se paa denne Jord, er en harmonisk, rank Vækst, hvor Evner og Kræfter ikke ødes eller spildes, men folder sig ud i rette Tid, frodigt og sundt, en Vækst, som ikke staar stille, selv om Livsløbet bliver langt, en dybt indholdsrig Udvikling, værnet og ledet, men ogsaa bødet af Livets Herre helt fra de unge Aar.

Saadan blev William Gladstones Liv — trods alt, hvad ogsaa det har manglet. Vi skulde her se det ved Vækstens Begyndelse.

William Gladstone stammede baade paa fædrene og mødrene Side ned fra Skotland. Begge hans Forældre var født Skotter. Selv er han født i England i Liverpool den 29. Decbr. 1809.

Faderen var fra det skotske Lavland ned mod Grænsen til England, hvor Slægten for Aarhundreder tilbage i Middel-

alderen havde været Herremænd. Men det var gaaet tilbage for dem, og den gamle Borg var forlængst gaaet ud af Slægtens Eje; i et Par Slægtled var de Maltgørere i den lille By Biggar, men Gladstones Farfader var kommet til Handelen og havde

William Ewart Gladstone i 23 Aars Alderen.
Efter Maleri af George Hayter.

slaaet sig ned som Købmand i Leith, Edinburghs Havneby, ja, i Virkeligheden en Forstad til Skotlands skønne Hovedstad og nu i hvert Fald helt groet sammen med den.

Det var en rigtig Købmandsforretning i gammeldags Forstand med Kornhandel og Butik med alle Slags Varer; den blev

drevet saa godt frem, at Thomas Gladstone efterhaanden fik et Par Skibe, der sejlede paa Østersølandene. William Gladstones Fader, John Gladstone, kom i Lære hos sin Fader og blev 19 Aar gammel optaget som Kompagnon i Forretningen. Efter et Par Aars Forløb syntes han imidlertid, at han trængte til at tage ud paa egen Haand og prøve Vingerne. I Liverpool, den store Handelsby ude imod Vest, fik han Plads i et Kornfirma; paa-passelig, energisk og et hurtigt Hoved var han, og snart blev han optaget som tredje Parthaver i Firmaet. 14 Aar efter førte han Forretningen videre for egen Regning og ledede den med saa stor Dygtighed, at den blev en af Byens største og havde mange Skibe i Søen. Da han døde, 87 Aar gammel i 1851, blev hans Formue vurderet til 10,800,000, en efter de Tider meget betydelig Formue for en Storkøbmand.

Det Gladstoneske Handelshus var højt anset, og John Gladstone øvede stor Indflydelse i sin By, var f. Eks. en af Hovedmændene for Gennemførelsen af Manchester—Liverpoolbanen i 1829, da Stephenson havde gjort sin epokegørende Opfindelse af Lokomotivet, og for Broen over Merseyfloden i Nærheden af Liverpool og mange andre storstiledede Foretagender. I 1816 skænkede han sin By en anselig Kirke og byggede en anden i den lille By Seaforth udenfor Liverpool, hvor han havde et Landsted; hans fromme Hustru var ivrig for at faa ham videre i den Retning, saa ogsaa Leith og en anden By fik hver sin Kirke.

John Gladstone var Lavskotten med det udprægede Handels-talent og med en Energi, en Aandskraft og en Legemskraft, som var i Stand til at bryde alle Hindringer. Moderen var en Provstedatter fra Højlandet med hele Højskottens Fantasi og Ildfuldhed, med et bevæget, poetisk og dybt religiøst Sind. Begge Forældrenes Egenskaber, baade det højskotske og det lavskotske, mødtes i Sønnen og dannede hans mærkelige Personlighed — „dens Forening af Fremdrift og Forsigtighed, af Lidenskab og Omsigt, af Stolthed og Ild med Selvbeherskelse, af Ossiansk Flugt med dette at have fast Fodfæste paa den solide Jordbund“.

Det var et rigt Hjem, men uden de Skavanker, der saa let og tit følger med et rigt Hjem, nemlig at Børnene forkæles og

har vanskeligt ved at komme ordentligt i Gang med Livets Op-
gaver, fordi de ikke rigtig synes, at de behøver at anstrenge sig
og tage fat selv. Det var der ikke noget af her, i dette Hjem
lærte de lige fra første Færd, hvad Pligt og Arhejdsomhed vil
sige.

Det var et lykkeligt Hjem, hvor Faderen foruden at styre
sin verdensomspændende Forretning og deltage med Ivrighed i
det politiske Liv — han blev selv tre Gange valgt til Medlem
af Parlamentet — alligevel fik Tid til at tage sig af sine Børn
og virkelig være noget for dem. Der var seks Børn, to Piger og
fire Drengene. John Gladstone holdt meget af at give sig af med
Børnene; navnlig var Maaltiderne festlige Stunder, hvor Sam-
talen gik livligt, og alle mulige Spørgsmaal blev drøftede, tit
med stor Grundighed, for Faderen vilde vænne sine Børn til at
tænke og dømme selvstændigt og fornuftigt om Tingene, og det
var jo ellers paa en Tid, hvor Forholdet mellem Forældre og
Børn i saadanne Hjem som Regel havde en egen afmaalt Stiv-
hed over sig.

„Han kunde ikke forstaa“, siger Sønnen om ham, „eller finde
sig i dem, der havde set, at en Ting var rigtig, men saa alligevel
ikke handlede efter det, de havde erkendt for at være rigtigt.“
Han siger ogsaa, at han synes, „at hans Fader er den mest in-
teressante gamle Mand, som han nogensinde har mødt“. Helt
igennem satte han sin Fader højt, og baade under sin Opvækst
og siden stod han ham nær og drøftede Tingene med ham.

En Dame, der var en hyppig Gæst i det Gladstoneske Hus,
har fortalt om en Samtale i Gladstones Hjem i London, da han
var en ældre Mand. De to sad alene ved Morgenbordet, og
Talen faldt paa hans afdøde Fader. Gladstone blev saa ivrig,
medens han fortalte om ham, at han rejste sig fra sin Stol og
stod lige foran hende og talte med stor Varme. Hans Øjne var
fyldte med Taarer, da han til sidst udbød: „Ingen uden vi Børn
ved, hvor megen Kærlighed der strømmede ud fra hans Hjerte.“

Der kan maaske nok være Grund til at nævne dette, før det
næste fortælles.

John Gladstone ejede store Sukker- og Kaffeplantager i de
engelske Kolonier, Britisk Guyana og Øen Jamaica, i Mellem-

og Sydamerika og havde mange Slaver der ude. Ganske vist var Slavehandelen blevet afskaffet i 1807 for England og alle dets Kolonier, men det var endnu tilladt at have Slaverne derude.

Gladstones Fader skrev saa sent som i 1830 en Pjece om dette Spørgsmaal — og hans Syn paa de Dele var dette, som jo ikke var ualmindeligt i de Tider, at Negrene var en ringere Race, som i Virkeligheden havde bedst af at blive tvunget til at arbejde og var lykkeligst ved at være under den hvide Mands absolutte Ledelse, og at Slaverne var en Nødvendighed for Kolonierne o. s. v. — altsammen de gamle, ikke stærkt overbevisende Grunde, som atter og atter var brugt af dem, der var imod Frigivelsen, i de sidste 30—40 Aar.

Da i 1833 Slaverne i Englands Kolonier blev helt frigivet, fik han af Regeringen 1,350,000 Kr. i Erstatning for 1609 Slaver.

John Morley*), William Gladstones yngre Ven og Biograf, siger i den Anledning: „Det er ejendommeligt at lægge Mærke til, at den Statsmand, hvis store Fanemærke var den menneskelige Frihed, saaledes var født i en Familie, hvor Forsvaret for Slaveriet maa have været et dagligdags Emne. Desuden maa Foreningen af ivrig evangelisk Kristendom med Modstand imod Afskaffelsen af Slaveriet i de Dage have været noget sjældent, og til Trods for hans afgjorte Hengivenhed for Faderen maa den unge Gladstone sikkert have haft ubehagelige Øjeblikke i den Anledning.“

I det Gladstoneske Hjem kom der en mærkelig Personlighed, som øvede en stor Tiltrækning paa Drengen og kom til at forme hans Syn paa baade inden- og udenrigsk Politik i de

*) John Morley, engelsk Statsmand og Historiker. 1886 og 1892—95 Minister for Irland under Gladstone og ligesom han Forkæmper for Home rule (Selvstyre) for Irland. Bekæmpede 1899 Chamberlains imperialistiske Politik i Sydafrika. 1905 Minister for Indien. Gennemførte 1909—10 store Reformer i det vældige indiske Rige. Har skrevet en Række Biografier af Rousseau og Voltaire, Richard Cobden og Cromwell. Hans historiske Hovedarbejde er det stort anlagte Værk: „Life of Gladstone“ i tre Bind, som udkom i 1903, og som blandt de mangfoldige Bøger om Gladstone saa afgjort er Hovedværket. Sammen med Justin Mc. Carthy: „The Story of Gladstone's Life“ ligger det til Grund for denne lille Skildring af hans Ungdomsaar.

ynge Aar; det var Datidens berømteste engelske Statsmand, Georg Canning (1770—1827). Han var Tory*), men blev mere og mere liberal med Aarene, og det baade i Uden- og Indenrigspolitik: I Udenrigspolitikken gik han skarpt imod den Metternichske Politik, der beherskede det europæiske Fastland i mange Aar efter Napoleons Fald, og indadtil bare gik ud paa at holde alle de under den franske Revolution opstaaede Frihedskrav nede og udadtil paa at holde alle Krav om national Frigørelse hos de undertrykte Nationer tilbage. Canning hjalp f. Eks. Portugal overfor Spanien, der truede stærkt med at sluge dette lille Land, men frem for alt støttede han i Tyverne Grækernes Bestræbelser for at vinde Friheden og kom derved til at bryde den Metternichske Europa-Politik. John Gladstone og han samarbejdede i Politik, og Canning var blevet valgt som Medlem af det engelske Underhus for Liverpool ved den indflydelsesrige Storkøbmands Hjælp.

Efter at have gaaet i en Forberedelsesskole hjemme, kom William Gladstone i 11 Aars Alderen som saa mange engelske Dreng fra rige Hjem paa en Kostskole, nemlig Englands berømteste gamle Skole, Skolen i Eton.

Vel omtrent saa langt fra London som Helsingør fra København ligger den i vestlig Retning fra Hovedstaden ude ved Themsens nordlige Bred; lige overfor paa den sydlige Bred løfter den ældgamle Windsor-Kongeborg sine Stenmasser paa et Højdedrag op over den lille By, der er groet frem ved Slotets Fod. Oppe fra det svære Midtertaarns Murtinde ser man milevidt ud over Landet, ser vidtstrakte grønne Enge og smaa Byer og Bakker, der blaaner i det fjerne, ser Themsens blaa Baand blive borte langt ude til begge Sider og lige nede paa den anden Side Floden Eton Skolen med sin høje Kirke og mange

*) Tory og Whig er Navnene paa de to politiske Partier i England, som siden det 17. Aarhundrede har kæmpet om Magten. Begge var indtil 1832 i det væsentlige to Adelspartier, men Whigpartiet var som Regel i Spidsen for Fremskridtet. Fra omkring Midten af det 19. Aarhundrede bliver Toryerne til det konservative og Whigjerne til det liberale Parti.

Bygninger, sin Park og sine Boldpladser. Skolen er ældgammel, grundlagt i 1441 af Kong Henrik VI, hovedsagelig for Værdier, der indkom ved at inddrage nogle Klostre, der af Udlændinge var anlagt i England; i Tidens Løb har saa yderligere mangfoldige gamle Elever i Glæde over deres gamle Skole skænket den

Landskab ved Themsen Floden. Det runde Taarn ved Windsor Slot hæver sig i Baggrunden.

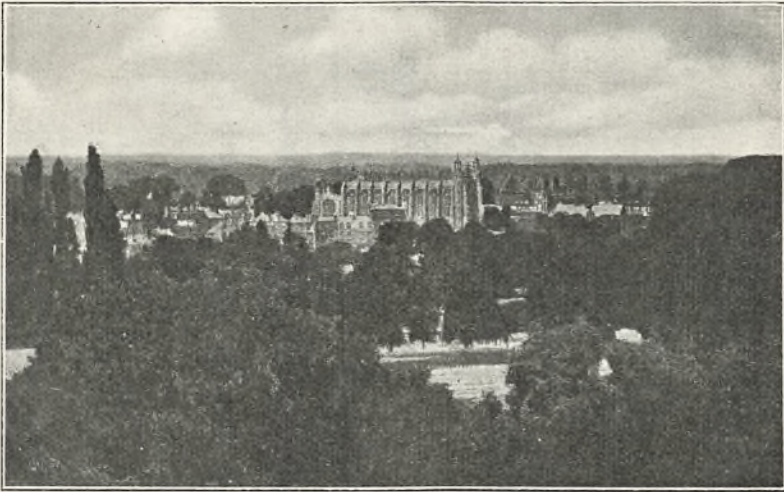
store Summer til Udvidelse baade af Arealer, Bygninger og Pengeformue. Paa Gladstones Tid var der ca. 500 Elever, nu ca. 1000. Foruden de Bygninger, der rummer den egentlige Skole, er der over 25 Bygninger, som man kunde kalde en Slags Skolepensionater, hvor Eleverne bor med en Lærer som deres Husfader.

England har mange af den Slags Skoler, som vi herhjemme nærmest kan sammenligne med Herlufsholm og Sorø Akademi.

Det er ikke saa let for en Dreng paa 11 Aar at dumpe ned i

saadan en stor, ny Verden og finde sig til Rette der; for William Gladstone lettedes det meget, idet hans ældre Broder, Thomas, allerede havde været der i nogle Aar, og de to kom til at bo i samme Hus.

Eton Skolen havde paa den Tid en Nedgangsperiode, var ikke nær den fortrinlige Skole, som den senere blev; der var en

Eton Skolen, set over Floden fra Windsor Slot. Skolens Kirke ses midt i Billedet.

officiel Kristendom uden virkeligt Liv, og Tonen blandt Eleverne kunde være temmelig raa. Næsten daglig fandt der Slagsmaal Sted, ja, hele Slag blev leveret ude i Parken og med en saadan Voldsomhed, at adskillige Drengene blev temmelig ilde tilredte — det hændte endog i Gladstones Tid, at en Dreng blev slaet ihjel under en saadan Kamp. Rektoren, Dr. Keate, havde til Tider ikke nemt ved at holde Orden, og mange er de Historier, der fortælles om denne ikke videre heldige Skolestyrer. Han forstod sin Opgave saadan, at det gjaldt om at prygle Drengene saa meget som muligt; en enkelt Sommerdag præsterede han at banke over 80 Drengene — og saa beklagede han sig endda i sine sidste Aar over, at han ikke havde kunnet overkomme langt mere i den Retning.

Som ældre Mand fortalte Gladstone en Historie eller vel rettere bare en Situation, som det altid fornøjede ham at tænke tilbage paa, men som ogsaa viser, med hvilke Øjne Drengene saa paa deres Rektor. Engang i et af de første Eton-Aar var han med sin Fader i London, og de to vilde Søndag Formiddag høre den berømte Præst, Dr. Edvard Irving, prædike. Man skulde møde i god Tid, for der var mere end overfyldt hver

Eton Skolens Kirke indvendig, set mod Orgelet.

Søndag. Meget tidligt havde Fader og Søn indfundet sig og sad nu ovenpaa paa forreste Række, hvorfra de havde en ypperlig Udsigt over Slagmarken. Folk myldrede ind, og snart var Kirken og navnlig Midterskibet nedenfor dem tæt pakket af en bølgende og masende Menneskemængde. „Hvad beskriver“, siger Gladstone, „min Bevægelse, min Glæde, min Jubel, da jeg i denne masende Mængde dernede faar Øje paa — ingen anden end Keate, kæmpende og puffende! Keate, vor Tilværelses Herre, vore Dages Tyran!“ Dr. Keate var kun ca. 5 Fod høj og saa derfor ud, som om han var ved at drukne i Menneskehavet. Gladstone kunde aldrig glemme den respektløse Fryd, der sitrede gennem hans Drengesind ved denne fuldkomne Venden op og ned paa Tilværelsen: — han, den lille Etondreng siddende trygt og mageligt oppe paa Galleriet — seende ned paa sin ellers saa frygtindgydende og almægtige Rektor.

Men skønt der var alvorlige Skyggesider ved Eton paa den Tid, befandt han sig dog snart vel der, og alt som Aarene gik, kom han til at sætte sin Skole højt. Navnlig var han glad for de senere Aar. De første tre Aar gjorde han ikke saa farlig

Interiør fra Eton Skolens Bibliothek.

meget ved det, var i hvert Fald ikke saa meget forskellig fra saa mange andre Dreng, men da var der en Lærer, som fik Kig paa ham, og som saa, hvad der var af Stof i ham og sporede ham frem. Det var Dr. Hawtrey, den senere saa udmærkede Rektor i Eton. Han var Skolens Liv i de Dage. „Han var altid paa Udkig efter en eller anden Blomsterknop i Udfoldelse, som han kunde varme med lidt Solskin“, siger Gladstone om ham.

Nu blev han en flittig og dygtig Discipel — en af Skolens bedste. Der er sagt om ham, at „han var saa flittig, saa munter og sjælesund en Dreng, som nogen Forældre kunde ønske sig“, og at han „med dyb barnlig Fromhed forberedte sig til sin Konfirmation“.

Der var trods Manglerne saa meget ved denne Skole, som var af Værdi. Den gjorde Indtryk paa ham ved sin ærværdige Ælde; disse Mure og disse Haller med de mange historiske Portrætter talte til ham om de Stormænd, som var gaaet ud fra den og havde bygget England op. De store Traditioner mødte de overalt, de laa i Luften, mindede dem altid, kaldte Trangen til Daad frem i dem. Skolens Kirke, der danner den højre Fløj

af den ældste Skolegaard, er stor og højhvælvet som en gotisk Domkirke; det høje, skønne Rum med den rige Udskæring i Sten og Træ, de billedprydede, farvede Ruder, som Lyset falder dæmpet og fantasifuldt igennem, det brusende Orgel, de mange Mindetavler, den hele Duft af henfarne Slægters Liv og Historie, alt dette maa nødvendigvis gøre Indtryk paa et modtageligt Drengesind, naar det Morgen og Aften Dag efter Dag ved de korte Andagter og ved Søndagens hele Række af Guds-tjenester væver sig ind i hans Liv. Det ophøjede fik tidligt en Plads i hans Sind.

Men som det næsten altid gaar, saadan gik det ogsaa her, noget af det, der havde den største, den mest afgørende Indflydelse paa ham i disse Opvækstaar, det var det fornøjelige og aandsbeslægtede Kammeratskab, det daglige Samliv med gode Venner, og William Gladstone var saa lykkelig at finde sine iblandt de bedste.

Den senere Biskop Hamilton har engang sagt: „Medens jeg var i Eton, havde jeg alle mulige Anlæg for at blive en slem Knægt; naar jeg blev reddet for at kaste mig ind i noget virkelig slemt, var det alene, fordi jeg lærte William Gladstone at kende.“ Og Gladstone selv siger om en af sine Venner fra de Aar, den senere Biskop paa New Zealand, George Selwyn, at „han er en Mand, hvis Karakter fra først til sidst kan sammenfattes i det ene Ord — nobel.“

De var en hel lille Kreds, som kom meget sammen paa hverandres Værelser eller færdedes ude paa Ture sammen, men Vennen iblandt dem, den nærmeste og den bedste, var Arthur Hallam. Han var den lyseste Stjerne i dette muntre Kompagni; alle, der har kendt ham, er enige om at berømme denne sjældne Gut. Hans Legeme var skrøbeligt, men hans Aand var stærk og frodig.

En af Englands betydeligste Digtere i forrige Aarhundrede, Alfred Tennyson, der var hans Studenterkammerat ved Cambridge Universitet, har helliget ham sin skønne Digtsamling — In memoriam (Til Minde om) — nemlig om Studenterdagene i Cambridge.

Arthur Hallam var to Aar yngre end Gladstone, men sikkert ikke langt fra at være hans jævnbyrdige, for Hallam var meget tidligt og Gladstone ikke særlig tidligt udviklet. De to holdt i nogle Aar deres smaa festlige Frokoster sammen paa hinandens Værelser, skønt de ikke boede i samme Hus, og de tilbragte saa megen Tid sammen ude paa Ture. Gladstone spillede, som de andre Dreng, baade Fodbold og Cricket, men han drev det ikke særlig vidt i nogen af Delene; han holdt mest af at ro paa Floden og saa at gaa Fodture. Maaske har netop Hensynet til Vennen bestemt dette, for Arthur Hallam kunde ikke selv taale at ro, men Gladstone, som havde sin egen Baad paa Floden, roede for dem begge, og han regnede det netop som en Prøve paa, hvor megen Pris han satte paa Vennens Selskab, at han altid gerne og alene tog Slidet med at ro Baaden op imod Strømmen til et Sted, som de begge særlig holdt af.

De nød at strejfe om sammen i den smukke Egn, ivrigt samtale om alt det meget, som kom op i deres unge Sind, om deres Fremtid og deres Tro, om de Digtere, de læste, om historiske Skikkelser, om Samtidens førende Personligheder og ikke mindst om Politik, og her blev de tit meget ivrige, for Gladstone var Tory, og Hallam Whig. Arthur Hallams Fader, Henry Hallam, var en af det 19. Aarhundredes mest fremragende Historikere i England og ivrig overbevist Whig, og Hallam var ikke mindre præget af sin betydelige Fader, end Gladstone af sin. De kunde dele saa meget med hinanden, havde saa meget fælles i deres Higen fremad og opad, at de sikkert har betydet det overordentlige for hinandens Udvikling.

Allerede som Dreng førte Gladstone en kort Dagbog, hvori han lige med faa Ord noterede Dagens Indhold; af disse korte Noter kan læses meget, bl. a., hvor meget de to var sammen — f. Eks. den 26. Juni 1827, et halvt Aar før han forlod Skolen: „Skrev paa min Opgave. Læste Iphigenia. Blev hørt i Homer. Gik for at se en Cricketkamp Kl. 4. Roede Hallam til Surley efter Kl. 6.“ Blandt hans omfangsrige Læsning noteres hyppigt: „Læste Bibelen“; han havde en Udgave af den med udførlige Noter.

Hen paa Sommeren 1827 maa de sige hinanden Farvel -- Hallam for at rejse til Italien for sit Helbreds og sine historiske Studiers Skyld og Gladstone for en Tid efter at tage til Universitetet i Oxford. Nu ses de sjældnere i de følgende Aar. Breve maa i Stedet bringe Bud mellem dem. Her er et Par Linier af et Brev fra Hallam til Gladstone, skrevet 23. Juni 1830: „Aldrig siden den Tid, jeg først lærte dig at kende, har jeg ophørt at elske og agte din Karakter. Det vil herefter være min stolteste Tanke, at jeg maa handle saadan, at jeg er deres Kærlighed værd, der, ligesom du, har haft Indflydelse paa mit Sind til det gode i mine tidligste Udviklingsaar. Omstændighederne har i Sandhed skilt vore Veje, min kære Gladstone, men det, som har været imellem os, det kan aldrig slettes ud. Vi har begge præget hinandens Sind.“

Og da han nogle Aar senere 24 Aar gammel under et Besøg hos Forældrene paa Godset Fasque, som Faderen havde købt i sit Hjemland, Skotland, faar Budskabet om Vennens tidlige Død, finder vi ogsaa i Dagbogens Blade Udtryk for den Smerte, han følte:

„⁶/₁₀ 1833. Posten i Dag bragte mig en sørgelig Nyhed — Arthur Hallams Død. Denne Efterretning er dybt nedtrykkende, selv for min egenkærlige Natur. Jeg sørger over ham for min egen Skyld, ham min tidligste nære Ven — ja, og for mine Medskabningers Skyld sørger jeg over en, som vilde have været en Pryd for sin Tid og sit Land, et Sind fuldt af Skønhed og Magt, som næsten naaede den ideale Højde, hvorefter man med Sikkerhed venter et sjældent Eksempel. Naar vil jeg faa hans Lige at se? Dog denne Tilskikkelse er ikke kun Smerte, for der er i mit Sind et Haab, og det ikke et tomt og ubesindigt Haab om, at hans Sjæl hviler hos Gud i Jesus Kristus. Jeg gik op i Bakkerne for alene at fordybe mig i denne meget sørgelige Begivenhed, som gaar mig saa nær til Hjerte. Hans stakkels Familie og hans Forlovede!“

De havde paa Skolen i de ældre Klasser baade en Diskussionsklub og et Skoleblad. Gladstone tog ivrigt Del i begge Dele og var her afgjort en af de førende. Dagens Politik — regnet indtil 50 Aar tilbage i Tiden — var det forbudt Eleverne

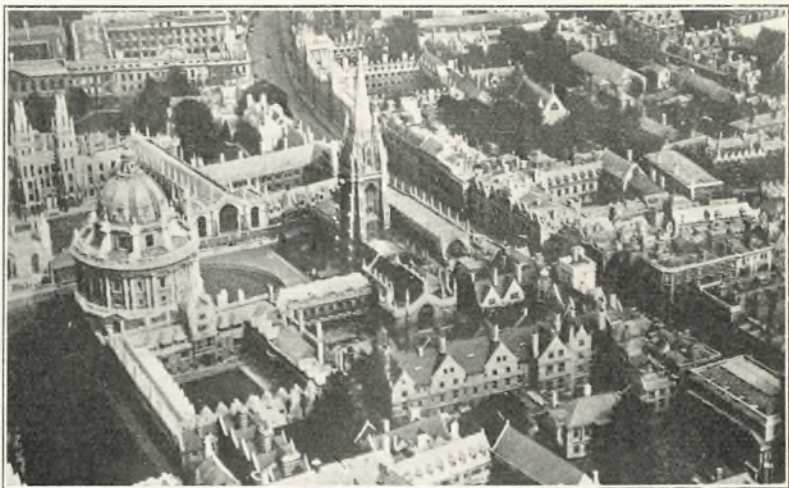
at diskutere, men naturligvis var det umuligt at undgaa, at den ideligt, mest indirekte, blev strejft af de ungdommelige Talere. 16 Aar gammel holdt han sin første egentlige Tale, idet han indledte en Forhandling om: „De fattiges Opdragelse“. Det var i Tiden efter den franske Revolution, hvor Kravene om Del i Oplysningen ogsaa i England lød stærkere og stærkere fra Folkets store Masse. Denne Drengs-Diskussion fandt Sted i 1825, men først i 1870 — 45 Aar efter — blev Folkeskolen gennemført i England, da Etondrenge havde dannet sit første Ministerium.

Hans Indledning er opbevaret og viser, at den i konservative Meninger opdragede Dreng ikke er hildet i konservativ Egoisme; han taler om dem, der stritter imod dette Krav og ser ned paa de fattige, og siger bl. a.:

„Er den menneskelige Storhed saa stædig, at nogle Mennesker kan nægte andre det, som de vilde ønske for dem selv, om de selv var i en ringe Stilling? Eller har menneskelig Stolt-hed naaet en saadan Grad af Hovmod, at de har lært at trodse baade Ret og Fornuft, at forkaste de Love for naturlig Venlighed, som bør herske i alles Bryst, og at se paa deres Landsmænd som Udskud af Menneskeslægten. En Tørst efter Kundskab har nu rejst sig i de fattiges Sind, lad dem tilfredsstille den med sund Næring og lad dem ikke blive drevet ud i Fortvivlelse.“

Pludselig i 1827, medens Gladstone endnu var i Eton, døde Førsteministeren, George Canning. Det gjorde et stærkt Indtryk paa den 18-aarige unge Mand, fordi Canning var hans Hjemns nære Ven og hans egen beundrede Helt. I et Brev til sin Moder fortæller han om en Pilgrimsrejse, han gjorde ind til London for at dvæle ved Cannings Grav i Westminster Abbediet.

Gladstone forlod Eton henad Jul 1827, og efter Juleferien tog han Ophold hos Præsten, Dr. Turner, for i et halvt Aar at læse privat med ham og blev derefter fra Oktober 1828 Student ved Oxford Universitetet.

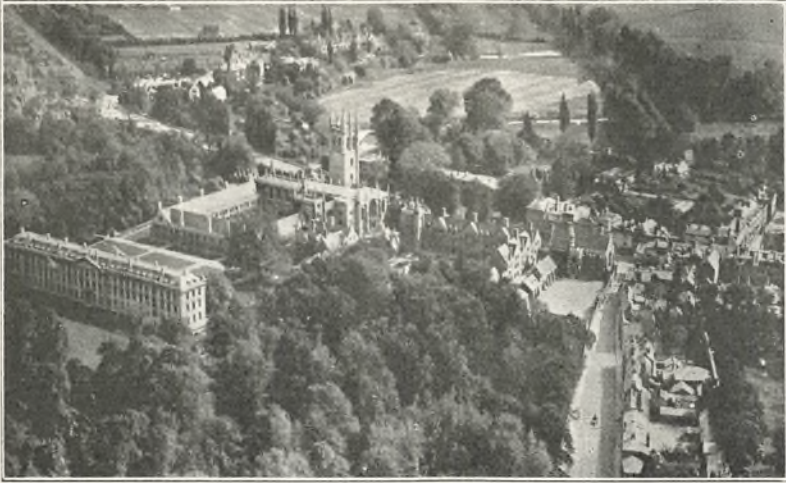

Udsyn over en Del af Oxford Universitetets Bygninger.

Alt her maatte fryde hans aabne og modtagelige Sind. Skønsomere og gunstigere kan Ungdom ikke bo. I et dejligt Landskab, hvor Themsen bugter sig hen mellem Engene, ligger den lille, maleriske Universitetsby. Englands frodige Natur er her groet sammen med Landets Historie, som den kommer frem i de ældgamle Kirker og Kollegiebygninger; der har de staaet i Aarhundreder med deres fornemme, graagule, gotiske Mure med de grønne Slyngplanter opad, staaet der og glædet Slægt efter Slægt af Englands Ungdom.

Rundt om rager brede, værdige Taarne og smaa, fine, slanke Spir op; bredt og aabent ligger det hele — ikke en enkelt Bygning, men ialt 21 forskellige Colleger med rige Blomsterflor, store Plæner og Buskadser og fritstaaende høje Træer ind imellem. Hvert College er et Hele for sig med sin Leder, sine Lærere og sine Studenter; her lever de sammen, spiser sammen, arbejder sammen, og her driver de deres Sport, Boldspil og Roning paa Floden. Det er paa én Gang middelalderligt og moderne — paa samme Tid Fortid og levende Nutid. Et sælsomt Trykleri er der over det hele for den, som har Syn og Sans for det.

Gladstone kom til at bo paa det ældste og fineste af alle

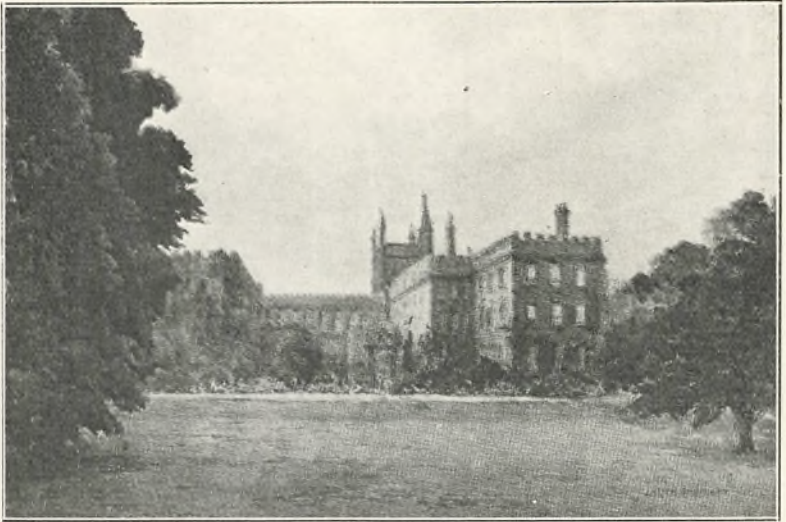
Et af Kollegierne — Magdalen College — med sin Park.

Kollegierne, Christ Church College (Krist Kirke Kollegiet); her levede han tre lykkelige Aar.

Ligesom i Eton varede det ogsaa her noget, inden han kom rigtig i Gang med sit Arbejde; han syntes selv, at han havde Hang til Magelighed og bebrejder sig det flere Gange i sin Dagbog. Det forstaar man rigtignok ikke, naar man af Dagbog bogen ser, hvad han kom igennem af Stof, men han har jo nu ogsaa haft en vældig Arbejdsevne, naar han for Alvor tog fat.

Han havde tidligt Øje for, at det ikke blot var Kundskaber, men hans hele Menneskes Opdragelse og Udvikling, det gjaldt om. Intet i ham maatte ligge øde og udyrket hen. Han samler dette Syn paa Tingene i disse Ord i Dagbogen: „I Praxis gælder det til syvende og sidst om, at Guds Kærlighed kan blive til Vane i min Sjæl — og særlig disse Ting gælder det om for mig — ¹⁾ Kærlighedens Aand, ²⁾ Selvopofrelse, ³⁾ Renhed, ⁴⁾ Energi.“

Oxford-Universitetet havde i det forudgaaende Tidsrum haft en ret død Tid, men nu var det ved at vaagne — Gladstones Tid dér var netop en Spiringstid, der pegede frem mod en rig Udvikling og stærke Brydninger. Hans Omgangs- og Venne-

Et af Kollegierne set fra Parken.

kreds var værdifuld; der var Cannings Søn, den senere Vicekonge i Indien, Charles Canning, Frederick Rogers og flere andre, som havde hørt til hans Kreds i Eton, og der var en af Eftertidens ædleste Skikkelser, Frederick Denison Maurice, kendt som Præst og theologisk Professor, men fremfor alt som en af Hovedførerne for den kristelige Socialisme i England, og Sidney Herbert, som ved Midten af Aarhundredet to Gange var Krigsminister og siden kom til at staa Gladstone meget nær. Et noget flygtigere Bekendtskab stiftede han med den unge, højtbegavede Theolog, Henry Manning, som nogle Aar senere skulde blive en af hans nærmeste Venner og bringe ham saa stor en Sorg ved sin Overgang til den katholske Kirke, hvis førende Biskop og Kardinal i England han blev i en lang Aarrække. Men en af de nærmeste, maaske den nærmeste i disse Aar, var Ansticc, der døde kun 30 Aar gammel efter i et Par Aar at have været Professor i Cambridge.

I et Brev til sin Fader siger han saadan om ham: „Han er en meget dygtig Mand og mere end en dygtig Mand, en Mand med udmærkede Grundsætninger, fuldstændig Selvbeher- skelse og meget flittig. Hvis der er noget, som kunde give mig

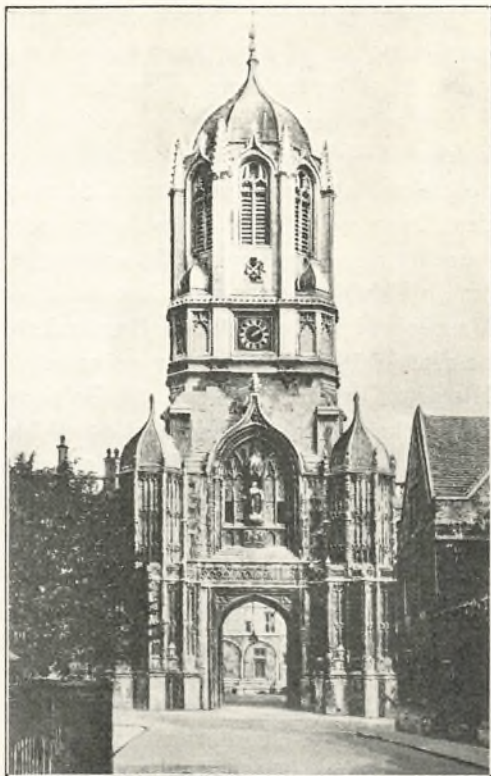
den uvurderlige Velsignelse, som faste Vaner og stadig Flid er, saa maatte det da være en saadan Mands Eksempel.“

Dagbogen er fuld af Notitser om indholdsrige Samtaler med ham, tit førte paa lange Ture. En Dag: „Samtale i 1½ Time med Anstice om praktisk Kristendom, særlig med Henblik paa vor egen Stilling. Jeg velsigner og priser Gud for *hans* Nær-værelse her“. En anden Dag: „Lang Samtale med Anstice; maatte jeg blive mere værdig til at blive hans Ven“.

I sit Hjem havde

Gladstone mødt Kristentro som en Livsmagt — nu i de rige Udviklingsaar i Oxford tilegnede han sig personligt det, som allerede fra Barndommen havde vokset sin stille Vækst inden i ham; det fremgaar tydeligt af Dagbogen, hvor opmærksomt han har været optaget af det aandelige Liv, der rørte sig i Oxford, de daglige Andagter i Kollegiets Kirke, Søndagens Gudstjenester, fremmede Talere, der kom paa Besøg — der er mange Notitser om alt det.

Paa Forslag af Gladstone dannede tolv Kammerater en lille Kreds, som de efter hans Forbogstaver kaldte W E G., og hvor til de skulde udarbejde Afhandlinger om forskellige Emner og læse dem op, for saa siden at drøfte dem nærmere.

Indgangen til Christ Church College
(Krist Kirke Kollegiet).

Ved Debatterne i Studenternes store Diskussionsklub blev han hurtigt en af dem, Kammeraterne altid lyttede til. Navnlig vakte han Opmærksomhed ved en enkelt Lejlighed.

Gennem flere Aar havde man i England diskuteret en Udvidelse af Valgretten, idet det hidtil havde været saadan, at den politiske Magt var i Adelen, Kirkens og de aller rigestes Hænder. Men nye Befolkningsklasser pressede paa, Kravene lød mere og mere højlydt, Whigpartiet gik nu i Spidsen for Kravet om en Udvidelse, der vilde komme til at omfatte ca. 800,000 nye Vælgere af det velstillede Borgerskab. Udvidelsen blev gennemført i 1832, og det Aar er en af Mærkepælene i Englands Historie. Inden det skete, gik Bølgerne højt — i Aviserne og ude omkring paa Møderne, af og til blev det til Haandgribeligheder. Og Dønningerne fra Bølgegangen ude i det store Samfund forplantede sig naturligvis ind til den stærkt interesserede Studenterungdom i det lille Oxford-Samfund.

I tre Aftener i Rad (Maj 1831) stod Slaget, og Gladstone var Fyr og Flamme, var midt i den hedeste Kamptummel, sikker paa, at han havde Ret i sit Syn, nemlig, at det vilde være til Ødelæggelse for Landets gamle Forfatning og ryste hele det engelske Samfund i sin Grundvold. Hans store Forbillede, Canning, havde i Underhuset kort før sin Død erklæret, at han i den Sag vilde arbejde imod, saa længe han levede. Stemningen blandt Studenterne var imod, omtrent som tre mod én. Saa ivrig var Gladstone, at han tog med Postvognen til London for i nogle Dage at faa et Førstehaandsindtryk af Forhandlingerne i Parlamentet.

Gladstones Hovedtale den ene af Aftnerne forbavsede og henrev alle Kammeraterne, enten de var for eller imod, ved det straalende Liv, den Magt og den Overbevisning, der var over den; dette, følte de, var noget særligt.

Senere i Tiden ændredes jo hans Syn fuldstændigt med Hensyn til den Sag, han her havde talt om, og han blev siden hen Hovedmanden for at fortsætte Valgretsudvidelsen i 1867 og 1884. „Burke og Canning vildledte mange i den Sag, og de vildledte mig“, skriver han i 1865, og i en Tale i Oxford i 1878 siger han saadan: „Maaske det var min egen Fejl, men jeg maa tilstaa,

Spisesalen i Christ Church College. Paa Væggen Malerier af berømte Elever.

at jeg ikke, da jeg var i Oxford, lærte det, som jeg siden har lært, nemlig rigtig at skatte de uforgængelige og uvurderlige Principer for britisk Frihed. Den Stemning, som alt for meget herskede i akademiske Kredse, var denne, at Friheden blev bestragtet med Mistænksomhed og Frygt“.

Kort efter denne Begivenhed tager den anstrengende og vedholdende Eksamenlæsning Fart, og ved Novembertide staar selve den store Prøve for Døren; han er urolig og stærkt grebet af det forestaaende — det har han betroet sin lille Dagbog, som han jo ikke anede, at der 70 Aar efter skulde blive trykt Brudstykker af — men da han sidder ved Eksamensbordet, er Frygten næsten borte, og han klarer sig glimrende i Theologi og Fysik, Historie og klassiske Sprog*). Det skal have været en Nydelse at høre paa Eksaminationen; selv taler han i Dagbogen om de venlige Eksaminatorer og fortsætter saadan: „Da jeg var færdig med Fysikken, var mit Mod selvfølgelig adskilligt højere,

*) De engelske Universiteter fører ikke frem til nogen bestemt Fagseksamen; deres Eksamen er en afslutende Prøve i en Række almindelige Fag. Efter den Tid drives Fagstudiet paa særlige Lærestalter andetsteds, f. Eks. for Lægernes Vedkommende ved Fagskoler og Laboratorier, der er knyttede til de store Hospitaler.

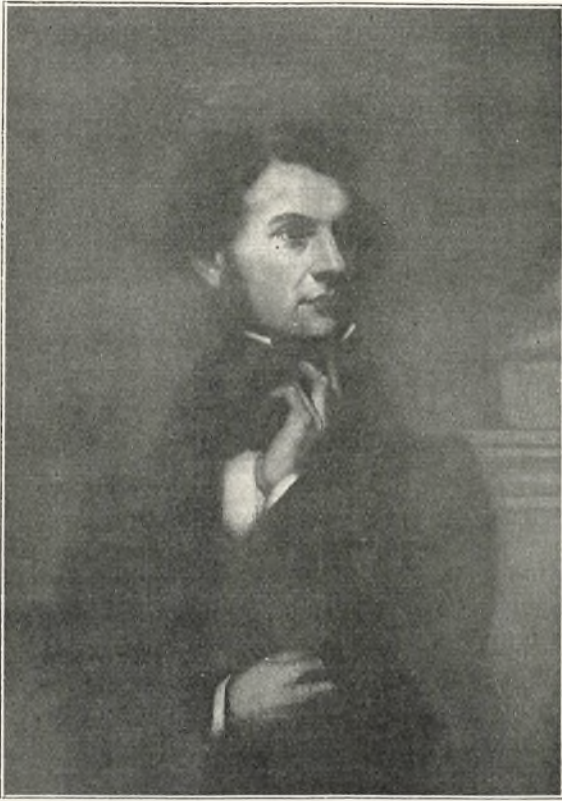
og jeg kunde ikke andet i det Øjeblik end sige Tak til Ham, uden hvem selv ikke saadanne beskedne Præstationer vilde have været mig mulige. Red bagefter til Cuddesdon sammen med Brødrene Denison og skrev hjem med stor Glæde“.

I December kom anden Del, hans Eksamen i Matematik; ogsaa der naar han det højest mulige og drager saa fra Oxford over Cambridge, for at besøge Hallam, til sit Hjem, straalende lykkelig.

Oxford og han var knyttet til hinanden for Livet. I henved en Snes Aar af sit Liv repræsenterede han Oxfordkredsen i Underhuset, og i 1890 siger han i en Tale der: „Der er ikke nogen Mand, som er gaaet igennem dette store og berømte Universitet, som kan sige med større Sandhed, end jeg kan det — jeg elsker det af hele mit Hjerte“.

I det andet Aar af Oxfordopholdet fandt der en Brevveksling Sted mellem Fader og Søn om Sønnens Fremtid. De havde allerede talt sammen om Sagen tidligere, og Faderen havde sagt som sin Mening, at Sønnen efter endt Oxfordtid skulde studere Jura i London for derfra at gaa ind i det politiske Liv. Han ventede en lysende Bane for sin begavede Søn.

Men saa en Dag i August 1830 faar han et Brev fra Sønnen, hvori denne meget udførligt lægger sine Synspunkter frem for sin Fader og forklarer ham, at han mere og mere drages mod Præstegerningen. Det er et langt Brev, desværre alt for langt til at bringe ret meget af det her, skønt det nok fortjente at kendes i sin Helhed. Det er ham aabenbart ikke let at faa det sagt, da han nøje ved sin Faders Ønsker i den Sag og meget nødig vil gøre ham imod, men han maa tale, og han lægger det hele aabent og klart frem, saa vidt det er ham muligt i den Gæring, han er i. Det er skrevet med den fineste Hensynsfuldhed og ud af det reneste og ærligste Sind; han har gaaet alene med det, det er vokset, han ved knap selv hvordan, og han maa have dette klaret for sig selv og Forældrene, det er blevet ham en Samvittighedssag. Han gør udførligt Rede for sine Motiver: „Først saa med Hensyn til Værdien af denne Gerning: Jeg ved ingen, som kan sammenlignes med den, intet, som kan staa ved Siden af Storheden i dens Maal og Formaal“.

William Ewart Gladstone, efter Maleri af William Bradley.

Han taler om, hvor tydeligt han har faaet Øje paa, at Vin-
gaarden stadig trænger til Arbejdere, og at denne Verdens Rige
endnu ikke er blevet vor Herres og hans Søns Jesu Kristi Rige".
„Og at denne Arbejdsmark endnu saa langt fra er fyldt med
Arbejdere, hvor kan man tvivle om det, naar man ser ud over
Verdens moralske Forvildethed og betragter de Interesser, Øn-
sker, Planer og Principer hos de menneskelige Væsener, som
saa travlt fører dem hid og did uden noget andet Formaal --
aandeligt eller legemligt — end det at finde Føde for det nær-
værende Øjeblik“.

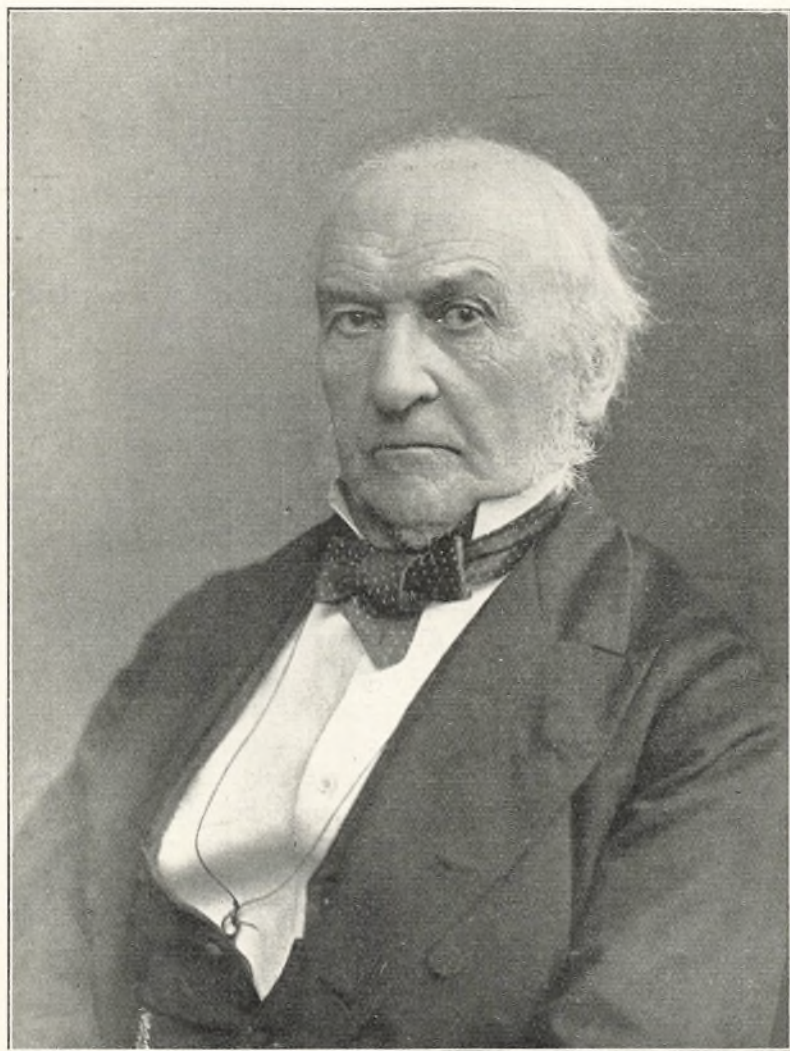
Han slutter med at sige, at han staar i denne Sag „ikke som
en, der har visse Interesser at forfølge, visse egne Maal at naa,

visse Forhold at bringe i Orden — men som et Menneske, der er bestemt til inden kort Tid at staa for Guds Domstol og dér skal aflægge det afgørende Regnskab for sine Handlinger for den Ret, hvis Kendelse ikke indrømmer nogen Gaaen uden om eller nogen videre Appel“.

Det er skrevet ud af et Sind, som gerne vil finde ud af og gøre netop det, som er det rigtige; han synes, der lyder et Kald til ham om en Gerning i Guds Rige, men samtidig er der en stor Usikkerhed i ham overfor dette aabne Spørgsmaal: Hvad vil Fader sige til det, og ser han muligvis klarere end jeg med Hensyn til mine Evner og min Fremtid. I Dagbogen staar: „Igen ilde til Mode og meget forstyrret af Tvivl med Hensyn til min Fremtid. Gud lede mig! Jeg er aldeles blind. Skrev et meget langt Brev til min kære Fader angaaende min fremtidige Stilling, idet jeg ønskede om muligt at bringe Spørgsmaalet til en øjeblikkelig og endelig Løsning“.

Faderen svarer, som den kloge Mand han er, at han ikke paa nogen Maade vil sætte sig imod, at Sønnen uddanner sig til Præstegerningen, hvis dette er et stadigt Ønske hos ham, men han for sin Del er vis paa, at Sønnens egentlige Felt er et Arbejde i det offentlige Liv; dér vil han kunne gøre sit Livssyn gældende blandt sine Landsmænd. Men iøvrigt vil han bede ham om ikke at tage nogen endelig Bestemmelse og ikke afbryde sine Studier i Oxford, før han har taget den Eksamen, han er midt i Forberedelserne til, saa kan han altid senere tage paa en Præsteskole. Han er saa ung endnu og bør ikke handle uden nøje Overlæg. I et senere Brev foreslaar John Gladstone sin Søn at tage ud paa en længere Udenlandsrejse, naar hans Eksamen er overstaact, og saadan blev det.

I Begyndelsen af Februar 1832 drog han afsted til Fastlandet sammen med sin Broder John. Rejsen gik over Belgien og Frankrig til Florens, Neapel, Rom, Venedig og Milano. Han fik meget Udbytte af den; ikke mindst gjorde Mødet med den katolske Kirke et dybt Indtryk paa ham og kaldte mange Tanker frem i hans Sind. Da han træder ind i Peterskirken i Rom, føler han Splittelsen i den kristne Kirke som en Skam og en Smerte.

Gladstone godt 80 Aar gammel. Efter et Fotografi.

Da han har været borte i et halvt Aarstid, faar han i Milano et Brev, som kom meget overraskende og skulde faa afgørende Betydning for hans Liv. Det var fra en af hans Oxford-Kammerater, Hertugen af Newcastle's Søn, der fra sin Fader skulde foreslaa ham ved det forestaaende Valg at blive Torypartiets Kandidat i Newarkkredsen, hvor Hertugens Indflydelse i de Dage var omtrent afgørende for Valgets Udfald. Ved Opløsningsvalget i 1831, hvor Kampen stod for og imod Valgretsudvidelsen, var Kredsen til Hertugens store Overraskelse blevet taget af Whiggerne. Hans Søn, som i Oxford havde hørt Gladstones Tale imod Udvidelsen, havde nu anbefalet ham til sin Fader som en ung Dygtighed, der sikkert ved Hertugens Hjælp vilde kunne vinde Kredsen tilbage.

Det kom saa pludseligt; han følte sig til at begynde med ganske svimmel, og det gav ham mange alvorlige Overvejelser i de følgende to Uger, men jo mere han overvejede det, des stærkere følte han det som et Kald fra den Herre, som det var hans Vilje og Lyst at tjene — det skulde altsaa være i det politiske Liv, han skulde udføre og udforme sit Livssyn.

Han afbrød sin Rejse, drog hjem og sejrede ved Valget den 13. Decbr. 1832, og i over 60 Aar var han Politiker og Statsmand paa en saadan Maade, at hans mangeaarige Modstander, Lord Salisbury, Dagen efter hans Død i sin Tale i Overhuset kunde samle Mindet om ham bl. a. i disse Ord: „Hvor vidt han havde Ret eller Uret i alle de Forslag eller de fleste af dem, som han har indbragt, kan kun Fremtiden dømme om. Men hvordan vi end stod hertil, saa maatte vi altid i ham anerkende en Mand, som — hvad enten han saa rigtigt eller forkert — i hvert Skridt, han tog, hver Bestræbelse, han gjorde, kun lededes af et højt moralsk Ideal og stiledes mod de højeste og ædleste Maal — — Han vil leve i Mindet som en stor kristen Statsmand“.

Trykt tidligere i Bogen „Jul“ 1922.

Forvandlingsunderet.

Prædiken paa fjerde Søndag efter Trinitatis 1930.

Math. 5,48: „Saa skal I da blive fuldkomne, ligesom Jeres himmelske Far er fuldkommen.“

Det kristne Budskab har kun Interesse for de Mennesker, som længes efter at blive bedre og renere og sandere Mennesker, end de er. De, som er godt tilfredse med sig selv, kan vel nok høre Evangeliets Ordlyd, men de kan ikke forstaa noget af, hvad de hører. Hvis de overhovedet har noget med Kristendommen at gøre, saa er det ikke Tilbudet om Sindsforandring, der interesserer dem. Det er nærmest en ydre Garanti, de søger — ud fra en halv-hedensk eller hel-hedensk Forestilling om, at det er nok det klogeste at holde sig gode Venner med Gud for ikke at risikere noget slemt — ud fra en halv- eller hel-hedensk Forestilling om et Paradis, som man efter Døden flyttes over i, og hvor man — til Løn for, at man har været et forholdsvis pænt og hæderligt og elskværdigt Menneske — faar det behagelige Resten af Evigheden.

Denne bedsteborgerlige Assurance-Religion har ikke noget med Kristendom at gøre. Den er saa langt fra Kristendommen som noget. Og de Mennesker, der mener, at de har naaet — eller dog er godt paa Vej til at naa det Maal af Selvbeherskelse og Arbejdsomhed og Omgængelighed (og hvad det nu ellers kan være), som de mener, at Gud med Rimelighed kan forlange af dem — og saa mener, at de egner sig da udmærket til at komme i Himmerig — ja, dem skal vi ikke ringeagte, for deres Time er maaske ikke kommet endnu, — men vi maa sige, at kristne er de ikke, og kristne kan de heller ikke blive, førend de af Livets Naade bliver rusket op af deres hidtil uforstyrrede

Selvtilfredshed. For det, som Jesus Kristus tilbyder et Menneske, er ikke, at han, saadan som han er, skal efter Døden blive transporteret let og behageligt til Slaraffenland, men det er, at han skal blive forvandlet i Bund og Grund. Kristi Tilbud lyder paa, at han vil arbejde med os hele vort Jordeliv igennem, og vel ogsaa senere hen — at han ikke vil lade os i Fred, førend det store Under er sket med os, at vi er blevet helt nye Mennesker, rensede fra al Selvoptagethed og Hovmod og anden Daarligdom, ene opfyldt af det Sønnekærlighedens og Broderkærlighedens Sind, som var i Jesus Kristus. Det er det Værk, som Gud vil tage fat paa med os, fordi han elsker os. Det er det, som han vil arbejde taalmodigt og utrætteligt med, overbærende, tilgivende, indtil det bliver fuldført paa Jesu Kristi Dag.

Der er vel heldigvis ikke saa helt faa, der længes efter at blive bedre, end de er, og *dem* har det kristne Budskab noget at sige. For det lærer dem, hvad det egentlig er, de længes efter at blive til. Og hvordan det skal gaa til, at de skal blive saadan.

Ja, Jesus Kristus vil lære dem, der længes, hvad det egentlig er, de længes efter. Det véd vi nemlig ikke af os selv. Den, der længes efter at blive bedre, end han er, ja han længes jo altsaa efter et Ideal af sig selv, han ser for sig et kønnere og renere Billede af sig selv, end det han ellers kender, og han længes efter at blive saadan. Men det er ikke sikkert, at det Billede er godt nok og klart nok. Vi er nemlig tilbøjelige til at være for nøjsomme, naar det gælder Forvandlingen af os selv. Det kan dels være, fordi vi ikke véd bedre (som Johannes skriver: „endnu er det ikke traadt frem i fuld Klarhed, hvad vi skal blive til“), men det kan ogsaa for en stor Del være, fordi vi er mageligt anlagte. Vi har jo nok Længslen efter at blive bedre, men vi har ogsaa en betydelig Portion Magelighed og Blødagtighed, og den gør, at vi har ikke noget imod at indrette os med nogle ikke altfor store Maal, som det ikke skal koste altfor meget Arbejde og Selvovertindelse at naa frem til. Derfor er der altid Fare for, at vi sætter os for smaa Maal, og at vi, naar vi saa har naaet dem, lader Hvilen falde paa os og synes, at nu kan vi godt tage det med Ro Resten af Livet.

Saadan kommer vi nemt til at svindle med os selv og snyde vores Længsel ved at give den mindre, end den trænger til. Men *det* kan vi faa Hjælp imod ved at omgaas gode og ædle Mennesker. De holder os saa dejligt vaagne. De viser os, at der er endnu noget at længes efter og at stræbe efter, der er foreløbig ingen Grund til at hvile paa Laurbærrene. De virker opdragende paa os i det Ords bedste Betydning; de drager os opad ved at vise os, hvor smukt og fint Menneskelivet *kan* leves. Naar vi ser paa dem, føler vi et Suk over, at vi ikke er saadan — en Uro og Længsel efter at blive lige saa gode som de. Paa den Maade kan vi Mennesker komme til at betyde meget for hinanden, og vi har et stort Ansvar overfor hinanden. Vi siger det ikke overfladisk og indbildsk, vi siger det stiltfærdigt og ydmygt; det er Meningen, at vi skal vise hinanden det stolte og skønne Menneskeliv og derved holde Liv i hinandens Længsel efter at blive bestandig bedre Mennesker.

Men vi kan ikke i Længden nøjes med de gode Mennesker. Vi kan ikke engang nøjes med de bedste Mennesker. Det er det mærkelige ved den Længsel, der bor i os, at om vi saa blev som det bedste Menneske, der har levet, vilde vi ikke holde op med at længes. Det viser sig jo, at selv de bedste Mennesker — ja, netop *de* længes allerstærkest efter at blive forvandlede og blive helt anderledes gode og rene, end de er.

Altsaa peger Længslen udover Menneskelivet. Men peger den da nogen Steder hen? Eller er den *blot en Længsel* — en Feber, der brænder i et Menneskes Sind og gør ham hvileløs? Eller findes der et Sted, hvor Længslen kan sige: „Her er Maalet. Her kan jeg se klart, hvad det er, jeg søger efter. Her bliver der tegnet et Menneskeliv for mig, som jeg maa sige om, at kunde jeg komme til at leve et saadant Liv, saa vilde der ikke mere være noget at længes efter?“ Er der noget saadant til noget Steds i Verden?

Paa dette Spørgsmaal svarer den kristne Menighed Ja. Det er kristne Menneskers sikre Tro og Oplevelse, at der *er* et saadant Liv. Og hvis man vil spørge et kristent Menneske, hvor han kender det Liv fra, vil han svare uden Tøven: Fra Jesus

Kristus. Han har vist os det i Ord og Gerning. Hos ham er det fuldkomne Menneskeliv. Alt hvad jeg har mødt af godt hos Mennesker, det har jeg fundet igen hos ham. Her er det alt sammen. Men her er ogsaa noget mere — noget større og rigere end alt, hvad jeg nogensinde har mødt eller drømt om. For her er den fuldkomne Kærlighed. Her er den Kærlighed, som vi Mennesker ikke kender, førend den bliver vist os — den, der altid er større, end vi tænkte — den, der tegner et Maal for os, der paa een Gang er svimlende højt, og som vi alligevel maa sige om: Ja, saadan er Maalet — ogsaa for mig; saadan maa ogsaa jeg blive, hvis jeg skal blive fuldkommen lykkelig. Derfor kan jeg lukke mit Hjerte op for de Ord om Fuldkommenhed, som er saa ufattelig store, og dog er de ikke for store — mindre kan nemlig ikke gøre det, mindre kan jeg selv ikke nøjes med. Derfor lytter jeg med undrende Glæde til de Ord af Jesus Kristus: „Saa skal I da blive fuldkomne, ligesom Jeres himmelske Far er fuldkommen.“

Det vil jo ikke sige, at vi skal blive som Gud i den Forstand, at der ikke længere skal være nogen Forskel paa ham og os. Det er selvfølgelig ikke Meningen. Han er alene Gud, og saadan maa det blive ved at være i al Evighed, og vi bryder os heller ikke om, at det skal blive anderledes. Han er Skaberen, vi er hans Skabninger. Han er Faderen, vi er hans kære Børn. Han er den, som tilgiver, vi er dem, som tager imod Tilgivelse. Og vi kan ikke tænke os, at vi nogensinde skal kunne glemme den Tilgivelse, vi har modtaget. Vi vilde nødigt glemme den. Men vi kan heller ikke undvære det straalende Haab, at der vil komme en Dag, da vi ikke længere har Tilgivelse behov, da der ikke længere er noget syndigt tilbage at tilgive. Vi maa tro, at det Liv, som Jesus har vist os, er ikke blot et Ideal, som skal holde vores Stræben i Gang, men det er et Maal, som skal naas. Ellers kunde han jo dog ikke have sagt det saadan: „Saa skal I da blive fuldkomne, ligesom Jeres himmelske Far er fuldkommen“ — det maa jo dog betyde, at der er Mulighed for, at ligesom han er den fuldkomne Gud, saa skal vi engang blive fuldkomne Mennesker, rensede fra al Synd og Umenneskelighed, forvandlede af Kærlighed til Kærlighed.

„Se, hvilken Kærlighed Faderen har givet os, at vi skal kaldes Guds Børn I elskede! Nu er vi Guds Børn, og endnu er det ikke traadt frem i fuld Klarhed, hvad vi engang skal blive til; men *det véd vi*, at naar det engang bliver helt klart, da skal vi blive ham lig, for da skal vi se ham, som han er“ — saadan skriver Johannes i et af sine Breve. Og vi lægger Mærke til, at han taler ikke blot om, at Maalet er Fuldkommenhed, men han siger, at det Maal skal naas. Han siger det som noget ganske sikkert: „*Det véd vi*, at naar det engang bliver helt klart, da skal vi blive ham lig.“

Hvor kan Johannes sige, at det véd han? Hvor véd han det fra? Er det dog ikke Hovmod og Storhedsvanvid af os at haabe paa Fuldkommenhed? Johannes kendte jo Jesus — ja, maaske bedre end nogen anden har kendt ham — og er det dog ikke saadan, at jo mere vi lærer ham, og derigennem det fuldkomne Maal, at kende, des mere ser vi, hvor uendelig langt vi er borte fra det, des mere maa vi sige: Nej, dette er umuligt, det er over Evne, det er langt ud over, hvad et Menneske kan magte.

Dertil maa Svaret lyde i den kristne Menighed: Ja, ganske rigtig, det er langt ud over, hvad et Menneske kan magte. Og saa længe vi mener, at dette nye Liv, det, som ender med Fuldkommenhed, skal vi præstere ved vore egne Anstrengelser, saa maa vi ærligt tilstaa, at det er der visselig ingen Udsigter til, at vi skal kunne. Men her som altid gælder det om ikke at stirre sig blind paa sig selv. Det er ikke godt at stirre sig selvglad paa sin egen formentlige Udmærkethed, men det er heller ikke godt at stirre sig forknytt paa sine egne Mangler og Fejl og hele syndige Tilstand. Det er ikke sømmeligt for en kristen at bære sig saadan ad. For vi har en Gud i Himlen, som har givet os store Løfter. *Han* har lovet at føre Forvandlingsunderet igennem, hvis vi ellers vil lade ham komme til. Ham bør vi stole paa og vende Opmærksomheden imod, for det er ham, som begynder og fuldender den gode Gerning i os indtil Jesu Kristi Dag.

Og hvis vi saa til sidst vil spørge: Hvordan skal denne Forvandling ske? saa maa Svaret lyde: Gud vil forvandle os ved

sin Kærlighed. Han vil ikke lave om paa os ved en Slags Tryllekunst, men han vil respektere det Sjæleliv, han selv har skabt: han vil forvandle os *efterhaanden*, og det vil han gøre ved bestandig at være god imod os og vise os sin Kærlighed, saa at vi mere og mere ser, hvordan han er. For saa var det Jesu sikre Tro (som ogsaa Johannes fik Del i), at de, som lærer hans himmelske Far at kende og rigtig faar Øje for, hvordan han er, de *maa* holde af ham, de kan — hvis jeg maa faa Lov at sige det saadan — de kan simpelthen ikke staa for ham, for den Godhed og Kærlighed, der lyser ud fra ham. Og naar Kærlighed skaber Genkærlighed, da forvandles en Menneskesjæl. Det Under kan vi allerede se noget af hos de *Mennesker*, der holder af hinanden, — hvor meget mere maa vi da ikke tro, at Forvandlingsunderet kan ske, naar den fuldkomne guddommelige Kærlighed trænger ind i en Menneskesjæl og med sin Ild smelter den om i sit eget Billede. Det er det, som Johannes, Kærlighedens Apostel, mener, naar han siger, at da skal vi blive Gud lig, for da skal vi se ham, som han er. Da skal de rene af Hjertet se Gud. Da skal de rensede Hjerter genspejle Guds Herlighed. Da er det Jesu Kristi Dag, for da er Guds gode Gerning fuldført. Da glædes den høje Mester.

Amen.

Erik Gelting-Hansen.

Syndernes Forladelse.

Ved Gudstjenesten paa Højskolen 15. Decbr. 1929.

Jesus gik engang om Bord i et Skib og satte over Søen og kom til sin egen By. Og der kom de med det samme og bar til ham en værkbruden, som laa paa en Seng. Og da Jesus saa deres Tro, sagde han til den værkbrudne: „Søn! vær frimodig, dine Synder forlades dig“. Saa var der nogle af de skriftkloge, der sagde ved sig selv: „Han driver Spot“. Og da Jesus saa deres Tanker, sagde han: „Hvorfor tænker I ondt I jeres Hjerter? Hvad er vel lettest at sige: Dine Synder forlades dig, eller at sige: Staa op og gaa? Men for at I skal vide, at Menneskesønnen har Magt paa Jorden til at forlade Syndere, da siger han til den værkbrudne: „Staa op, tag din Seng og gaa til dit Hus!“ Og han rejste sig op og gik hjem. Men da Skarerne saa det, frygtede de og priste Gud, som havde givet Menneskene en saadan Magt.

Math. 9, 1—8.

I vor Daabspagt bekender vi, at vi tror paa Syndernes Forladelse. Det er vi døbte paa, og de fleste Kristne har det forhaabentligt i deres Mund og Tanker hver eneste Dag. Men i Trosbekendelsen indgaar det jo som et lille Led i en større Helhed, endda i en Helhed, der rummer saa mange og usigelig store Ting, saa det er forstaaeligt, om vi ikke just hver Dag tænker paa, hvor meget der ligger i disse to Ord.

Det er heller ikke saa længe siden, jeg selv i en anden Forbindelse sagde noget om, at jeg nok selv havde erfaret Virkeligheden i det aandelige Liv gennem dette at have mine Synders Forladelse, men at det alligevel ikke var paa det Omraade, jeg har mærket det stærkest eller bleven mest beriget gennem det.

Maaske jeg der har sagt for meget; jeg ved det ikke, men naar man saadan faar rørt ved en Ting, og maaske især naar man faar det sagt, saa kan det ske, at det bliver ved at ligge i Sindet, saadan er det da gaaet mig med dette. Siden er jeg stadig vendt

tilbage til dette Ord, næsten daglig glædet mig over Herligheden i det, ja, det er maaske det, der siden er falden stærkest ved mig, naar vi bekender vor Tro med hinanden.

Det er da nok alligevel gennem Synden og dens Tilgivelse, at vi allerstærkest føler Aandslivets Virkelighed — i Gru og i Herlighed —, og det er noget, vi Kristne aldrig bliver færdige med.

Men hvad det vil sige at have vore Synders Forladelse, det kan vi selvfølgelig ikke fatte, hvis vi ikke er os bevidste som Syndere, ikke saadan, at vi jo ved, vi alle er store Syndere, men saadan, at jeg, den enkelte, føler Syndens Magt i mig, føler den som en Fjende, ja som den store Fjende, jeg slet ikke selv kan tage Kampen op imod. Den er jo dybest set det, der skiller os fra Gud, gør os ensomme (som Geismar siger), sætter os ud af Samfundet med Gud og Mennesker, den Ensomhed, der med Rette er kaldt Helveds Pine.

Men Gud har som vor kærlige Far allerede i vor Daabspagt tilsagt os vore Synders Forladelse, han har sendt os sin Søn for at redde os ud af Synd og Død, og han virker stadig ved sin Helligaand for at faa os til at forstaa, at det er i Samlivet med ham, at vi har vort Liv, vort egentlige Liv.

Men da det, der skiller os fra Gud, er Synden, saa gælder det jo stadig om, at vi søger Hjælpen til at overvinde den, og den maa søges i Tro paa Guds uendelige Naade mod os Mennesker, hans Børn.

Dette forstaaer vi sikkert bedst, naar vi tænker paa Forholdet Mennesker imellem. Det ligger maaske nærmest at tænke paa Børnene med deres Skyld og Brøde overfor Far og Mor og den Tilgivelse, de altid kan faa hos dem, blot de bekender og beder om Forladelse. Saa kan det skillende hæves og Forbindelsen til Far og Mor komme i Stand igen, den, Børnene slet ikke kan undvære.

Men vi kommer vist alligevel Sagen nærmere, naar vi tænker paa Forholdet os voksne imellem, især hvis vi tænker paa Mennesker, der holder af hinanden, staar hinanden nær. Vi ved, at

selv meget smaa Ting her kan gøre megen Fortræd. Det kan være Ord, vi har sagt, Ting, vi har gjort eller undladt at gøre, overfor en af vore nærmeste eller i alle Tilfælde et af de Menneſker, vi lever i Hus sammen med eller har Arbejdsfællesskab med.

Vi føler da straks, der er kommen os noget imellem, noget, som skiller og gør, at Forholdet mellem os er bragt i Ulave, og det kommer ikke i Stand igen, før vi har erkendt vor Forseelse, paa en eller anden Maade bedt om Forladelse og faaet den. Det behøver maaske ikke at ske direkte, ved at man kommer og siger, at det var forkert, hvad man har sagt eller gjort; det er lidt vanskeligt, især for voksne Mænd, og da især for Jyder. Men man maa paa en eller anden Maade, ved et venligt Ord eller et godt Haandtryk give til Kende, at man ikke ønsker, der skal være os noget imellem, og den anden Part maa saa være rede til at tage mod det, saadan at begge er klare over, at Forholdet er i Orden paany, og at vi kun vil hinanden, hvad godt er.

Der var f. Eks. engang en ung Mand, en Vestjyde, der havde svært ved at komme op om Morgenen — det er der jo nogle, der har — og der blev efterhaanden for lidt Tid til at fodre Hestene i. Og Husbonden, der ellers ikke stod op før Davretid, havde hørt, at det blev sent, inden Hestene blev trukne til Vands, og han kom da en Morgen over Karlen. Denne var selvfølgelig rede til at vedgaa sine Fejl og lovede Bedring, men Husbonden, der var Østjyde, syntes ikke, der var Anger nok i den vestjyske Karls rolige Maade at tage det paa, saa det blev just ikke i „skøn Forening“, de hentede Grøntfoder sammen den Formiddag. Men en hel Time før Middag gav Husbonden baade Vestjyden og den anden Karl fri, og begge Parter forstod, at nu var Kontakten sluttet igen.

Er det større Ting, der er os imellem, gaar det dybere, og Forholdet kan blive helt ødelagt. Da bliver det ogsaa sværere at faa det helet, men der er ingen Vej udenom, man maa ned i Ydmygelsen for at finde hinanden igen. Men saa kan det ogsaa til Gengæld blive saa godt mellem os som aldrig før, ja saa finder vi maaske først ret hinanden, til fortsat og rigere Fællesskab.

Hvis vi har begyndt paa at leve vort Liv med Gud, at leve i vor Daabspagt, saa ved vi ogsaa noget om det, der kan komme og skille os fra Gud, om Synden, vi Gang paa Gang falder i, og som netop spærrer Vejen til Gud, gør os ene og forpinte, for Synden, det er min egen, derfor saa knugende tung, indtil vi gaar til Gud med den og faar Tilgivelse for den. Saa sker der netop noget af det samme som mellem Mennesker, vi finder hinanden igen, Døren ind til Samlivet med Gud bliver aabnet paany, vi bliver fri og glade igen, vi faar Fred med Gud.

Ja, dette kan nok sammenlignes med de menneskelige Forhold, men det er jo alligevel saa langt større og herligere, fordi det her er større Ting, det drejer sig om, her er det i Virkeligheden Livet, det kommer an paa, ja vort EvighedsLiv.

Vi synger i en af vore Julesalmer om, at Julebudet kan give „Fred for baade i Gaar og i Morgen“. Det er sandt, og det er netop, fordi det er Budskabet om Guds Søn, der steg ned til os for at frelse os fra Synd og Død.

Og saadan er det netop med Syndernes Forladelse. Den giver Fred baade for i Gaar og for i Morgen; Fred for i Gaar, for alt det onde, der nagede i Sindet fra Tiden, der er gaaet; selv om vi ikke kan ophæve Virkningen af det, vi har gjort forkert, eller det, vi har forsømt, saa er det dog saa uendelig rigt at føle sig overbevist om, at Gud har taget Skylden paa sig, gjort os frie. Og det, at vi har faaet „Fred for i Gaar“, det kan netop ogsaa give „Fred for i Morgen“, give Tro og Haab for Fremtiden, det vi ikke kan undvære, hvis vi skal leve et rigtigt Menneskeliv.

Det var Simon Peter, der engang spurgte Kristus om, hvor ofte han skulde tilgive sin Bror, om han skulde tilgive ham syv Gange. Men Kristus sagde: ikke syv Gange, men syv Gange halvfjerds. Og det vil jo sige, at vi skal blive ved at tilgive, naar nogen beder os om det, ja hvad der er endnu større, Gud er rede til at tilgive os saa tit det skal være; hans Taalmod slipper aldrig op; — saa længe vi i vor Nød bliver ved at komme til ham, er han rede til at tage mod os! Det er der nogle, der har torundret sig over, for de synes, at der dog skal være Maade med alting, og det skal der vel ogsaa efter menneskelig Tanke-

gang. Ellers kan vi jo misbruge Guds Naade, blot synde videre, for vi kan jo altid faa Tilgivelse igen, kan man sige.

Alligevel er det sikkert rigtigt, naar Emil Koch siger, at Troen paa og Taknemmeligheden for Guds Naade aldrig har bevirket, at noget Menneske tog det mindre alvorligt med Kampen mod Synden.

Hvis vi nemlig kommer til Gud om Tilgivelse uden selv at være opfyldt af at bekæmpe Synden eller med Tanken om at synde videre og faa ny Tilgivelse, saa er der ingen Anger deri, og saa kan Gud slet ikke tilgive os, for saa kommer vi jo slet ikke. I den Bøn, Kristus selv lærte os, beder vi om, at Gud vil forlade os vor Skyld, som vi ogsaa forlader vore Skyldnere. Det er Udtryk for det Sind og den Vilje, vi maa komme til Gud med, og er det ærligt ment, saa udelukker det al letfærdig Tanke om at synde videre.

Hvad skulde vi stakkels Mennesker ogsaa gøre, om der var Grænser for Guds Naade. Vi kan jo ikke selv tage Kampen op med Synden, der stadig er over os. Men som en virkelig god og kærlig Far eller Mor er Gud altid rede til at tage mod sine Børn, naar de virkelig søger ham.

Men dette sidste maa ogsaa til. Hvis vi ikke søger Gud, beder om Naade, saa kan han ikke hjælpe os, saa kan Forbindelsen ikke komme i Stand.

Allerede i dette er der noget evigt. Men Syndsforladelsen rummer ogsaa mere end det, at vi bliver frigjorte for det onde, vi stadig falder i, mere end det, at vi Gang paa Gang rejses op af Faldet og atter bliver frigjorte og lykkelige Mennesker. Det betyder Frelsen ind i Evigheden, ind i Samlivet med Gud.

I Fortællingen, som vi hørte, om hvordan Kristus helbredte den værkbrudne, siger Mathæus, at Kristus straks, da han saa deres Tro, sagde: „Søn! vær frimodig, dine Synder forlades dig!“ Det er det, vi først og fremmest trænger til, og det er det, Guds Søn kom til Jorden for at give os.

Men for at de tilstedeværende skulde vide, at han havde Magt til at forlade Synder, saa sagde han derefter til den syge: „Staa op, tag din Seng og gaa til dit Hus!“

Det kan maaske undre os, at Kristus ikke sagde dette sidste først, for vi synes jo, at det, et sygt Menneske især trænger til, det er at blive rask, især hvis det er os selv eller vore kære, der er syge. Men det er sikkert ikke tilfældigt, at han siger det i den Orden, siger gamle Hostrup i en Prædiken derover. Kristus maa altid begynde der, for det er Vejen ind til Gud, det er Forbindelsen i vor Daabspagt knyttet paany. Og saadan er det netop, at Syndernes Forladelse virker, den virker Oprejsning, alle Tings Genoprettelse.

— Men at der sker en Rejsning eller Renselse, at vi bliver bedre Mennesker, det kan vi næppe selv føle, for jo mere Del vi faar i Guds Naade, ved Nadverbordet og andre Steder, jo mere gaar det op for os, hvor langt vi staar tilbage, hvor svage og egenkærlige vi er o. s. v., og jo mere forstaar vi, at vi stadig trænger til Guds uendelige Naade. Men vi tør maaske haabe paa, at det ved Guds vidunderlige Førelse maa kunne ses af de andre, som det skete med den værkbrudne, der blev rask, saa vi paa den Maade kan blive Vidner om Guds Kraft til at rejse fra Synd og Død. —

Men det er sikkert ikke tilfældigt, naar vi i vor Daabspagt bekender, at vi tror paa „Syndernes Forladelse, Kødets Opstandelse og det evige Liv“, netop i denne Rækkefølge, for det er Syndernes Forladelse, der er Forudsætningen for Kødets Opstandelse og det evige Liv hjemme hos Gud. Det er der igennem, Rejsningen sker til det evige Liv. Og det er paa den Maade, i Kraft af Guds Naade og Sjæleføden ved Nadverbordet, at vi kan synge om at gøre „Kæmpeskridt“, et stort Ord, men saa stort virker Guds vidunderlige Kraft i vort Liv.

Maatte vi derfor inderligt og ærligt søge til Gud med al vor Synd, for det er Livet, vort evige Liv, om at gøre, at vi paa den Maade faar Guds Kraft ind i os.

Kristen Nørgaard.

Sæt dig et Maal.

Zakarias Nielsen fortæller i sin Bog: „Den evige Higen“ om en gammel forstandig, sjællandsk Bondemand, med hvem han i sine unge Dage hyppigt skiftede Ord, at denne i en Samtale ytrede, at „der var itte meget ved at leve, naar man itte havde noget at hige (hige) efter“. Disse Ord er jo et Udslag af en god og sund Livsfilosofi. Naar de unge søger paa Skole eller andre Steder hen, hvor de kan tilegne sig Kundskaber og faa Horizonten udvidet, da er dette jo et Udslag af, at der er noget, som de higer efter, at der er et Maal, som de stræber imod, et Ideal, som de stiger efter. Spiren til Higen og Ideal er lagt i hvert eneste Barn, men det er først rigtig, at den folder sig ud i Ungdomstiden. Det er det samme som Frøet, der bliver lagt i den sorte Muld, det har ogsaa noget at hige efter, et Ideal at naa. I dets Kim ligger Idealet skjult, indtil Frøet spirer frem af Jorden; det er ogsaa først, at det udfolder sig, naar Planten staar i Blomst.

Blomstringstiden er vanskelig for Planten, den taaler ikke ret megen Forstyrrelse; men det er ogsaa den herligste Tid for Planten. Saaledes er ogsaa Ungdomstiden — den lysegrønne, friske Haabets Tid; den Ungdom, der er noget ved, venter sig noget af Fremtiden, gaar ikke og hænger med Hovedet, men er optaget af alt det, den skal udrette, alt det, den skal opleve og glæde sig over.

Men den kan ogsaa være en vanskelig Tid for de unge, den kaldes ogsaa Brydningstiden; det er Brydning med den nye Tid, som kommer, og derfor er der Bud til os alle om at lægge Forholdene saaledes til Rette, at de unge kan blive rustet bedst muligt til Livets Gerning i stort som i smaat. Det gælder jo om at have gode Vaaben i en Kamp. Saaledes er det ogsaa med Ungdommen, det gælder for den at have gode Vaaben i

den vanskelige Tid, og de bedste Vaaben faar den vistnok fra Hjemmet, det gode Hjem. Det bedste for et ungt Menneske, det er at være rodfæstet i sine Forældres Kærlighed. Ja — Hjemmet! Hvilken Betydning har det ikke for en Plante, at den er godt rodfæstet, f. Eks. for Tørke, Storm og for Optagning af Næringsstoffer. Saadan er det ogsaa med de unge, naar de kommer ud paa Livets Bølger, da vil det vise sig, om de er rodfæstede saadan, at de ikke bliver lokket ud paa Dybet. Tænk paa en Svale, hvorledes den rodfæster sine unge til Reden. Det, der i Almindelighed udmærker Ungdomslivet og dets Ejendommelighed, dets ideale Bestemmelse, kan vi vel klarest faa Øje for, naar vi husker paa, at Ungdommen er og skal være Valgets Tid, den Tid, da Mennesket selv vælger sin Livsgerning, sin Livsanskuelse. Det er Livets Mening her paa Jorden, at man skal udfolde sit Jeg, at man skal arbejde med det, man har Anlæg for. Ulykkeligst af alle Mennesker er derfor den, som ikke véd, hvad han skal gøre, som intet Arbejde har faaet tildelt her i Verden, og som derfor forfejler sin Op-gave. Et Menneske er aldrig i bedre Humør, end naar det har fundet sit rette Arbejde. Søg først og fremmest dette, hvis du vil være lykkelig.

Hos de unge, som har valgt den Livsgerning at dyrke og drive en Part — større eller mindre — af den danske Jord, vil der være en Higen, mere eller mindre, efter at faa udvidet og uddybet deres Viden og Kendskab til de Kræfter, som arbejder i Jorden, Dyre- og Plantelivet f. Eks.

Hvordan gaar det til, at Planterne optager Næringsstoffer? Og hvordan kan det være, at nogle Planter faar een Slags Kunstgødning, medens andre Planter skal have en anden Slags Kunstgødning? Og saadan kunde der nævnes de Tusinde Spørgsmaal. Jo mere de kender deres Gerning, og jo mere de tænker, des flere Spørgsmaal dukker der op.

De, som er opvokset ved Landbruget, har i Modsætning til mangan den anden Erhvervsvirksomheds Udøver den overordentlig lykkelige Lod fra Barnsben af paa en sund, jævn, naturlig og virkningsfuld Maade at kunne opøve og indleve sig i Landbrugsarbejdet i inderlig Forbindelse med Naturen, med Dyr og

Planter. De unge paa Landet er i Sammenligning med Byungdommen lykkeligere stillet. Deres Arbejde skifter med Aarstiderne, de er omgivet af Naturen, og endskønt de har Beskæftigelse med Haanden, øges deres Omtanke dog stedse ved, hvad de har for Øje, og ved den stadige Opmærksomhed, de er nødt til at skænke deres vekslende Virksomhed. Medens Kunsten er ved at forsvinde fra Industrien under den økonomiske Kappelstrids frygtelige Pres. Landmandens Gerning vil i fremtrædende Grad aabne Adgang til Dyrkelse af den Idealisme, som er sund og kun af det gode, fordi den har sin faste Rod i det virkelige Liv. Og Adgangen til Glæde over Naturen og dens Dyr- og Planteliv er fælles for dem paa den magre og den fede Jord. Det er kun af det gode, om vi kunde faa Øjet opladt for al den Skønhed, Naturen fremholder for os — om vi vilde indstille vort Øre til at frydes ved den Jubel over blot at leve, som lyder til os gennem Vibens og Lærkens Foraarsbebuden. Ja, Foraarslængsel har en dragende Magt i Landmandens Sind. Det er, som Chr. Langgaard giver Udtryk for det i dette lille Vers:

Ring, lille Klokke, kun Foraaret ind,
ud kan du lokke hver Drift i mit Sind,
som mod det højeste drages,
ud i den Sommer, som dages.

Ingen dansk Digter har i højere Grad end Jeppe Aakjær fundet et rammende og fuldttonende Udtryk for den sunde Styrkelse og Livsglæde, der rinder af Landmandens Gerning derude i den fri Natur, hvor Vinden stryger frisk over Ager og Eng, end han har givet Udtryk i Havrens og Rugens Sange, f. Eks.:

Jeg lægger mig i Læet her ved Storrugens Rod,
jeg lytter, og jeg lytter, til det synger i mit Blod;
den hvide Rug, den blide Rug, som mod min Tinding slaar
— det er som tusind Fingre smaa paa Sølvtangenter gaar.

Eller:

Jeg er Havren. Mine Bjælder gaar
over lyse Vange Aar for Aar,
ringler om, hvor Sang og Kjærve gror
herligt sammen paa den danske Jord.

Bernhardt Berthelsen.

»De ædles Æt dør aldrig ud!«

For nogle Aar siden fandt man paa en Mark en gammel Stridsøkse, paa hvilken man kunde læse følgende Indskrift: „Enten finder jeg Vej, eller baner jeg mig Vej.“ Hvem Ejeren har været, har ingen kunnet spore, og det gør ogsaa mindre til Sagen, da det hverken er Manden eller Øksen, men Indskriften, jeg gerne vil gøre mine Læsere opmærksomme paa. Vi møder i denne en gammel Sandhed, der er lige saa gammel som Salomons Ordsprog, og som vil vedblive saa længe Verden staar, at have Værdi for de Mennesker, hvis Liv og Virke gaar ud paa at naa høje Maal.

Hjælp dig selv, saa hjælper Vorherre dig! Det er en Læresætning, der har staaet sin Prøve, og hvis syv Ord gemmer Udbyttet af uhyre, menneskelig Erfaring. Driften til at arbejde for sig selv er den Spire, hvorfra al virkelig Vækst hos den enkelte stammer, og naar denne Drift viser sig stærkt i Folket, bliver den Kilden til dettes Kraft og Styrke. Hjælp udefra svækker ofte, men Hjælp indenfra styrker altid; thi alt, hvad der gøres for et Menneske eller en Stand, borttager til en vis Grad den Spore, der ligger i Nødvendigheden af selv at gøre det, og hvor en Regering er tilbøjelig til at udrette alt, vil Folket let blive tilbøjeligt til intet at udrette.

Et Folks Fremskridt er Udbyttet af de enkeltes Flid, Kraft og Redelighed, ligesom dets Forfald følger af de enkeltes Dovenskab, Egenkærlighed og Laster. Det, som man i Almindelighed betegner som store Samfundsulykker, vil som oftest vise sig kun at være fremkaldt ved den urigtige Retning, som de enkelte Menneskers Liv har taget, og hvor meget man

saa anstrenger sig for at bortskære og udrydde dem ved Hjælp af Love, vilde de dog kun vise sig yppigere og kraftigere i en ny Skikkelse, saa længe de enkelte Individets Liv og Karakter ikke er blevet forbedret. Hvis denne Paastand er rigtig, saa er det ogsaa rigtigt, at den højeste Fædrelandskærlighed og Menneskekærlighed viser sig ikke saa meget i at forandre de gamle Love og give nye, som i at hjælpe og opmuntre de enkelte til at hæve og udvikle sig selv ved deres egen fri Virksomhed.

Det har forholdsvis lidt at sige, hvorledes et Menneske styres af andre, naar det kun styrer sig selv godt. Den største Slave er ikke den, der beherskes af en Despot, hvor stort et Onde dette end er, men den, der er sin egen Uvidenheds, sin egen Snæverhertetheds og sine egne Lasters Træl. Nationer, der er sluttede i denne Slags Lænker, kan ikke befries ved den blotte Forandring af Hersker eller Statsform, det viser Historien os Gang paa Gang.

Ud af Verdenskrigens Kaos er dannet et nyt Europa, Grænserne er flyttede, nye Stater opstaaet og gamle Lande, der i Aarhundreder har maattet trælle under fremmed Aag, har genvundet Frihed og Selvtændighed. Det ser alt sammen meget lovende ud, men endnu er det for tidligt at udtale sig om, hvorvidt disse Landes Befolkning virkelig er i Stand til at magte de mange sociale og politiske Opgaver, som venter paa at blive løst.

I denne Forbindelse er der en Mand, jeg gerne vil nævne, en Mand, der i sin Barndom og Ungdom følte sig kaldet til en stor og betydningsfuld Gerning: at frelse en Nations Undergang. Jeg tænker paa Czekoslovakiets Præsident Tomas Masaryk, der som Landets første Præsident har nydt den store Popularitet, farvet af overordentlig Beundring og Respekt, at blive valgt paa Livstid. Denne Mand maa være noget for sig, siden hans Folk med saa stor Tillid tør stille ham paa saa ansvarsfuld en Post, som Præsidentgerningen er. Det er han ogsaa. Allerede da Verdenskrigen udbrød, havde Masaryk, der da var 64 Aar, en helstøbt og anselig Mandsgerning bag sig. I sin trediveaarige Lærergerning havde han udført et stort Arbejde som national Vækker og Opdrager; men det var dog først i Emeritusaldren,

at han skulde gøre sig bemærket som Folkefører. Efter Verdenskrigens Udbrud rejste Masaryk bort fra sit Hjemland for at vinde de Allierede for Czekkernes Sag, at overbevise dem om, at den czekkiske Stat var nødvendig, ikke blot for Czeckerne, men ogsaa for Europa.

I hans lille Haandkuffert laa tre Ting, som siden fulgte ham Jordkloden over: en lille Kortskitse med de czechoslovakiske Grænser opridsede i Detailler, Comenius' Testament og de Mähriske Brødres gamle Bibeloversættelse, Kralice-Biblen. Saa begyndte da nu det store Rigsbyggerarbejde, ved hvilket Masaryk Sten for Sten uden for Bøhmens Grænse opmurede det nuværende Czechoslovakiet fra Gulv til Tag. Meget var der at gøre — og Masaryk gjorde det, og gjorde det paa den mest beundringsværdige Maade. Først og fremmest med beundringsværdig Energi. Fra Land til Land gik Rejsen, fra Talerstol til Talerstol, fra Konference til Konference med Ministre og Statsmænd, fra den ene czekkiske Koloni til den anden. Tre Aars Omflakken i tre Verdensdele, stadige Strabadser og stadige Eventyr, stadig Uro og stadig Spænding. Først gjaldt Rejsen Vesteuropa, siden Rusland, hvor Masaryk gentagne Gange var udsat for Livsfare, og med rystende Indtryk fortæller han med egne Ord, hvad han forbinder med selve Ordet Bolchevik: „Billeder af Lig, som størknede og stive, ofte stillet med Benene opad, førtes i almindelige Drosker gennem Gaderne.“ Fra Rusland fortsættes Rejsen med den sibiriske Jernbane, uafbrudt i 23 Døgn, til Amerika. Her modtog hans Landsmænd ham under allehaande larmende Former, hyldede ham som deres Fører, foranstaltede Demonstrationstog, som, paa Grund af de czekkiske Nationaldragter, Faner og Vaaben og hele teatraliske Udstyr, tiltalte Amerikanerne og henledte Opmærksomheden paa den czekkiske Frihedssag. Masaryks Agitation er af en særlig Art, meget lidt beslægtet med den, som er karakteristisk i vor Tid. Sandhed og Vederhæftighed var de to Grundpiller, der bar hans Agitation; han byggede paa et ærligt Oplysningsarbejde, en Propaganda præget af Dannelse og politisk Indsigt, af Takt og Menneskekundskab. „Det er en Misforstaaelse at tro,“ skriver Masaryk i sine Memoirer, „at en Propagandist

maa rose alt sit eget, vor Propaganda gik ikke ud paa at forsøge at indynde os hos Folk, det afholdt vi os fra.“ Endnu mindre forsøgte Masaryk at købe sig frem: „Med Guld arbejdede vi ikke,“ hedder det — og som Støtte for denne Paastand gør han Rede for Omkostningerne ved hele Frihedskampagnen, en Sum, der knap drejede sig om en Million Dollars. „Fornuftig og redelig Politik — fornuftig og redelig Propaganda“ — ingen falske Mønter, ingen forfalskede Dokumenter er indemuret i den genopbyggede czekkiske Stats Fundament. Da Verdenskrigen var bragt til Ophør, og Tysklands Fallitbo skulde realiseres, fandt man det som en Selvfølge, at Czekkerne blev et selvstændigt Folk; men her til havde Masaryk den væsentligste Andel. Det var i Aaret 1918, at det glade Budskab blev bragt Czekkerne; paa den Tid opholdt Masaryk sig endnu i Amerika. Ved en Fest, arrangeret for ham af det slaviske Selskab i New York, fik han et Telegram, som han kikkede igennem og puttede i Lommen; først efter en Tids Forløb meddelte han dets Indhold: den czekkoslovakiske Nationalforsamling havde netop proklameret Republikken og valgt Tomas Masaryk til Præsident. Og da Selskabets Formand senere hyldede den valgte Statschef, svarede Masaryk: „Jeg ved ikke, om jeg er lykkelig, det vil være mig umuligt at beskrive mine Følelser; jeg ved, at jeg staar over for uhyre Problemer, og jeg føler det Ansvar, jeg har, ikke blot over for mit eget Folk, men over for alle Folk, som jeg kommer i Berøring med og maa samarbejde med.“

Masaryk skal engang have sagt, at Spørgsmaalet om at tilhøre en fremmed Stat var et underordnet Problem i Sammenligning med dette Arbejde paa en indre Genfødelse, som kunde give Czekkiskheden nyt Indhold, og han proklamerede, at ikke med Sværd, men med Plov, ikke med Blod, men ved Arbejde, ikke ved Død, men ved Liv gik et Folks Vej til Livet.

En Præst i Wales fortalte følgende Fortælling for sin Menighed: „Jeg gik en tidlig Morgen ud af min Gaard. Taagen laa endnu tæt over Fjeldene, og deroppe saa jeg noget bevæge sig, som jeg antog for et vildt Dyr. Men da jeg kom nærmere, opdagede jeg, at det var et Menneske, og da jeg kom helt derop, saa jeg, at det var min Broder.“

Som det gik Præsten, saadan gik det ogsaa med det czeckiske Folk. Da Masaryk efter Verdenskrigens Begyndelse begyndte at røre paa sig, rejste der sig fra hele Nationen en heftig Kritik imod ham. Dengang var han Folkefjenden, Banditten, Niddingen, mod hvem man anrettede Angreb paa Angreb; Bølgene gik højt omkring Masaryks Kæmpeskikkelse, Kampagne fulgte efter Kampagne mod ham, indtil man langt om længe fik Øjnene op for, at Masaryk ikke var „et vildt Dyr“, som de behøvede at være bange for, men et Menneske, der et Hoved højere end alle rejste sig i Spidsen for sit Folk, da Afgørelsens store Time var inde. Masaryk har fuldtud tilegnet sig vor store Sprogforsker Rasmus Kristian Rask's Valgsprog: „Sit Fædreland skylder man alt, hvad man kan udrette.“ Ikke blot i Ord, men ogsaa i Gerning. Aldrig har han svigtet det, som han dybest inde følte var Sandhed og Ret.

I et gammelt østerlandsk Ordsprog hedder det, at „Tid og Taalmodighed kan forvandle Morbærbladet til Atlask.“ Men for at kunne vente taalmodigt maa man arbejde med Lyst. Tilfredshed er en udmærket Arbejdsegenskab, som giver Karakteren den største Spændkraft. Ligesom en bekendt Biskop har sagt om Mildheden, at „den er de ni Tiendedele af Kristendommen,“ saaledes er Tilfredshed og Flid de ni Tiendedele af Visdommen. Og selv om der gaar lang Tid, inden man ser Frugterne af sit Arbejde, saa maa man dog aldrig opgive Haabet. „Hvorledes kan jeg arbejde — hvorledes kan jeg være lykkelig,“ sagde en stor, men ulykkelig Tænkter, „naar jeg har mistet alt Haab.“ Nej, da vilde Livet være uden Indhold. Tomas Masaryk vidste, at den, der taber Modet, der bøjer sig for Stormen, udretter intet. Derfor holdt han ud, selv om der ogsaa skulde hengaa 50 Aar, før han saa Resultatet af sit Arbejde.

Den Anstrengelse, de fleste store Mænd har udholdt for at gennemføre deres Foretagender, har været noget overordentligt, men den var nødvendig for at opnaa et heldigt Resultat. Og navnlig maa vi lægge Mærke til, at de største Mænd er ikke dem, der ringeagter Smaating, men dem, der omhyggeligt benytter sig af dem. Da Michael Angelo en Dag i sit Atelier forklarede en Gæst, hvad han havde gjort ved en Statue siden

hans sidste Besøg, sagde han: „Jeg har udmejslet denne Del lidt mere — poleret hin — mildnet dette Træk — fremhævet denne Muskel — givet denne Læbe noget Udtryk og dette Lem mere Kraft.“ „Men det er jo Bagateller,“ bemærkede den Besøgende. „Det kan nok være,“ svarede Billedhuggeren, „men husk paa, at det er Ubetydeligheder, der skaber Fuldkommenheden, og Fuldkommenheden er ikke nogen Ubetydelighed.“ Poul la Cour har udtrykt dette saa træffende i følgende Ord: „De ringe Ting, som dit Øje vrager, kan blive for dig saa rig en Ager; de ydre Ting, som du stolt foragter, er ofte i Forbund med Aandens Magter.“

Dette gælder imidlertid ikke blot for „de store Aander“, men ogsaa for „de smaa“, for os, der til daglig udøver en Gerning. Naar man gennemblader et Folks Historie, træffer man enkelte Skikkelser, der hæver sig over Mængden, og som styrer denne og fører den frem; men Folkets Fremskridt skyldes fuldt saa meget Tusinder af ringere og mindre bekendte Mænd. Selv om man kun i et stort Felttogs Historie nævner Generalernes Navne, skyldes Sejren dog ikke mindre de Meniges Heltemod. Og det gaar i Livet som i Slaget: Det er Mænd i alle Stillinger, som Sejren skyldes.

Mange forglemte Navne er der, hvis Ejere har haft ligesaa mægtig Indflydelse paa Civilisation og Fremskridt som de heldige „Store“, der endnu mindes. Men om os alle gælder det, som Digteren siger:

„Dog yder vort Værk blot et usselt Frø
til Aandens evige Sommer;
da lad kun vort Navn forglemmes og dø!
Koraldyret lig i den dybe Sø;
vi bygger dog med paa den voksende Ø
og bereder den Verden, som kommer!“

København, i November 1930.

O. Helstrup-Andersen.

Hilsen til Vestbirk højskole til elevmødet 1930.

En gammel, knudret abild her ved mit vindu står,
stammen er så kroget, og barken revner slår,
end ungdomskraft dog i den bor, hver pinsetid påny
står æbletræet skjult i en blegrød blomstersky.

Hver blomst som et under sprang ud ved solens kys,
så fin og så fager, så strålende og lys,
og blussende blomsten sin ånde os bød
med bud om honningskatten, den bar i sit skød.

Men under honningskatten, dybt gemt i blomstens bryst
der slumrer fremtidsdrømmen forborgent og tyst,
ja, æbleblomstens livsdrøm: At modnes til høst,
et rødt og gyldent æble — fuldgodt til vintertrøst.

Og solen ødsled' med sit guld, og travle bier kom,
imellem træets grene de utrættede fløj om,
hver lille blomst blev gæstet, slet ingen blev glemt,
bierne søgte skatten, som i blomstens skød var gemt.

Men frugtbarhedskimen bragte bien med i løn,
og blomstens drøm blev liv i en frugt så spæd og grøn:
og somren bringer sol og regn og hårde stormes tugt,
— til høsten bugner træet af rød og gylden frugt.

Vor kære, gamle skole, ved vinter og vår
en skare Danmarks ungdom sig flokker i din gård,
med styrkes og med sundheds skat, med livsmod og lyst,
og fremtidsdrøm, der slumrer stilt, og hvisker kun så tyst.

Skin, sol, på unge sjæle, spring ud i flor, hver knop,
til gæstebud for bien din kalk du lukke op,
det ord, som kom fra hjertet, og som til hjertet går,
om fædres, frænders drøm og dåd, om slægtens kald og kår.

Og ordet om det største og bedste, som vi ved,
om hvad der tjener hjertet til lykke og til fred.
Befrugt vor drøm, så den får liv i Tro og ærlig flid,
så giver Gud sin storm og regn og sol i rette tid.

Kærlig hilsen og trofast håndtryk til Maren og Nørgård, til
alle kære venner, lærere og kammerater fra sommeren 1924.

Druestrup friskole pr. Thureby.

Marie Bek Pedersen.

Sønderjyllandsturen.

Sidst i Juli Maaned foretog vi en Biltur med alle Eleverne rundt i Sønderjylland. Seks af dem har nu bagefter sendt mig en Beretning om denne Tur, og disse seks Stykker har jeg saa flækket sammen til en Helhed. Det er blevet til „broget Mosaik“, da jeg kun har rettet meget lidt paa det, men saa vidt muligt ladet de enkelte Stykker staa i deres „egen Stil“. Helheden er dog, synes jeg, en god og livlig Skildring af Turen, og derfor følger den her til Aarsskriftets Læsere. Og saa kan „de seks“ jo more sig med at finde deres egne Stykker. K. N.

Blandt alle de mange dejlige Udflugter, vi havde fra Vestbirk Højskole i Sommeren 1930, kan vi, der var med paa Sønderjyllandsturen, vist nok være enige om, at den var „Rosinen i Pølseenden“.

Det var en ualmindelig herlig og indholdsrig Tur, hvor vi lærte baade Land og Folk at kende som ægte dansk. Altid blev vi gæstfrit modtaget, hvor vi end kom, og hvor mange vi end var til at sætte Byerne paa den anden Ende.

Det var Onsdag den 23. Juli 1930 om Morgenen Kl. 8, at vi alle, baade Lærere, Lærerinder og alle Eleverne mødte med godt Humør udenfor Skolen, hvor der var mødt to store Rutebiler fra Horsens for at køre os til Sønderjylland.

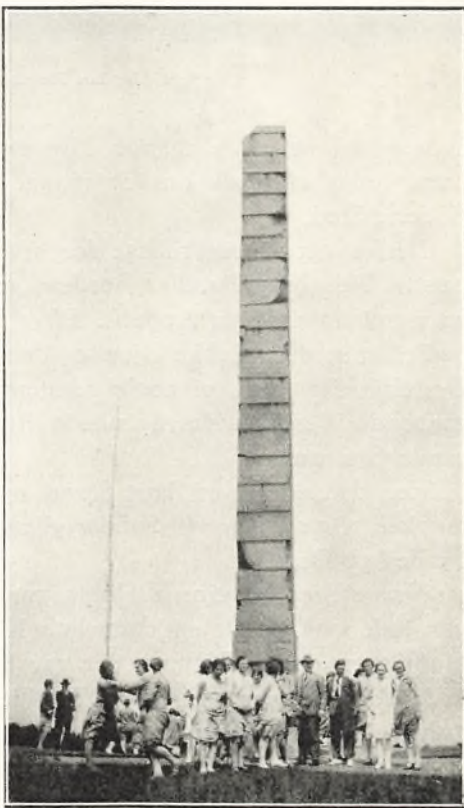
Alle dem fra Skolen, der ikke kunde komme med, var ude ved Bilerne for at sige Farvel, selv vor kære, gamle Grønvald Nielsen var oppe at sige Farvel.

Da Mellemmaden, Kærnemælken og vi alle var bleven pakkede ind i Bilerne, kørte vi fra Vestbirk — med et kraftigt Hurra!

Vi kørte over Uldum og videre til Vejle. Turen var dejlig ned gennem de skønne Egne, mange Sange blev sunget, og Søndergaard, som havde sin Violin med, spillede godt for os.

Vi kørte saa igennem Vejle, men der gjorde vi ikke Ophold, kun nød vi Udsigten over Byen, som er meget smuk. Først i Kolding standsede vi; der var vi omme at se Bolsje- og Chokoladefabrikken; det var meget interessant at se, hvordan de laver Bolsjer og Slikkepinde. Personalet kunde ogsaa nok se, at Højskolepigerne var meget interesserede i at se, hvordan Slikkepinde bliver lavet, og som Følge deraf fik vi Lov at smage paa dem, og de var oven i Købet varme. Derefter gik vi, med vores Slikkepinde, op paa Taget, og der havde vi en glimrende Udsigt ud over Kolding og Koldinghus Ruiner; deroppe paa Taget fortalte Føreren os lidt om, hvordan de laver Kakao og Chokolade, og vi gik saa ned

gennem Chokoladefabrikken og ud. Derefter gik vi om til Ruinerne, som vi gik rundt om og kiggede paa. — Næste Sted, vi gjorde Ophold, var ved Kirsten Flensborgs Hjem (en af Elevernes), som ligger lige ved Foden af Skamlingsbanke, og hvor vi var indbudt til Middag. Først gik vi dog med Fanen i Spidsen op paa Banken, idet vi sang: „Jeg elsker de grønne Lunde“. Først nød vi Udsigten deroppe fra, men det var lidt diset den Dag, saa vi kunde ikke se saa langt som i klart Vejr; vi kunde bare skimte Fyn. Men saa gik vi om paa Festpladsen,

Paa Skamlingsbanken.

Middag hos Flensborgs.

hvor vi saa paa de mange Mindesmærker, og hvor Budde-Lund holdt en Tale om de mange Minder, der knytter sig til dette Sted.

Derfra gik vi saa tilbage for at spise til Middag hos den gæstfri Flensborg-Familie. Bordene var dækkede ude i Haven, og vi spiste med stor Appetit. Efter Maaltidet havde vi Lejlighed til at se det smukke Hjem og den store Have. Som Tak for Gæstfriheden sang vi nogle flerstemmige Sange, og under et rungende Vestbirk-Hurra rullede Bilerne videre, ned til den gamle Grænse.

Her dvælede vi en kort Stund og saa paa de to Mindesmærker. Og saa var vi i Sønderjylland, hvor vi skulde tilbringe tre dejlige Dage.

Næste Sted, vi gjorde Holdt, var i Christiansfeldt, hvor vi var inde paa den ejendommelige Kirkegaard, hvor der ikke fandtes en eneste Blomst; der var blot en lille flad Sten paa hver Grav, og der var ingen Familiegravsteder; de bliver begravet i Nummerorden.

Vi saa ogsaa flere af Brødresamfundets ejendommelige Bygninger, og vi spiste rigtige „Christiansfeldter-Honningkager“.

Det store Mindesmærke i Haderslev.

I Haderslev saa vi den smukke Domkirke, det store Mindesmærke for de faldne Soldater og Hjort Lorezens Grav, og vi gik en Tur i det smukke Anlæg ved Haderslev Dam.

Vi gjorde et kort Ophold ved Knivsbjerg, Tyskernes Samlingssted, hvor vi var oppe ved det vældige Bismarcks-Taarn, og vi nød den herligste Udsigt over en af de smukkeste Egne i Østjylland.

Men nu var vi ved at blive sultne igen, og vi kørte til Aabenraa, hvor vi tog ind paa „Folkehjem“ og spiste den medbragte Mad. Her fortalte Sprogforeningens Sekretær Jakob Petersen os noget om, hvordan de kæmpede for det danske Sprog dernede, derefter gik vi rundt og saa „Folkehjem“; vi var oppe i en Festsal ovenpaa, som var pyntet med 11 Dannebrogsgflag; saa mange Flag ser vi vel næppe paa et Sted oppe hos os, saa der kunde vi se, hvor Sønderjyderne elsker gamle Dannebrog, som de har stridt for, og i det hele mærkede vi stæerkt den nationale Følelse dernede.

Fra „Folkehjem“ gik vi om til Frimenighedskirken. Præsten fortalte der lidt om, hvordan det kneb med at faa Lov til at holde Gudstjeneste i disse Kirker; der var ofte en Gendarm

Frimenighedskirken i Aabenraa.

til Stede under Guds-
tjenesten, og denne
kunde til Tider op-
føre sig saadan, at
Præsten havde hele sin
Ro og Værdighed be-
hov for at kunne fort-
sætte Gudstjenesten.

Dernæst kørte vi
om til det store Høj-
spændingsværk, som
sender Strøm over
store Dele af Sønder-
jylland. Derinde er
der store pragtfulde
Malerier, som er ma-
let af Troels Trier.

Nu maatte vi af
Sted til Kværs, det
var allerede ved Tiden,
vi skulde være der;
det var et meget smukt
Landskab, vi kørte
igennem derud, og
mange Sange blev

sunget undervejs. Vi kom til Kværs med et rungende Vestbirk-
Hurra og blev modtaget vældig godt af de flinke Sønderjyder.
Pastor Skårup holdt en lille Velkomsttale, og i Forsamlingshuset
var Bordene dækkede; her skulde være fælles Kaffebord. Efter
at vi var bænkedede sammen med Værterne, holdt Nørgaard en
Tale om Fridtjof Nansen; senere talte Pastor Skårup, og enkelte
af Beboerne havde Ordet. Efter at Salen var ryddet, dansede
Eleverne Folkedanse, og til Slut var der Sanglege for alle de unge,
som var til Stede, under Lærer Bidstrups Ledelse. Kl. 12 slut-
tede den dejlige Aften. Saa fulgtes vi hjemad sammen med
vore Værter, og vi kunde nu med Tak og Bøn til Gud gaa til
Ro fra den rige og lykkelige Dag, vi havde haft.

Torsdag Morgen stæv-
nede vi sammen til Kir-
ken i Kværs, hvor Pa-
stor Skårup holdt Mor-
genandagt med os. Han
fortalte os der om den
800 Aar gamle Kirke og
viste os Mindesmærket
for de faldne Sønder-
jyder fra Kværs. Alene
derfra var der 41 dan-
ske Mænd, der maatte
lade Livet i Verdens-
krigen.

Saa snart Morgen-
andagten var forbi, tog
vi Afsked med vore
gæstfrie Værter, og vi
gav dem et kraftigt
Hurra til Tak. Derpaa
gjorde vi „hurtig Ind-
rykning“ i Bilerne og
rullede saa fra Kværs.
Længe varede det ikke,
før vi kunde skimte

Under Afskeden i Kværs.

Graasten forude, og snart efter rullede vi ind i den lille Havneby.
Der saa vi det smukke Graasten Slot med Søen og Parken. Slottet ejes af Staten og bruges til forskelligt; i en af Fløjene er der Kirke. Vi holdt ogsaa, inden vi kom helt til Dybbøl, ved de to danske Soldaters Grav i en lille Have lige ved Vejen ved Bøffelkøbbel. Vi blev alle saa alvorlige, da vi stod ved Graven og sang: „De vog dem, vi grov dem en Grav i vor Have.“ Jeg syntes, det var, ligesom jeg kunde se den enes Kone ligge og græde ved Graven, som hun gjorde det den Nat, da hun var henne ved den første Gang. Det hele var for mig, som det lige var sket, men det gjorde nok ogsaa meget, at vi lige havde hørt Historien om Soldaten. Saa kørte vi til Dybbøl, hvor vi gjorde

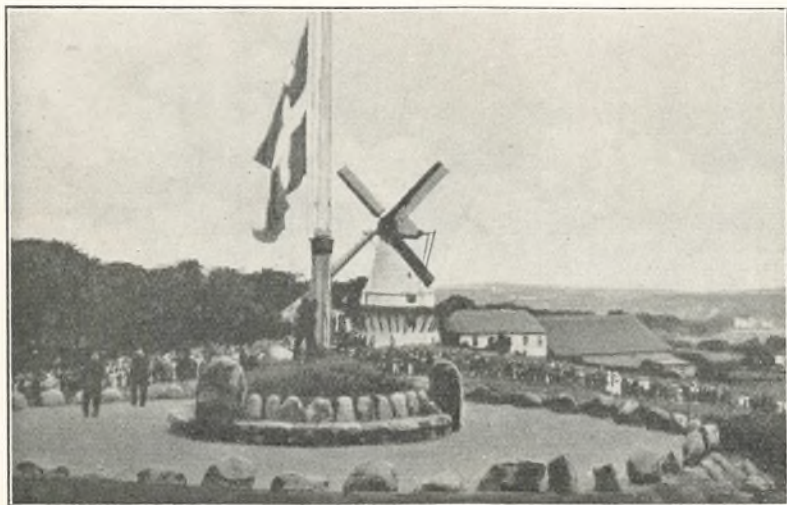
Krigergraven i Bøffelkobbøl.

et langt Ophold. Med Fancen i Spidsen gik vi ud til Skanserne, hvor Nørgaard fortalte os noget om, hvad der var sket der i 1864 og 1920. Bidstrup fortalte lidt om Gymnastikfesten i 1928, og vi sang alle nogle gode danske Sangc. Alle var vi saa alvorlige, da vi gik rundt i Skanserne. Det var jo ogsaa et dyrekøbt Stykke Land, vi gik paa; hvor mange har ikke maattet miste deres Liv i Kampen for Fædrelandet, og hvor gennemtrukken af Blod maa ikke det Stykke Land være, saa mange, som er saaret og

dræbt der. — Men hvor frydefuldt maa det til Gengæld have været at være med her i 1920, da Kongen talte til det sønderjyske Folk og bød det velkommen hjem igen til Danmark.

Vi var rundt at se alle Skanserne, og vi saa mange Mindesmærker, bl. a. det store tyske Sejrsmonument, hvor dog den modige danske Løjtnant Anker ogsaa er kommen med.

I Modsætning dertil har vi lige ved Siden af det smukke danske Mindesmærke for Genforeningen, den høje Flagstang med Stensætningen omkring. Der gik Dannebrog til Tops for første Gang paa Genforeningsdagen, da Kongen og den store Skare Mennesker drog op ad den gamle Landevej. Og vi saa Dybbøl Mølle, som „tvende Gange er skudt i Grus, men atter rejst som Møllehus.“

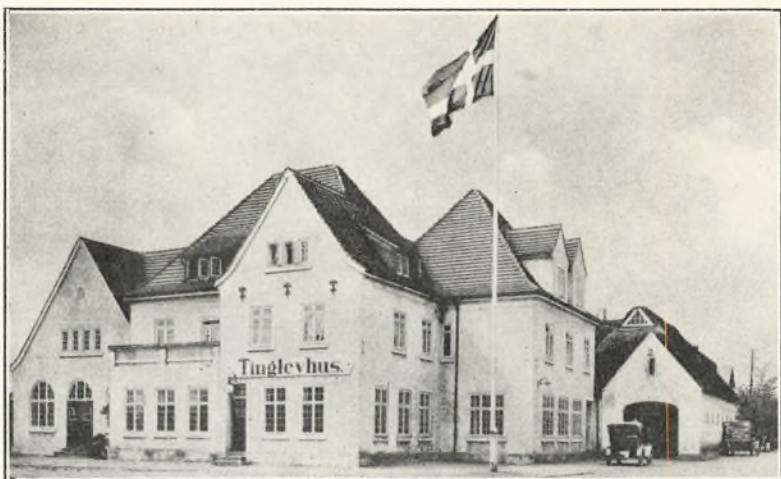

Dannebrog gaar til Tops paa Dybbøl paa Genforeningsdagen.

I Sønderborg saa vi især det gamle Slot. Vi kom lige tilpas til at se de nylig afdækkede Ruiner af det Taarn, hvor Kristian den Anden sad fængslet i 17 Aar; og et Fangetaarn, som er bygget ligesom det, hvori Kongen sad fængslet, saa vi ogsaa, men der var mørkt og uhyggeligt. Uha! Vi betakkede os for at sidde og kukke saadan et Sted, vi havde faaet nok, da vi havde været der i 5 Minutter.

I Slotsgaarden stod flere Kanoner fra Krigen. I selve Slottet var der indrettet Museum. Der var mange interessante Ting at se; fra Krigen var der særlig meget. Saaledes saa vi baade danske og tyske Soldateruniformer, der havde været med i Skyttegravene i 64. — Og vi saa et gammelt Dannebrogflag, som Tyskerne havde flænget under Stridighederne før Genforeningen. Og der var jo meget, meget mere; men vi maa videre.

Vi kørte nu tilbage over Dybbøl; der nedlagde vi en Buket Blomster paa den store Fællesgrav fra 64. — Videre kørte vi ned til den nye Grænse ved Krusaa. Vi var nede ved baade det tyske og det danske Toldsted, saa vi kunde da sige, at vi havde været i Tyskland, selv om det heller ikke var mere.

Tinglevhus.

I Krusaa aflagde vi den gæstfrie Gartner Sams og Hustru en lille Visit. Der blev vi opvartet med Rødgrød. Det smagte!

Men nu lakkede det ad Aften, og vi maatte se at finde vort Logi. Længe varede det da heller ikke, før vi under Sang og Klang rullede ind i Tinglev By. Nej, Humøret havde vi ikke glemt hjemme; naar vi ikke lige netop var i Færd med at se og høre, sang vi, „saa det klang over Mark, over Vang“.

Efter at have fundet hvert sit Logi og faaet noget i Skrutten, samledes vi paa „Tinglevhus“ til et festligt Samvær med de kære Sønderjyder. Ja, hvor var det dog nogle dejlige, festlige Aftener, vi havde i Sønderjylland. Dem vil vi aldrig, aldrig glemme. — En gammel Vestbirk-Elev, Boghandler Andreas Bach, bød os velkommen, og saa skiftede det med Taler og Sang til langt ud paa Aftenen. Ja, jeg synes næsten, at Sønderjyderne synger kraftigere og hjerteligere med end mange her nordpaa. Kunde vi blot tage ved Lære af dem. Gennem Sønderjydernes Taler til os kom det flere Gange frem, at der blev kæmpet meget og haardt mod Tyskheden dernede, selv om det gik knap saa haandgribeligt til som førhen.

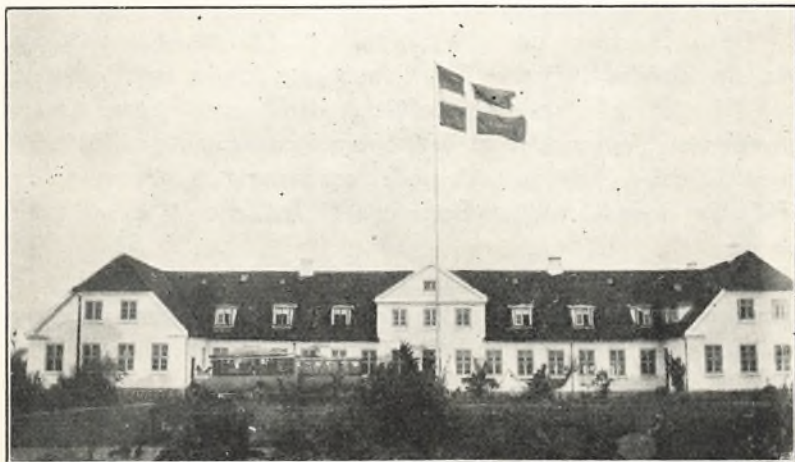
Klokken blev mange, før vi kunde give vort lille Nummer i flerstemmig Sang og Folkedanse. Til allersidst legede hele

Festfamilien Sanglege, og det gik udmærket, for Bidstrup er jo et Geni til at faa alle med.

En herlig Dag var nu forbi, men glade var vi, da vi havde endnu en dejlig Dag tilbage med nye Oplevelser.

Da vi den tredie Dag om Morgenen stod op, var det et øsende Regnvejr; men vi samledes snart ved Bilerne for at lade Turen gaa videre ad Terkelsbøl til, hvor vi var inviterede ind til Familien Straagaard, som havde en Datter blandt Eleverne, for at nyde Vin og Kager, som var sat frem til os der. Vi kørte saa tilbage til Tinglev Kirke for at holde Morgenandagt ved Pastor Nielsen. Bagefter fortalte han os noget om Kirken, og vi var ude paa Kirkegaarden for at se Mindesmærket over de faldne fra Tinglev Sogn og de mange Grave, der rummer Resterne af de fremmede Soldater, der døde i Fangelejren ved Bajstrup. Men da det regnede stærkt, steg vi snart i Bilerne igen for at køre til Rens Efterskole, og da vi naede Skolen, var det blevet Tørvejr; der blev vi budt ind for at spise Rødgød, og Forstanderen fortalte os om, hvordan Skolen gik dernede tæt ved Grænsen. Eleverne dansede en Del Folkedanse for os, som var meget morsomme at se.

Hvor ligger Rens Efterskole kønt, som den der ligger ligesom med to Arme, der rækker ned mod Danskerne Syd for

Rens Efterskole.

Et af de gamle Huse i Møgeltønder.

Grænsen. Og kønt er det, at det dejlige gamle Dannebrog vajer dernede i det engang tabte, nu genvundne Sønderjylland!

Fra Rens gik Turen videre til Tønder og Møgeltønder, hvor Seminarielærer Eskildsen viste os rundt. Vi gik over Voldgraven ind til Schackenberg Slot, som ejes af Amtmanden Grev Schack, og vi gik en Tur gennem den smukke, gamle By Møgeltønder med de kønne Huse.

Derfra kørte vi ud i Marskegnen til Rudbøl, gennem „det danske Holland“. Her er Gaardene byggede paa høje Værfter, saa Vandet ikke skal trænge ind i dem ved de store Oversvømmelser, og enkelte af dem i den ejendommelige Skikkelse med Beboelse, Stald og Lade under eet mægtigt Tag, som det er Tilfældet med Cornelius Petersens Gaard, som vi ogsaa kom forbi.

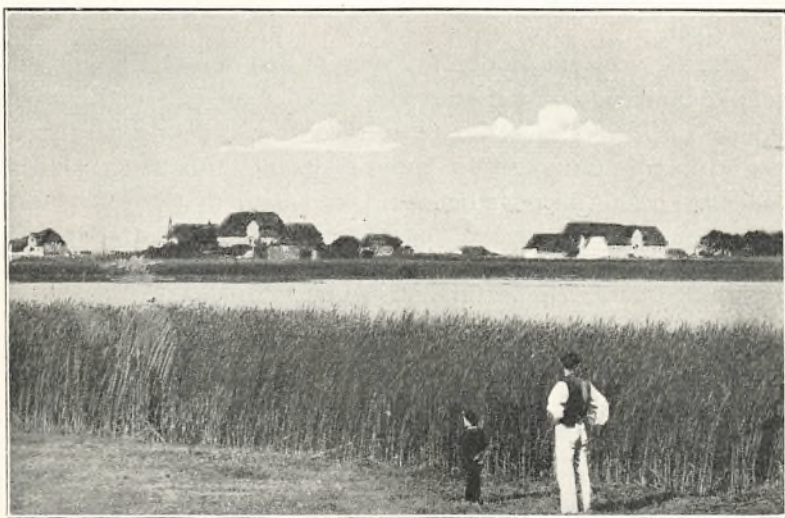
I Rudbøl gaar Grænsen et Stykke midt hen ad Gaden, saa Husene paa den ene Side er danske og paa den anden tyske, og vi kunde gaa med det ene Ben i Danmark og det andet i Tyskland.

Derfra gaar Vejen ovenpaa en stor Dæmning, som vi saa bilede paa til Højer, og snart var vi ude ved Vesterhavet ved

Ved Grænsen gennem Rudbøl.

Højer Sluse. Her fortalte Seminarlærer Eskildsen lidt om, hvordan der indvandedes Land derude ved Sønderjyllands Vestkyst. Havet har gennem Aarhundreder afgivet et Bælte Marskland, som dannes af Klægmasser, der skyller ind og lægger sig

Fra Marskegnen.

Udsigten fra Ribe Domkirkes Taarn.

til Kysten. Udenfor den oprindelige Sandkyst har der paa den Maade dannet sig et frugtbart Landomraade. Endnu den Dag i Dag lægges her Land til. Efterhaanden bygges der Diger om de indvundne Omraader for at skærme det mod Stormfloderne, der truer med at drive ind, saa snart der er Storm af Sydvest eller Vest.

Efter at vi havde siddet lidt og nydt den dejlige friske Vind, som kommer ude fra det store Hav, brød vi op, og saa gik Turen tilbage til Tønder. Det første, vi tænkte paa, da vi kom dertil, var at faa noget at spise, for som der staar i Ordsproget: „Uden Mad og Drikke duer Helten ikke“, og vi var dygtig sultne; saa gik vi op paa „Tønderhus“ og fik en bedre Middag. Bagefter viste Eskildsen os rundt i Tønder By, og vi var ogsaa inde i Kristkirken. Den indeholder en Del Seværdigheder. Her var Brorson Præst fra 1729 til 1734, og for at skaffe den dansk-talende Menighed danske Salmer i Stedet for tyske lod han bl. a. trykke: „Her kommer Jesu dine smaa“, „Den yndigste Rose er funden“, „I denne søde Juletid“ og flere andre Salmer. Kristkirken er en meget køn Kirke, efter min Mening da, med en Mængde Billedskærerarbejde. — Tiden gik, og vi skulde jo videre; derfor tog vi Afsked med Seminarielærer Eskildsen, og Turen gik saa videre mod Nord.

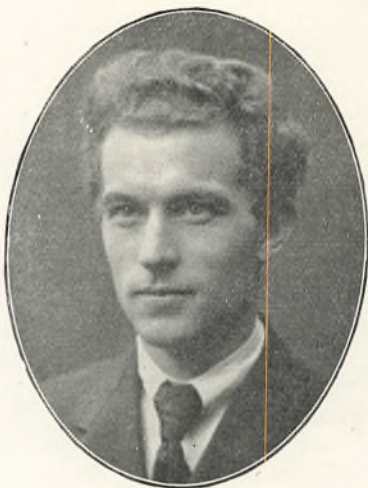
Ved Dronning Dagmars Statue paa Ribehus' Banke.

Ved Brøns standsede vi for at se den lille Mindesten for Bøndernes Kamp mod Oprørerne i 1849. Paa den staar de træfæfende Ord: „Ej Minde om en Glimredag, kun om et trofast Hjærtelag“.

Da vi kom til Ribe, gik vi ind og saa Domkirken, og da vi havde set den og nydt den herlige Udsigt fra Taarnet, gik vi ud til Dronning Dagmars Mindesmærke; det er et ualmindelig kønt Mindesmærke, der forestiller den unge bøhmiske Prinsesse, der kommer sejlene ind mod Danmark.

Saa gik Turen endelig hjemad igen; men vi gjorde da Holdt endnu en Gang, nemlig ved Foldingbro, hvor vi spiste vor medbragte Aftensmad og drak Saftevand til, som vi fik af den gæstfri Familie paa Gaarden, hvor vi gjorde Holdt.

Endelig steg vi da i Bilerne for sidste Gang paa denne Tur, og efter et Par mindre Uheld med Bilerne — og en tabt Kuffert — naaede vi Vestbirk Kl. 11 ½ om Aftenen, hvor alle de hjemmeværende paa Højskolen tog imod os og bød os ind for at spise Rødgrød. Vi var jo lidt trætte og søvnige af den lange Biltur, men hvor det lavede op, da vi saa, hvor fint Spisestuen var pyntet med Blomster for os. Hvor var vi glade for den dejlige Tur, vi havde været paa, og jeg er vis paa, at ingen af os vil glemme, hvad vi saa dernede i det minderige Sønderjylland.

Meta og Holger Bidstrup.

Som de fleste af vore gamle Elever allerede ved, overtager Bidstrup og hans Hustru i dette Efteraar Ledelsen af Efterskolen ved Havbro St. i Himmerland, mens yngre Kræfter skal ind her i deres Sted.

Jeg vil da gerne, idet jeg siger de to Tak for godt udført Arbejde her, give dem mine bedste Ønsker med paa Vejen til deres ny Gerning.

Holger Bidstrup har nu været Lærer her i 8 Aar. Han kom hertil som Gymnastiklærer og oparbejdede bl. a. en god Delingsførerafdeling, som vi har haft megen Glæde af. Men efterhaanden har han ogsaa undervist i andre Ting, især i Naturfagene, og gennem det altsammen har han haft let ved at komme i Forbindelse med Eleverne, som han i det hele taget har nemt ved at komme i med Folk og vinde sig Venner.

Bidstrup er efterhaanden kommen meget ud, især i Ungdoms- og Gymnastikkredse og har derved været et godt Bindeled mellem Højskolen og Egnens Ungdom. Han har saaledes i de sidste Aar været Næstformand i Vestbirkegnens Ungdomsforeninger og Formand for Egnens Gymnastikforeninger,

to Ungdomskredse, der holder flere af deres Møder og Sammenkomster her paa Højskolen.

Gennem alt dette har Bidstrup tydelig vist, at han er god til at komme i Forbindelse med de unge, og at han har de bedste Betingelser for at blive en god Leder for de helt unge, som møder op paa en Efterskole, ligesom han ved Smaakursus o. l. vil fortsætte Arbejdet med Gymnastik oppe i Himmerland.

Familien paa „Solbakken“.

Men ikke mindre har vi lært at sætte Pris paa hans Hustru, Meta Bidstrup, der nu i flere Aar har været en udmærket Lærerinde for vore unge, især i Sang. Og vi har i det hele lært hende at kende som en god Kvinde, af dem, man kommer til at sætte mere og mere Pris paa, jo bedre man lærer dem at kende. Hun er en Kvinde med Hjertet paa det rette Sted og med gode og velskolede Evner, saa næsten alt maa lykkes for hende. Hun vil sikkert være særdeles velegnet til at blive Husmoder for de ganske unge, der sikkert vil flokkes om dem i Havbro.

Efter dette vil man forstaa, at det ikke er uden Vemod, vi tager Afsked med dem her i Vestbirk, skønt jeg de sidste Aar har været klar over, at de stiledede efter at faa deres egen mere selvstændige Gerning. Men vi ønsker dem al mulig Held og Lykke i den ny Gerning for dansk Ungdom.

Efterskolerne kommer jo mere og mere i Mode, og det er kun godt i sig selv. Men der er det uheldige ved det, at mange unge nøjes med Efterskolen og Fagskolen, men gaar udenom Højskolen. Det skyldes næppe Efterskolerne selv, men mest uforstaaende Forældre, der ikke kan se, at selv om Efterskolen er aldrig saa god, saa kan den ikke give de unge Del i de Livsværdier, som de i en modnere Alder kan faa paa en god Højskole, for det er først, naar man selv har prøvet lidt af, hvad det er at leve som selvstændigt, voksent Menneske, at man ret kan tage mod Talen om, hvad Menneskeliv er. Jeg ved, at Bidstrup og hans Hustru selv er klare over den Vanskelighed, vi her har i vort Ungdomsarbejde, og haaber derfor, at det vil lykkes dem at gøre deres Arbejde for de helt unge paa en saadan Maade, at det ikke bliver noget færdigt, noget afsluttet, eller noget, der blot peger frem mod det faglige og det praktiske, men frem mod et virkelig rigt Menneskeliv, det der kan faas den bedste Næring for paa Højskolen.

Derfor kan jeg ogsaa af fulde Hjærte lykønske Havbro Efterskole til det ny Forstanderpar og haabe paa fortsat Venskab og Arbejdsfælleskab mellem dem og os her paa Vestbirk Højskole.

Vestbirk, i Juli 1930.

Kristen Nørgaard.

Det svundne Aar.

Vinteren 1930—31.

Noget nyt i det forløbne Aar er de Gudstjenester, som Pastor Thygesen en Gang om Maanedn har holdt i Højskolens hyggelige Foredragssal. Vejen til Træden Kirke er jo ret lang for de af Valgmenighedens Medlemmer, der bor i Vestbirk og Østbirk, navnlig for de ældre. For os yngre og for de helt unge, Eleverne, skulde det jo ikke spille nogen videre Rolle; men Folk er ikke saa tilbøjelige til at gaa langt som i gamle Dage. Der har været god Tilslutning til disse Gudstjenester og almindelig Glæde over dem; men naturligvis er det ikke det samme som at komme til Kirke. Ogsaa Nørsgaard har et Par Gange prædiker ved dem.

Ved Vinterskolens Aabningsmøde i November var Grønvald Nielsen og Pastor Thygesen Ordførere.

Onsdagsmøderne i Forsamlingshuset begyndte den 13. November med, at tidligere Lærer her ved Højskolen (nu St. Restrup Husmandsskole) Kristen Kolding indledede en Forhandling om „Ungdommens Muligheder i vor Tid“.

Den 20. November læste Skuespiller Svend Aggerholm fra København mesterligt en Fortælling af Charles Dickens „Doktor Marygold“, og i December talte Pastor Thygesen en Onsdag Aften.

Efter Jul fortsattes disse Møder med Foredrag af Højskoleforstander Christensen-Maarssø fra Ask Højskole, der talte opbyggeligt, og af Holger Budde-Lund, der først talte om Maleren Joakim Skovgaard og hans Kunst og derefter viste Lysbilleder af Kunstnerens Arbejder i Viborg Domkirke. I Febr. havde vi Sprogforeningens Sekretær, Bibliotekar Jakob Peter-

sen fra Aabenraa, som gav os en Oversigt over det danske Sprogs Historie i Sønderjylland. Bagefter var der Besvarelse af forskellige Spørgsmaal vedrørende Stillingen i Sønderjylland i Øjeblikket.

I samme Maaned holdt Redaktør Skjerning, Frederikshavn, et Foredrag med Lysbilleder om Verdens nordligst levende Folk, Lapperne, som han havde et nøje Kendskab til fra flere længere Besøg iblandt dem. Ved det sidste af disse Møder talte Kr. Nørgaard om de „stærke Jyder“. Bagefter var der Sang af Eleverne.

Som Tilfældet har været nu i mange Aar, havde Vestbirk-egnens Hovedkreds af de danske Ungdomsforeninger ogsaa i Aar sit Nytaarsstævne paa Vestbirk Højskole; det var den 4.—5. Januar.

Hovedkredsens Formand, Provst Sparsø, Sønder Vissing, aabnede Mødet med et Velkommen. Vi kommer her, fordi vi vil hjælpes, ruskes op af Dorskheden, hjælpes i den Kamp, der er inde i vor Sjæl mellem godt og ondt, hjælpes til at skimte den Verden, der er usynlig, men lige saa virkelig som den, vi lever i. Vi vil søge at faa i Eje den „Vidunderetro, der slaar over Dybet sin gyngende Bro“.

Derefter holdt Pastor Lindegaard, Hvejsel, et Foredrag om en Del af de Strømninger, der gaar igennem Nutiden. Efter en Kaffepause talte Pastor Lindegaard igen. Denne Gang var det om Digteren Chr. Richardt. Ind i Foredraget havde Taleren flettet en hel Del af Richardts Digte, baade de muntre og alvorlige. Anden Dag begyndte med Morgenandagt, der holdtes af Pastor Thygesen. Efter ham talte Højskoleforstander Frede Terkelsen, Danebod, om den tungsindige Digter Harald Kidde, idet han særlig dvælede ved hans sidste og betydeligste Værk „Helten“. Efter Middagen og et Par Timers frit Samvær talte Terkelsen igen. Det blev et Foredrag ud fra Henrik Ibsens „Per Gynt“.

Efter Kaffen indledede Holger Bidstrup en Forhandling om „Skønhed og Harmoni i Hjemmet“. Begge Dage var der Sangøvelser, der lededes af Fru Bidstrup, og hvorved Deltagerne lærte en Del nye Sange. Der var ogsaa hver Dag Sanglege.

I Januar Maaned havde vi et fornøjeligt Besøg, idet to af Studenterkredsens Medlemmer, de theologiske Studenter Ernst Dalberg og Peter Riemann tilbragte den Maaned her. De indledede begge en Forhandling i Elevernes Kreds — Riemann om Spørgsmaalet Forsvar og Dalberg om de kirkelige Forhold i Nutiden.

En yngre Landmand, en Dansk-Amerikaner, Henry Bensen fra West-Denmark i Wisconsin, U. S. A., slog sig ned her paa Skolen i godt et Par Maaneder og lod til at hygge sig godt i vor Kreds.

Vinteren bragte os to Møder paa Skolen, hvorigennem vi ogsaa fik Bud fra Landsmænd paa den anden Side Havet. En Aften talte Pastor Bue Bennike, der lige var kommet hjem fra en Række Aars Præstegering derovre for nu at blive Præst herhjemme, og en anden Aften havde vi Besøg af Pastor A. Bobjerg, som nu bor her i Landet efter at have været Præst i U. S. A. i 24 Aar. Han talte om Dansk-Amerikanernes Liv derovre; sit Liv igennem har han ydet en betydningsfuld Indsats for deres Sag.

Lørdag den 18. og Søndag den 19. Januar holdt Delingsførerforeningen for Horsens og Omegn et To-Dages Stævne paa Højskolen. Tilslutningen var ualmindelig stor. Om Søndagen var der ca. 100 kvindelige og omtrent lige saa mange mandlige Deltagere. Lederne var denne Gang Frk. Jørgine Abildgaard fra Snoghøj og Gaardejer Albert Kærgaard fra Hald. Der blev arbejdet med Liv og Lyst af de skiftende Hold. Andendagen sluttede med et festligt Kaffebord, hvor Formanden for Delingsførerforeningen rettede en Tak til Højskolen, fordi den altid saa gæstfrit aabnede sine Døre for disse Stævner.

Nørgaard svarede med at udtale sin Glæde over at se saa mange unge samlede paa Vestbirk Højskole; han var altid glad for, naar Ungdommen flokkedes her, enten det saa var Ungdomsforeningerne eller som i dette Tilfælde Gymnastikkredsene.

Søndag den 16. Februar havde vi et fornøjeligt Besøg af 35 Pigespejdere fra Horsens Ungdomsforening under Ledelse af Lærerinde Frk. Valentin. De fik saa at sige en Dag ud af det

her paa Skolen. Kl. 1 viste Nørgaard dem Østbirk Kirke, hvorefter de marcherede til Højskolen, hvor de drak Kaffe, hørte om Skolen og fik den forevist. Derefter førte vi dem paa et Par Timers Tur til Aaen, Træden Skov og Gammelstrup Bakker. Ved Hjemkomsten fik de Oplæsning af Grønvald Nielsen, og efter Aftensmaden viste Budde-Lund Lysbilleder fra Frankrig.

Olav Helstrup Andersen.

Arkitekt Anton Hansen, Haandværkerafdelingen Leder igennem over 40 Aar, fyldte den 19. Februar 75 Aar. Vi fejrede ham bl. a. med Sang udenfor hans Vinduer om Morgenen.

Fastelavnen gik som sædvanlig muntert med Valg Lørdag Aften, Bal Søndag Aften og „Katten af Tønden“ m. m. om Mandagen.

Forældremødet Søndag den 16. Marts begyndte om Formiddagen med en Gudstjeneste ved Pastor Thygesen. En Del af Gæsterne kom dog først Kl. 2½ til Kaffe. Lige efter talte Nørgaard i Foredragssalen ud fra Legenden om den hellige Christophorus. Videre var der Gymnastikopvisning, Besøg hos Lærerne og efter Aftensmaden Oplæsning af Grønvald Nielsen og Sang af Eleverne. Aftenen sluttede med et Kaffebord.

Naturligvis var vi i Vinterens Løb de sædvanlige Ture til Vorbjerg, Ejer Bavnehøj, Himmelbjerget og til Skovene her omkring; den 18. Marts var vi en Tur ind til Horsens for at se Byen. Særlig saa vi Klosterkirken, Horsens Folkeblads Trykkeri og Eksporstaldene. Om Aftenen var vi i Teatret til Morten Korchs Skuespil „Landsbyprinsessen“.

Olav Helstrup Andersen, der i to Vintre har været Lærer ved Højskolen, forlod os ved Vinterskolens Slutning for at uddanne sig videre i København. Vi siger ham Tak for den Tid og for hans hyggelige og venlige Færd iblandt os.

Sommeren 1930.

Ved Aabningsmødet den 3. Maj talte i Aar Kristen Nørgaard og Holger Budde-Lund.

Den 10. April holdt Kr. Nørgaard og mange-aarig Lærerinde her ved Højskolen, Maren Andersen, Bryllup. Pastor Morten Larsen viede dem i Holstebro Frimenighedskirke, hvorefter Brylluppet blev fejret hos en af hendes Brødre.

Maren og Kristen Nørgaard.

Efter Aabningsmødet i Foredragssalen gik Forsamlingen nedenunder til de festligt dækkede Kaffeborde, idet Nørgaard og hans Hustru havde indbudt Byens Befolkning til at drikke Kaffe sammen med de nyankomne Elever.

Store Bededag var vi paa Cykletur til Emborg for at se Ruinerne af det gamle Øm Kloster. Den Tur kom til at forme sig som lidt af et Eventyr. Vi havde faaet at vide, at vi ikke behøvede at køre helt op til Gl. Ry igen, men kunde dreje af betydeligt før ovre i Retning af „Sukkertoppen“. Vi havde ikke noget Kort med og kom til at dreje for tidlig af, idet vi troede, der var en Bro over Gudenaalængere sydvest paa. Efter at have kørt en Tid ad daarligere Veje og Markstier havnede

Paa Vorbjerg den første Søndag i Maj.

Færgefart over Gudenaæn.

vi ved et Husmandssted, der ligger paa en Bakke ved Gudenaæn, og der saa vi, at dens Vande spærrede os Vejen videre frem. Mod Syd kunde vi heller ikke komme frem; der vilde vi lidt længere nede møde Mossø. Vi havde jo ikke videre Lyst til at foretage et ikke helt kort Tilbagetog og køre en betydelig Omvej paa den varme Sommerdag.

Imidlertid kom Manden og Konen ud til os — der ses vist sjældent fremmede paa det afsides Sted; han mente nok, at han kunde færgе os over i sin Baad. Baaden viste sig dog ved nærmere Eftersyn at være en meget lille Jolle og tilmed ikke helt fri for Vand. Den maatte først øses ved Hjælp af et gammelt Skovlblad, og det tog Tid. Da den var nogenlunde tømt, prøvede vi paa at læsse en halv Snes Cykler paa den, men saa var den nærved at kæntrе. I det samme kom to Mænd roende forbi. De hjalp nu med at bugserе og balancere Baaden over. Det er det, der ses paa Billedet — to Baade i Forlængelse af hinanden.

Dog, hele denne Forestilling var saa besværlig, at Mændene ikke vilde mere end den ene Gang. De fortsatte ned ad „Fløden“, medens vi andre blev enige om, at de, der endnu havde

deres Cykler, hellere maatte tiltræde Tilbagetoget og begive sig paa den lange Omvej hjem. Vi, der havde faaet vore Cykler over paa den anden Side, maatte fortsætte, hvad vi havde begyndt. I ganske smaa Hold blev vi færgede over, og det var noget, der tog Tid. Havde vi været der alle med vore „Heste“, vilde det have taget flere Timer. Vi kom godt i Land, blev kun lidt vaade om Fødderne, vinkede Farvel til de venlige Folk, sadlede vore Gangere og red ad „Sukkertoppen“ til.

Grundlovsdag gjorde vi Tur til Ejer Bavnehøj. Der skulde være Grundlovsfest, og der var kommet en anelig Forsamling til Stede. Talerne var Kristen Nørgaard og Holger Budde-Lund. Eleverne sang flerstemmige Sange, og bagefter legede vi paa Festpladsen.

Som en Tak til Talerne blev alle fra Højskolen af Ejer Bavnehøj Selskabets Bestyrelse indbudt til et Kaffegilde i Restaurationens store Sal.

Søndag den 1. Juni havde de Vinterelever fra de sidste Aar, som enten er fra Egnen, eller som endnu opholdt sig her omkring i Pladser, sat hverandre Stævne paa Højskolen. Der var mødt 14. En enkelt var cyklet hertil helt fra Koldingkanten og en anden fra Herningegnen.

Paa „Sukkertoppen“ med Udsyn over Møs Sø St. Bededag.

I Julianclyst Skov Søndag den 1. Juni.

Fjorten Dage efter, Søndag den 15. Juni, indbød Valgmenigheden til kirkeligt Møde i Tønning. Først holdt Pastor Thygesen Gudstjeneste i Kirken, og derefter havde vi efter en Kaffe-pavse den Glæde endnu en Gang at høre gamle Pastor Morten Larsen her paa Egnen. Efter ham talte Frimenighedspræst Drewsen Christensen, Lemvig.

Ved Genforeningsstenen Søndag d. 1. Juni.

En væsentlig ny Tur fik vi i Aar, en Tur, der var muliggjort af Horsens—Bryrupbanens Fortsættelse til Silkeborg. Vi kørte Lørdag Eftermiddag den 21. Juni med Toget til Vrads, vandrede en Tur op i Hedebakkerne og saa det lille Museum, som en Gaardejer har indrettet der midt i et ganske ejendommeligt Haveanlæg. Derfra gik Turen til Fods til Velling Koller, hvor vi en Stund nød det storslaaede Syn ud over Landet fra Velling-gavl og Vellingkalv, og videre om ad Hotellet til Bryrup, hvorfra vi fortsatte hjem med Toget.

Parat til Elevmødet.

Højskolens store aarlige Fest, Elevmødet, fandt Sted den 28. og 29. Juni under stor Tilslutning, fra saa at sige alle Egne af Landet var Gæster kommet rejsende.

Lørdag Aften bød Kr. Nørgaard de mange gamle Elever Velkommen i Skolens store Gymnastiksal og mindede om, at de nordiske Folk i denne Sommer fejrede 10-Aaret for Genforeningen, Islands 1000 Aars Fest og 900 Aaret for Hellig Olavs Fald, som Udtryk for det fælles folkelige Liv, som Højskolen har sin Rod i.

Pastor Thygesen talte derefter om den Forventning, der for mange af os ligger over Lørdag Aften som en Indledning til det, Søndagen skal bringe os i Hjem og Menighed.

Folkedansere ved Elevmødet.

Lidt senere paa Aftenen opførte Eleverne under Bidstrups Ledelse ude i den store Have et nydeligt Eventyrspil, bygget over Motiver fra H. C. Andersens Eventyr.

En Aftensang sluttede Dagen, hvorefter de mange Mennesker blev indkvarterede paa Skolen og hos Vestbirks gæstfrie Beboere eller for de unge Karles Vedkommende i Højskolens Hø.

Søndag Morgen tog vi igen fat i Gymnastiksalen, hvor Forstander Grønvald Nielsen efter at have holdt Morgenandagt talte om Ungdomsdrømmen, det, vi saa lyse for os i de unge Aar, og som skal holdes fast gennem al Livets Strid. Foredraget findes foran i Aarskriftet.

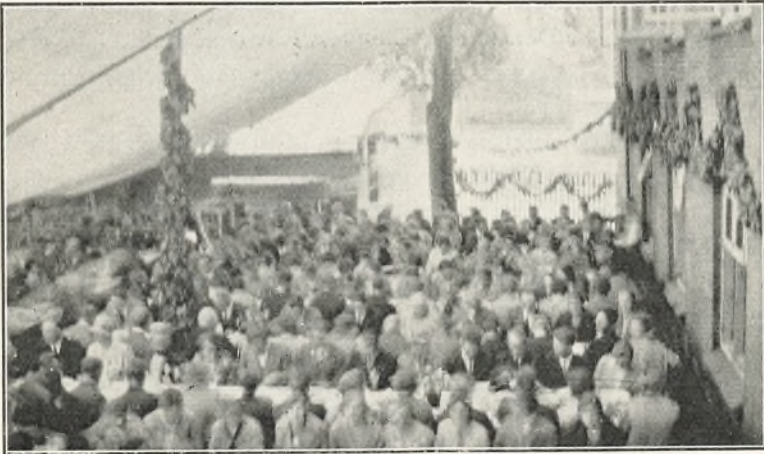
Kl. 12 gik den store Forsamling til Bords i Telt og Spisesal. Mange Hilsener var kommen viden om fra, og der blev sunget og holdt Taler af Nørgaard og Grønvald Nielsen, Bennike og Budde-Lund.

Vejret var nogenlunde i de to Dage, men Regnen forhindrede os dog i at holde Møde i Skoven; vi var igen i Gymnastiksalen, hvor Nørgaard først talte om de forløbne 10 Aar siden Genforeningen, om Udviklingen i Sønderjylland og i hele det danske Folk siden da, en Udvikling, der giver Tro paa Fremtiden.

Et Hjørne af Teltet, set fra Foredragssalen.

Derefter talte Bidstrup ud fra Sætningen: „Hvad du kalder paa hos Mennesker, faar du ogsaa frem“ og viste denne Sætnings Rigtighed ved en Række Eksempler ud fra det praktiske Liv, og han, der i Sommer sluttede sin 8-aarige Virksomhed i Vestbirk, bragte til sidst en varm personlig Tak til de gamle Elever og til Vestbirk Højskole, ligesom Nørgaard benyttede

Et Stykke af Teltet, set fra Foredragssalen.

Lejligheden til at sige ham og hans Hustru Tak for den store Hjælp med de unge i de forløbne Aar og iøvrigt udtalte sig om trent, som det er gengivet foran.

Sidste Taler, Berthelsen, talte ud fra nogle Træk om Plantens Liv, om sund og god Vækst i Menneskets Liv, især i de unge Aar.

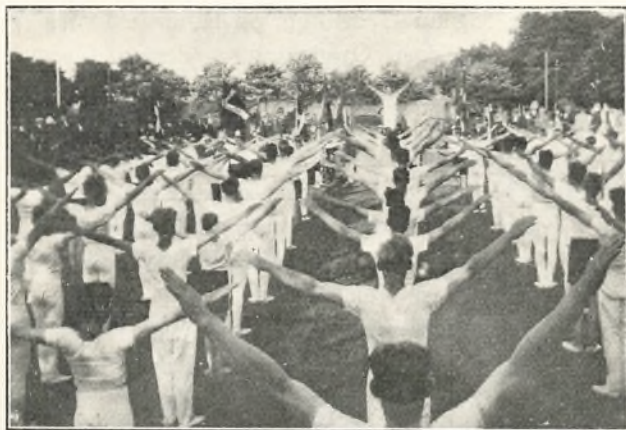
Efter Aftensbordet sang Elevkoret nogle smukke flerstemige Sange under Fru Bidstrups Ledelse, hvorefter de mange unge morede sig en Times Tid med Sanglege og Folkedanse i den smukke Sommeraften, til alle ved 9-Tiden samledes om Flaget og sang Aftensang. Men meget af det værdifuldeste kan slet ikke skildres, det ligger i hele det hjemlige og festlige Samvær paa den gamle Skole, hvorfra man nu igen drog ud, nogle gode Minder rigere.

Maleren Troels Trier, en Søn af afdøde Højskoleforstander Ernst Trier, Vallekilde, var i Sommer i ca. tre Uger Gæst paa Højskolen. Det er ham, der efter Lorenz Frølich's lille Billede har udført det store Maleri i Foredragssalen. Han var her for at male — dels Landskaber, dels Dyrestudier, navnlig det jydsk-brogede Kvæg. Hver Dag drog han ud paa sine Ekspeditioner for at fortsætte, hvor han slap sidst, eller for at finde nye Motiver. Af og til fik han ogsaa Tid til at slaa sig ned iblandt os, hvor vi vist alle kom til at holde af ham for hans hyggelige Færd. Den sidste Dag han var her, holdt han efter Opfordring i A-Klassen en hel Udstilling af sine Frembringelser fra disse Uger.

Foran i Aarskriftet er gengivet to af hans Landskaber, et af Højskolen set fra Marken overfor, og et andet, der viser Dalstrøget ind imod Horsens set fra Bakkerne ved Torp. Horsens By skimtes i det fjerne.

En stor og smuk Gymnastikfest den 9. Juli hører til Sommerens Begivenheder. Det var Horsensegnens Gymnastikforeninger, der stævnedes sammen her og optraadte — Hold efter Hold — paa den store, fortrinlige Plæne i Haven.

I Skolens Spisesal og i Teltet, som var blevet staaende fra Elevmødet, serveredes Kaffe for Gymnasterne, og her bød Nørgaard velkommen.

Et Glimt af Gymnastikfesten d. 9. Juli.

Saa fortsattes Opvisningen — kvindelige og mandlige Hold skiftede, endogsaa et Hold med Smaapiger var der — ialt omkring ved 450 Gymnaster.

Under Bidstrups Ledelse blev nu alle Gymnasterne stillede op til en festlig Indmarch. Det var et kækt Syn at se den store Skare Ungdom med ti vajende Faner i Spidsen svinge ind paa Pladsen, medens Musikken spillede „Vaj højt, vaj stolt, vaj frit vort Flag“.

Indmarchen.

Gymnasterne tog nu Opstilling, og Fanerne førtes frem for Fronten. Endnu en kort Opvisning — denne Gang Masseopvisning af to store Hold, og saa kom Maden frem.

Kl. 8 var der Møde i Haven. Formanden for Kredsens Foreninger, Gaardejer Th. Larsen, Nim, sagde nogle indledende Ord, hvorefter Nørgaard talte om Nordens største Idætsmand, den kort i Forvejen afdøde Nordmand Fridtjof Nansen.

Saa blev der endda Tid til at lade Eventyrspillet fra Elevmødet gaa over Scenen igen.

Inden man skiltes, samlede man endnu en Gang om Kaffebordene. Der bragte Formanden først en Tak til alle, der havde gjort deres til at gøre Dagen saa indholdsrig, særlig til Nørgaard og Frue, og dernæst en Tak til Holger Bidstrup og hans Hustru, som han overrakte en smuk Gave fra Gymnastik ungdommen paa disse Egne. Endnu havde Bidstrup og flere andre Ordet, inden Festen sluttede.

Forældremødet et Par Dage efter begyndte med Kaffebord Kl. 2, hvorefter Pastor Thygesen holdt Gudstjeneste i Foredragssalen. Derpaa fulgte Gymnastikopvisning, flerstemmig Sang, Aftensmad, Friluftskomodie, Jordbærgrød paa Plænen, Aftensang og Afsked — igen en vellykket Dag.

Ville Jensen.

Frøken Ville Jensen var Lærerinde her i Sommer i Gymnastik, Sundhedslære og Haandarbejde. Hun havde tilbragt flere Aar i De forenede Stater og var iøvrigt uddannet paa Gymnastikhøjskolen i Snoghøj. For Tiden fortsætter hun sin Uddannelse i København. Alle her kom vist til at holde af denne stiltfærdige, noble Kvinde.

I de sidste 14 Dage af Juli havde hun, og dermed Skolen, Besøg af en Veninde af hende, Frøken Zus Stolp fra Wormerveer i Holland. En Aften viste hun os Lysbilleder fra sit Hjemland og ledsagede dem med dansk Tekst. Hun deltog ogsaa i den straalende Sønderjyllandstur i Slutningen af Juli; men om den er der fortalt andet Steds i Aarskriftet.

Tiden efter Sommerskolen.

I Aar havde vi igen „8 Dage paa Højskole“, og det med større Tilslutning end nogensinde før; her var ialt 69 ældre og unge imellem hverandre. Der var Folk saa fjernt fra som fra Møen — flest var her fra København og Sønderjylland. Nogle var her for tredje, andre for anden Gang. Det var Landboer og Byboer, højst forskellige Mennesker; men vi blev snart én stor Familie og havde megen Fornøjelse af Samværet. Nogle af dem har vi haft den Glæde at træffe sammen med i Vestbirk-kredsen i København.

Bidstrup havde lige forladt os, saa vi maatte klare Sanglegene uden Bidstrup og Sangøvelserne uden hans Kone; den nye Lærer, der nu har Sangen, kom jo først til Novbr.

Pastor Holger Bennike i Skjold, tidligere Lærer her paa Skolen i tre Aar, gjorde os saa den Tjeneste at komme herover det meste af Tiden og lede Sangundervisningen. Det var saa morsomt at se ham i Funktion her igen. Paa Billedet sidder han ved Genforeningsstenen og leder Sangen.

Han holdt ogsaa et Foredrag om Zionismen, Jødernes Tilbagevenden til Palæstina i vor Tid og deres Bosættelse der i hele Kolonier, et Foredrag der var bygget paa Selvsyn under en Rejse i Landet.

Sang i Haven.

En mangeaarig Ven af Vestbirk Højskole, Pastor Skouenborg, Nykirke, der var Deltager i de 8 Dage, talte ogsaa en af Dagene. Iøvrigt var det som sædvanlig Skolens Forstandere og

Lærere, der var Talere; ikke mindst vandt Grønvald Nielsen som Taler, Oplæser og Deltager mange Venner.

En enkelt Dag regnede det fælt hele Tiden, og de andre Dage gav ogsaa nogle Byger, dog ikke flere, end at vi kunde gennemføre vore Ture.

Efteraarsmødet var i Aar fra Søndag den 21. til Tirsdag den 23. Sept.

Det var trods det uheldige Vejr — alt drev af Væde — en temmelig stor Forsamling, der var mødt i Højskolens Gymnastik-

Hvil mellem Vrads og Velling-Koller.

Ankommet til Himmelbjerget.

sal, da Nørgaard bød velkommen Søndag Eftermiddag. — Der indledes med Grundtvigs skønne Høstsalm: „Nu falmer Skoven trindt om Land“, og saa talte Nørgaard ud fra Morten Pontoppidans Bog om den tyske Præst og Skolemand Johs. Müller, „Kildefrisk Liv“, og navnlig ud fra Johannes Müllers egen Bog om Jesu Bjergprædiken, der er oversat til Dansk. Det var særlig Saligprisningerne i Bjergprædikenen, han gennemgik.

Forfatteren Jørgen Bukdahl var næste Taler. Og nu kom som et farende Vejr med Udfald til mange Sider et Foredrag om det inderste i Grundtvigs Oplevelser og Syn og det egentlige og inderste i Højskolens Gerning.

Kl. 8 — efter Aftensbordet — talte Bukdahl igen, denne Gang om de karakteristiske Forskelligheder i det danske Folkesind. I et sprudlende livligt Foredrag fyldt med mange Træk og Eksempler, tegnede han med rigt Lune Danskernes Træk.

Vejret klarede op om Mandagen, saa Folk bedre kunde komme til Møde. Det blev derfor en anselig Kreds, der samledes paa Højskolen de to Hverdage, navnlig om Eftermiddagen ved Møderne i Gymnastiksalen.

Om Formiddagen var vi i Foredragssalen, hvor Frimenighedspræst Karl Nielsen fra Aagaard talte ud fra Jesu Ord i

Johannes Evangeliets 6. Kapitel: „Dersom I ikke æder Menneskesønnens Kød og drikker hans Blod, har I ikke Liv i eder.“

Ved Eftermiddagsmødet førte Karl Nielsen igen Ordet, idet han vendte sig skarpt mod nogle Ord i en nylig fremkommen Artikel af Holger Begtrup, hvori der stod saadan: „Endnu er Aandens Liv ikke uddød i Danmark; vi kan endnu finde det i de smaa hjemlige Kredse og de smaa, frie Menigheder.“

Valgmenighedspræst Andreas Hansen fra Bornholm holdt umiddelbart bagefter et Foredrag om en af Øen Bornholms betydeligste Skikkelser, Præsten Peter Chr. Trandberg (1832—96). Det blev til et skarpt tegnet Billede af denne mærkelige og urolige Vækkelsesprædikant, udført med fin Forstaaelse af baade de rige og de svage Sider ved denne Mand og den Bevægelse, han — menneskelig talt — skabte, trods alle Fejl en Stormand og et Redskab i Guds Haand. Alt aandeligt Liv paa Bornholm i Nutiden, sagde Taleren, har paa en eller anden Maade sin Rod i hans Arbejde, hvor langt det end siden er vokset fra sin Oprindelse.

Pastor Andreas Hansen gav om Aftenen i en Oplæsning to Akter af Henrik Ibsens „Brand“ og gjorde det mægtige Værk levende for Tilhørerne.

Forstander Aage Møller, Rønshoved, holdt Tirsdagens Morgenandagt og talte derefter ud fra et af Jesu Ord i Johannevangeliets 12. Kapitel: „Endnu en liden Tid er Lyset iblandt eder, vandrer den Tid, I har Lyset, for at ikke Mørke skal komme over eder; den, som vandrer i Mørket, ved ikke, hvorhen han gaar.“

Det er naturligvis ikke saa let at komme om Formiddagen, det maa blive en mindre Kreds; men Tilslutningen har været god, og der bliver da for dem, der er med der, mere Tid til Samvær, hvad der ikke er det mindst værdifulde ved et saadant Møde.

Forstander Olav Langeland fra Heimtun Højskole i Norge var Eftermiddagens første Taler. Han fortalte om en af den norske Kirkes største i det 19. Aarhundrede, Biskop Johan Chr. Heuch (1838—1904). Det var et Væld af til dels personlige

Minder og Smaatræk, hvoraf nogle var gribende, han udfoldede om denne nidkære, rigt udrustede Præst og Skribent.

Forstander Aage Møller, som talte efter ham, tog som Udgangspunkt nogle Træk fra Mose Liv — hans nationale Opvaagen og hans Kaldelse fra Gud — og vilde derigennem udtrykke Forskellen paa det Ord, som kommer fra Folkeand og fra Guds Aand og saa det, som stammer fra Menne-skeand.

Nørgaard sluttede Mødet med en Tak til Talerne og de mange Deltagere for det gode lyse Samvær. Han syntes, der havde været en egen indre Vækst over Efteraarsmøderne i de sidste Aar. Til sidst indbød han alle de tilstedeværende til at være med til Jubilæumsfesten lidt senere paa Aftenen for dem, der for 40 eller 25 Aar siden havde været paa Vestbirk Højskole. — Kl. 8 fyldtes Spisesalen med de nydeligt dækkede Borde

Alfred Christensen.

af en feststemt Forsamling, der nu skulde fejre de mødte 20 Jubilarer. Det blev en indholdsrig og smuk Fest, hvor Grønvald Nielsen holdt Hovedtalen for sine gamle Elever, men hvor ogsaa Nørgaard, Anton Hansen, Efterskoleforstander Ross-Petersen og flere andre talte. Højskolelærer Hartvig Mortensen fra Ask Højskole bragte særlig smukt de gamle Elevers Tak.

Den norske Forstander Olav Langeland fortalte flere baade muntre og alvorlige Oplevelser fra sit Liv, bl. a. om Bjørnson, og læste et vakkert Digt — en Hilsen til Danmark.

Som ny Lærer fra November er antaget Alfred Christensen

fra Ry. Han er Sønesøn af fhv. Seminarieforstander Martin Christensen, Gedved, og har selv i Sommer afsluttet sin Uddannelse paa Gedved Seminarium og ved et Kursus i Efteraaret paa Ollerup Gymnastikskole.

Erik Gelting-Hansen, som har skrevet den foranstaende Prædiken, er Sognepræst i Skrøbelev paa Langeland og var Lærer her i 1925—27.

Frk. Anna Lauridsen er nu igen Vestbirkkredsens Formand. Hendes Adresse er: Børnehjemmet, Rostrupsvej 3, København F, hvor Møderne ofte holdes. I, som for en Tid er i København, bør sende hende et Kort med jeres Adresse, da I saa vil blive indbudt til Møderne, hvor I rimeligvis vil træffe gamle Bekendte fra Vestbirk.

Holger Budde-Lund.

Fællesbrev.

Kære gamle Elever og gode Venner!

IInden vi sender Aarsskriftet ud til jer, maa vi have et Par mere personlige Ord med. Den rigtige Brevskrivning kan det jo ikke blive til meget med til ret mange af jer, og saa faar I da tage til Takke med saadant et Fællesbrev.

Vi har igen haft et godt Aar her paa den gamle Skole, med mange store og rige Oplevelser: et muntert Elevbal, en stor og smuk Gymnastikfest, et herligt Elevmøde og meget andet saadant, som I kan læse om det i Budde-Lunds Beretning her foran.

Noget af det nye og tillige noget af det festligste, som vi har haft i det svundne Aar, var den Sønderjyllandstur, som nogle af Eleverne fortæller om her i „Vestbirk Højskole“. Den var virkelig baade god og fornøjelig. I véd nok, hvor muntert det gaar til, naar unge, glade Mennesker kommer ud paa Tur sammen, og saa saadan at køre rundt i store Biler i tre Dage med næsten hele Skolen som en stor Familie — det maa blive festligt!

Og hvordan kunde vi faa en bedre Afslutning paa mine Foredrag om Sønderjyllands Historie end ved paa den Maade at rejse rundt dernede, dvæle paa de minderige Steder og være med ved sønderjyske Møder og Fester. Vor nye, smukke Fane kunde da heller faa en bedre Indvielse, end den her fik, ved at vaje over os paa Skamling og paa Dybbøl Banke.

Noget andet af det nye fra sidste Aar, som har betydet saa uhyre meget for os, er de Gudstjenester, vi længe har længtes imod, og som vi nu ved Pastor Thygesens Hjælp har faaet her paa Højskolen en Gang om Maaneden. Det er saa forunderlig smukt og festligt i Foredragssalen paa saadan en Søndag, naar

Eleverne, Egnens og Skolens Folk mødes der til fælles Opbyggelse.

Selv om vi ikke har fuld Gudstjeneste med Daab og Nådver, saa har vi Grund til at være taknemmelige for disse Stunder, og jeg tror, det vilde være godt, om vi paa den Maade kunde bryde med noget af det traditionsbundne, at Gudstjeneste altid skal være knyttet til en Kirke. Gudstjeneste, det at vi i Fællesskab søger til Gud, det skulde meget mere ind i vore Hjem og vort daglige Liv!

Naar jeg ogsaa selv enkelte Gange har prædikeret ved disse Lejligheder, saa er det især ud af Trang til ogsaa paa den Vis at være med i Forkyndelsen. Men det er tillige af Lyst til at yde mit lille Bidrag til at bryde med dette, at der altid skal en Præst til at forkynde, for at være med til at slette det kunstige Skel mellem Præster og Lægfolk, som vi efterhaanden har faaet dannet.

Og saa er der en tredje Oplevelse, der paa sin Vis er den største og herligste af dem alle. Den 10. April i Aar holdt Maren Andersen og jeg Bryllup i Frimenighedskirken i Holstebro, hvor gamle Morten Larsen viede os, og det hele formede sig som en skøn Altergangsgudstjeneste sammen med Svigermor, vor store Søskeneflok og enkelte af vore gode Venner fra Vestbirk. Carl var ogsaa med, glad over at faa en ny Mor — selv om det endnu falder ham naturligst at sige „Ma Ander“, som han fra ganske lille har sagt det. Og om Mormor vidste vi, at hun sad hjemme i Vestbirk og ønskede godt for os; det var os ogsaa en stor Glæde.

Hvordan vi er kommen dertil, at vi kunde faa denne vidunderlige Dag med hinanden og faa inderlig Haab og Tro paa en velsignet Fremtid sammen, det kan ikke siges, endnu mindre skrives. Vi kan ikke selv fatte det med vor Forstand, kun føle Rigdommen i vort Hjærte og sige Tak for det, fordi vi tror, Gud er med i det, ja, ogsaa hun, der ikke er iblandt os mere.

Vi kan da heller ikke forlange eller vente, at andre skal forstå det, men vi siger alle dem en hjærtelig Tak, som har Sind og Evne til at dele Glæden med os. Vi siger ogsaa Tak for de mange smukke Gaver, Tak til alle de mange her paa Egnen, til

Venner og gamle Elever ud over Landet, som paa en eller anden Maade har sendt os en venlig Tanke, for hvert et glad Smil og hver en venlig Lykønskning. Det har gjort godt!

En Tid saa det ikke saa godt ud med Ma Anders' Helbred; ogsaa sidste Vinter kneb det af og til at holde til det meget, her er, men det gaar stadig fremad, saa Følgerne af den store Operation svinder mere og mere, og det har vi ogsaa Grund til at sige Tak for.

Vi haaber nu paa, at vi maa faa mange gode Aar med hinanden, at Gud vil velsigne vort Samliv, at han ogsaa vil hjælpe os til at danne et godt Hjem for alle, vi har i Huset hos os, og at vi maa faa Lykke til sammen med vore trofaste Hjælpere at øve en god Gerning for alle de unge, der vil samles om os her paa Vestbirk Højskole i de kommende Aar.

Med disse Ønsker for os selv og for Virksomheden her gaar vi nu det nye Aar i Møde. Og vi føler da ikke blot Trang til at sige jer alle vor bedste Tak for alt godt i det svundne Aar, men ogsaa til at ønske det bedst mulige for jer. Først er det dog Julen med alle dens gode Oplevelser, og vi siger derfor: *Glædelig Jul og velsignet Nytaar*, allesammen, gode Venner og gamle Elever! Endelig faar I de bedste Hilsener fra os alle her, især fra Carl og Mormor og jeres hengivne

Ma Ander og Kristen Nørgaard.

Kære gamle elever!

Hjertelig tak for det svundne år. Tak til jer, som nåede indenfor i min alderdomsbolig, villa Ungdom, her ude i haven. Til alle, i hvis hjem jeg har boet, når jeg var ude på foredragsrejse, eller som mødte frem ved det festlige chokoladebord oven på de større møder. Alle som sendte hilsener, kort eller varme, gode tanker til min fødselsdag.

Jeg havde i april den store glæde, at min datter Ingeborg, som nu i 21 år har haft en god stilling i Amerika, var hjemme hos mig. Hun bad mig hilse alle de gamle elever, som kender hende.

Glædelig Jull Gud velsigne det ny år for eder i hjem og arbejde. i glæder og sorger.

Eders hengivne gamle lærer
Grønvald Nielsen.

Kære gamle Elever!

Ogsaa alle vi andre her i Kredsen fra de sidste Aar sender alle jer, som faar dette i Hænde, vore bedste Ønsker om en velsignet Jul og et godt Nytaar og ogsaa en Tak til mange af jer for Venlighed imod os i Aaret, som svandt.

Sofie og Anton Hansen. Marie og Thyge Thygesen.

Valborg Jensen. Ville Jensen.

Karen og Kristian Hansen. Kathrine og Bernhardt Berthelsen.

Meta og Holger Bidstrup. Amalie og Johannes Frishøi.

Olav Helstrup Andersen. Ville og Holger Budde-Lund.

De af Grønvald Nielsen udgivne bøger: „Minder fra min barndom og ungdom“ (kr. 5,50), „Minder fra 43 år i folkehøjskolen“ (kr. 4,75), „Talt og skrevet“ (kr. 3,75), „I de unges lejr“ (kr. 3,00) fås i alle boglader og hos forfatteren. Et restparti af „Breve fra mine elever“ fås kun hos forfatteren (kr. 1,00).

Regnskab

fra 1. Juni 1929 til 1. Juni 1930.

Indtægt:		Kr. Øre
Kassebeholdning 1. Juni 1929.....	2033	96
Medlemsbidrag	5236	50
Solgte Aarsskrifter	71	23
Overskud i Brugsforeningen	42	13
Renter	105	19
	<hr/>	<hr/>
	Kr.	7489 01

Udgift:		
Understøttelse til Karle i 1929—30.....	450	00
Understøttelse til Piger i 1930.....	555	00
Postoprævningsblanketter	108	60
Frimærker til Postoprævning og Forsendelse af Aars- skriftet	1136	50
Trykning af Aarsskriftet	2162	90
Konvolutter til Aarsskriftet	47	50
Fragt af Aarsskriftet	32	22
Fotografier til Aarsskriftet	8	25
Papir og Gummibaand	6	24
Bryllupsgave til Maren og Kr. Nørgaard.....	22	00
Fødselsdagsgave til Formanden	12	50
Medlemsbidrag i Brugsforeningen	10	00
Kundgørelser	45	30
Porto	14	87
Formandens Løn	300	00
Kassebeholdning	2577	13
	<hr/>	<hr/>
	Kr.	7489 01

Ovenstaaende Regnskab er revideret og fundet rigtigt.

Vestbirk 22. Juni 1929.

Anton Hansen.

Holger Budde-Lund.

Medlemmer, der skifter Opholdssted, bedes meddele det til
Søren Hansen, Vestbirk pr. Vestbirk, inden 1. November,
samt hvilket Aar de har været Elev paa Skolen.

Medlemmer i Elevforeningen

af sidste Aars Skolehold.

Vinteren 1929—30.

Aagesen, Henry, Vust, Vust.
Balle, Vichtor, Karup, Karup.
Baunbæk, Sigurd, Skivevej 45, Holstebro.
Bjerre, Johannes, Dronningensvej 14, København F.
Bjerregaard, Johannes, Vedslet, Hovedgaard.
Birkebæk, Christen, Holtum, Arnborg, Herning.
Borgbjerg, Svend, Obstrup, Maarslet.
Breum, Skovlund, Fjerritslev, Fjerritslev.
Elkjær, Kristian, Vestermark, Viborg.
Hjord, Gunnar, Demstrup, Sjørslev.
Jensen, Aage, Vinding Mark, Vinding St.
— Kai Brøgger, Tebstrup, Skanderborg.
— Poul Børge, Koed, Kolind.
Jessen, Magnus, Gunderup, Kvong, Tistrup.
Kokholm, Herluf, Stenum, Brønderslev.
Madsen, Adolf, Udbyhøj, Havndal.
— Olav Ølgaard, Gunderup, Horne, Tistrup.
Møller, Frode, Harlev, Harlev.
Nielsen, Aage, Helstrup, Stevnstrup.
— Christian, Lunden, Grenaa.
— Gunnar, Stenvad, Stenvad.
Nørgaard, Niels, „Gjedsted Nørgaard“, Gjedsted.
Olling, Jakob Chr., Høllerskov, Toftlund.
Overgaard, Johannes, Fensten, Ørting.
Philbert, Frederik, Karup, Karup.
Pedersen, Peder, Lysgaard, Skjelhøje.
— Emil, Tanderupkær, Studsgaard.
— Hans, Taaning Søgaard, Skanderborg.
Petersen, Kristian, Østergaard, Hjortsvang.
Poulsen, Karl, Bjørnstrup, Blære.
Sandgaard, Niels, Søby, Kølkhjør.
Skythe, Arnold, Langager, Langeskov.
Søndergaard, Alfred, Vesterbæk, Roager.
Sørensen, Kaj, Klejtrup, Hobro.
Thomassen, Jakob Busk, Koed, Kolind.
Thomsen, August, Vester Hostrup, Varde.
Velling, J. P., Ravnstrup, Ravnstrup.

Sommeren 1930.

- Andersen, Bertha, „Dalsgaard“, Hald.
 Birkebæk, Anna, Skarrild, Kibæk.
 Bruun, Marie, Vestbirk.
 Bye-Jørgensen, Ingeborg, Tranebjerg, Samsø.
 Frederiksen, Alma, Blære, Blære.
 — Ellen, Holme Bjerge, Skaade, Aarhus.
 Hansen, Dagny, Vestbirk.
 — Agnete Lodal, Baastlundgaard, Billund.
 — Edith, Haugbølle, Lindelse.
 Jensen, Jenny, Evaholm, Hornum.
 — Ville, Lærerinde, Udbygade 2^e, København N.
 Johansen, Elna, Dyrslægegaarden, Auning.
 Jørgensen, Johanne Margrethe, Jacobsminde, Elling, Horsens.
 — Helga, Christiansdal, Ryde.
 Christensen, Metha, Stenbjerg, Stenbjerg.
 Kyed, Mary, Hvejsel, Jelling.
 Laursen, Esther, Korsbæk, Knebel.
 Lindekrans, Ellen, Kjærsgaard, Hundslund.
 Nielsen, Elna, Herskind, Skovby.
 — Dagmar, Gummersmark, Bjeverskov.
 Nørgaard, Anna, Bjørumsletgaard, Løgstør.
 Olsen, Klara, Simmelkær, Sunds.
 Pedersen, Agnes, Breth, Barrit.
 Qvist, Katrine, Borlev, Gravens.
 — Ninne, Skinnerup, Thisted.
 Stisen, Marie, Fjeldsø, Aalestrup.
 Sørensen, Martha, Svejbæk Central, Svejbæk.
 — Sigge, „Kildegaard“, Ryde.
 Stolp, Zm., Wandelweg 20, Wormerweer, Holland.
 Straagaard, Inge, Terkelsbøl, Tinglev.
 Thomsen, Alma, Nr. Rind, Skals.
 — Marie, Ø. Hassing, Gandrup.
 Thøgersen, Anna, Elkjærgaard, Sejling, Skægbæk.

INDHOLD

<i>Grønvald Nielsen: Drømme</i>	3
<i>Thyge Thygesen: Jeg tror — hjælp min Vantro</i>	8
<i>Kristen Nørgaard: Fridtjof Nansen</i>	12
<i>Holger Budde-Lund: William Ewart Gladstone</i>	20
<i>Erik Gelting-Hansen: Forvandlingsunderet</i>	45
<i>Kristen Nørgaard: Syndernes Forladelse</i>	51
<i>Bernhardt Berthelsen: Sæt dig et Maal</i>	57
<i>Olav Helstrup Andersen: „De ædles Æt dør aldrig ud“</i> ..	60
<i>Marie Bek Pedersen: Hilsen til Vestbirk Højskole til</i> <i>Elevmødet 1930</i>	66
<i>Sønderjyllandsturen ved K. N.</i>	68
<i>Kristen Nørgaard: Meta og Holger Bidstrup</i>	82
<i>Holger Budde-Lund: Det svundne Aar</i>	85
<i>Kristen Nørgaard: Fællesbrev</i>	105
<i>Julehilsen</i>	108
<i>Regnskab</i>	109
<i>Nye Medlemmer</i>	110

Elevmødet

i 1931 bliver

Lørdag d. 27. Juni

og

Søndag d. 28. Juni.

Efteraarsmødet

bliver

Søndag d. 20., Mandag d. 21.

og

Tirsdag d. 22. September.

Vi har til den Lejlighed Løfte paa følgende fremmede
Ordførere: Professor *Vilh. Andersen*, Højskoleforstander
J. Th. Arnfred og Frimenighedspræst *Morten Larsen*.

Der sluttet **Tirsdag Aften** med en

Jubilæumsfest

for Holdene fra 1891, 1891—92;

1906 og 1906—07.

Til disse Møder er *alle velkomne*, men vi vil gerne, at
man melder sig forud, og hvis man ønsker at bo paa
Skolen, at man da ogsaa medbringer Sengetøj.

37.41
1/2

1930

1946/1051

